

M.T.J. Vrenken

Invloed in *Expeditionary Counterinsurgency*

De Verenigde Staten en het *Strategic Hamlet Program*
in Vietnam, 1954-1963

Zwolle, februari 2011

M.T.J. Vrenken

Invloed in *Expeditionary Counterinsurgency*

De Verenigde Staten en het *Strategic Hamlet Program*
in Vietnam, 1954-1963

Scriptie ter afsluiting van de Master Militaire Geschiedenis (Krijgswetenschappen)
Aan de Universiteit van Amsterdam

Eerste begeleider: Prof. dr. W. Klinkert

Tweede begeleider: Prof. dr. H. Amersfoort

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	ii
Voorwoord	v
Afbeeldingen	vi
Afbeelding 1 - Kaart van Indochina	vi
Afbeelding 2 - Regeringsstructuur Republiek Vietnam, ca. 1962-1963	vii
Afbeelding 3 - Kaart van de Republiek Vietnam, ca. 1962-1963	viii
Afbeelding 4 - Kaart van het Deltaplan	ix
Afbeelding 5 - Organisatie van de RVN en het SHP	x
Afbeelding 6 - Kaart van de insurgency en het Delta Plan	xi
Inleiding	1
Aanleiding	1
Onderzoeksvraag.....	1
Opbouw	2
Hoofdstuk 1: Begripsbepaling en afbakening	4
1.1: Algemeen	4
1.2: Insurgency en Counterinsurgency	4
Insurgency	5
Counterinsurgency	5
Expeditionary Counterinsurgency.....	6
Hoofdstuk 2: De Verenigde Staten en Vietnam (1945-1960)	8
2.1: Het belang van Vietnam	8
De Koude Oorlog	8
Insurgency in Vietnam.....	8
Domino theorie en geloofwaardigheid	9
2.2: Amerikaanse doelen	10
2.3: Het ontstaan van de Republiek Vietnam en de eerste jaren.....	11
2.4: Politiek.....	14
Nationaal niveau	14
Het Diem-Regime	14
Politieke ideologie	16
Bestuurslagen van de Republiek Vietnam	17

2.5: Veiligheid	18
De krijgsmacht	18
Politie, geheime diensten en paramilitaire organisaties	19
2.6: Economisch en sociaal	20
2.7: Amerikaanse functionarissen en organisaties.....	22
<i>Military Assistance Advisory Group</i>	22
Central Intelligence Agency (CIA)	23
<i>United States Operations Mission</i> en de <i>United States Information Services</i>	24
2.8: De Viet Cong	25
2.9: Conclusie	26
3: Het ontstaan van het <i>Strategic Hamlet Program</i> (1960-1962)	27
3.1: Het Agrovillage program	27
3.2: Het Basic Counterinsurgency Plan for Vietnam.....	29
3.3: Het Delta Plan	32
3.4: Het Strategic Concept for South Vietnam.....	34
3.5: Resultaten van de Taylor missie.....	35
3.6: Het Strategic Hamlet Program	36
Inhoud van het SHP	37
Organisatie van het SHP	38
Amerikaans versus Vietnamees SHP	42
3.7: Conclusie	43
4: De uitvoering van het <i>Strategic Hamlet Program</i> (1962-1963).....	45
4.1: De eerste resultaten	45
Operation Sunrise	45
Operation Sea Swallow II	46
Verbeteringen in het programma	48
4.2: Evaluatie van het SHP	48
4.3: Frictie	49
4.4: Boeddhistische opstand	51
4.5: Crisis in het SHP	55
4.6: Coup.....	56
4.7: Conclusie	57

5: Epiloog	60
5.1: Veranderingen, zuiveringen en politieke instabiliteit	60
5.2: Dood en wedergeboorte van het Strategic Hamlet Program	61
5.3: Conclusie	63
6: Conclusies.....	64
7. Naschrift: Vietnam en Afghanistan	68
Literatuurlijst.....	71
Boeken	71
Artikels en Online Publicaties	73
Lijst met gebruikte afkortingen	77

Voorwoord

Deze scriptie kende een lange aanloop, die begon in 2005. De inval in Irak was omgeslagen in een *counterinsurgency* en de Amerikaanse media maakten vergelijkingen met Vietnam. Omdat ik zeer geïnteresseerd was in *counterinsurgency*, wilde ik in mijn scriptie een vergelijking maken tussen Vietnam en Irak. Ik schafte boeken aan over Vietnam en Irak en begon me in te lezen op het onderwerp. Er verscheen zelfs al een eerste hoofdstuk op papier.

Toen ik eind 2005 gevraagd werd om commandant te worden van een pantserinfanteriecompagnie, zei ik daar uiteraard geen nee tegen. Het feit dat mijn studie en mijn scriptie in de ijskast verdwenen was daarbij vanzelfsprekend. Tijdens mijn vierjarige periode als compagniescommandant bracht ik vijf maanden door als compagnies- en gebiedscommandant in Deh Rawod, in de Afghaanse provincie Uruzgan, waar ik praktijkervaring met *counterinsurgency* op deed.

Na mijn terugkeer en het einde van mijn functie pakte ik halverwege 2010 de draad weer op. Over Irak en Vietnam waren intussen veel boeken geschreven, dus een ander onderwerp was gewenst. De *counterinsurgency* in Vietnam bleef een aantrekkingskracht uitoefenen, waarbij ik mij wilde concentreren op de periode aan het einde van de zestiger jaren, toen de Verenigde Staten een pacificatieprogramma opstartten onder de naam *Civil Operations and Revolutionary Development Support* (CORDS). Bij het inlezen raakte ik geïntrigeerd door het *Strategic Hamlet Program* (SHP), in de interessante, maar onderbelichte, periode vóór de inzet van Amerikaanse gevechtseenheden. Deze periode en het SHP werden het onderwerp van mijn scriptie.

Mijn dank gaat uit naar mijn begeleiders, mijn chef - Kolonel Nico Tak - die mij tijd gaf om deze scriptie te maken en aan mijn vriendin, Leonie Doornbos, die mij hielp, steunde en verzorgde.

Zwolle, februari 2011

Afbeeldingen

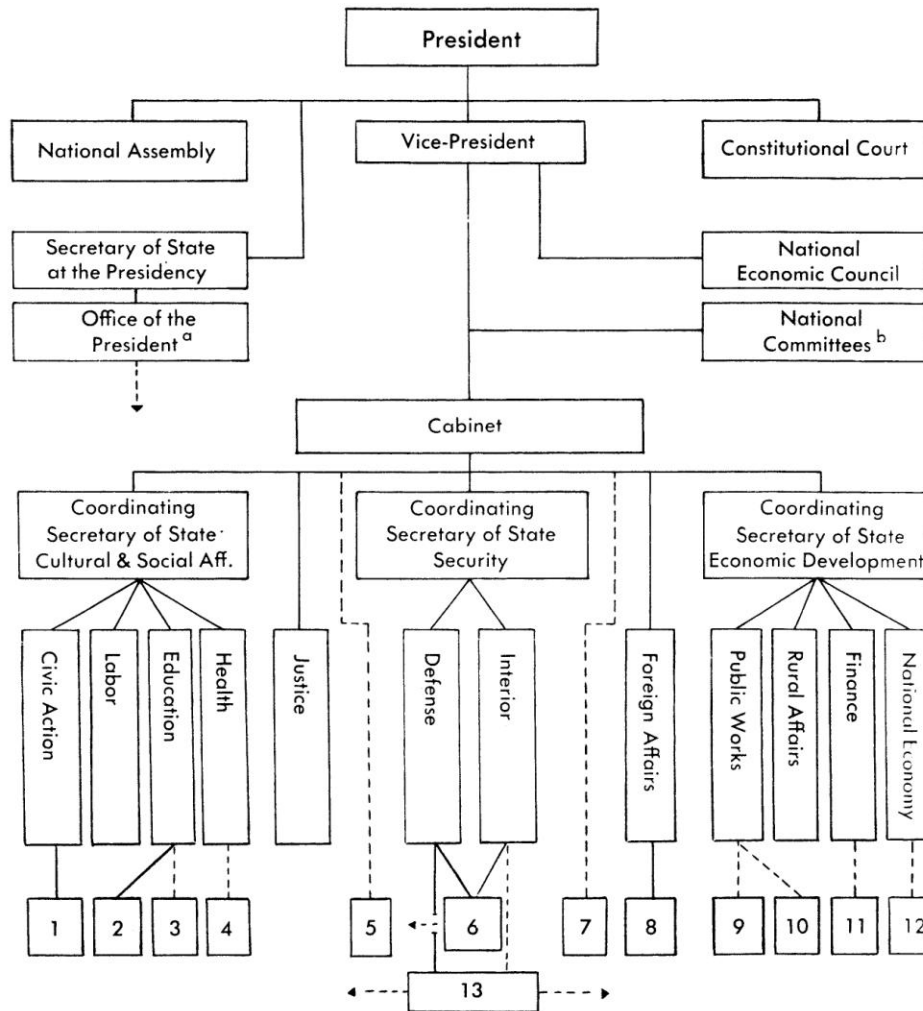
Afbeelding 1 - Kaart van Indochina

Indochina.¹

¹ <http://www.temployee.com/VN/maps/indochina.jpg>

Afbeelding 2 - Regeringsstructuur Republiek Vietnam, ca. 1962-1963

Regeringsstructuur van de Republiek Vietnam, ca. 1962-1963.²

Legenda:

- Lijn van subordinatie
- Lijn van coördinatie

(a) Het *Office of the President* bevatte onder andere de Secretariaat-Generaal voor Defensie, het Algemeen Inspectoraat voor Bestuur en Financiële Zaken, Planning, Budget en Buitenlandse Aangelegenheden, en de *Civil Guard (Liaison)*.

(b) Voorbeelden van Nationale Comités: Geld en Kredieten, Buitenlandse Hulpprogramma's, Onderwijs en Plattelandsstudies.

Speciale agensschappen: (1) persagentschap van Vietnam; (2) Universiteiten van Saigon en Hué; (3) Centrum voor Nijverheidsontwikkeling; (4) Centrum voor Nationaal Wetenschappelijk Onderzoeks; (5) Commerciële Kredietbank; (6) Algemeen Directoraat van de *Civil Guard* en de militie; (7) Kamer van Koophandel van Saigon en Da-Nang; (8) ambassades en overige buitenlandse missies; (9) Bestuur van de Nationale Spoorwegen; (10) Algemeen Bureau voor Elektrische Stroomvoorziening; (11) Nationale Bank van Vietnam en Geldwisselkantoor; (12) Centrum voor Industriële Ontwikkeling; (13) *Interdepartmental Commission on Strategic Hamlets*.

² Fall, Bernard, *The Two Viet-Nams: a political and military analysis* (London and Dunmow: Pall Mall Press, 1965), 260

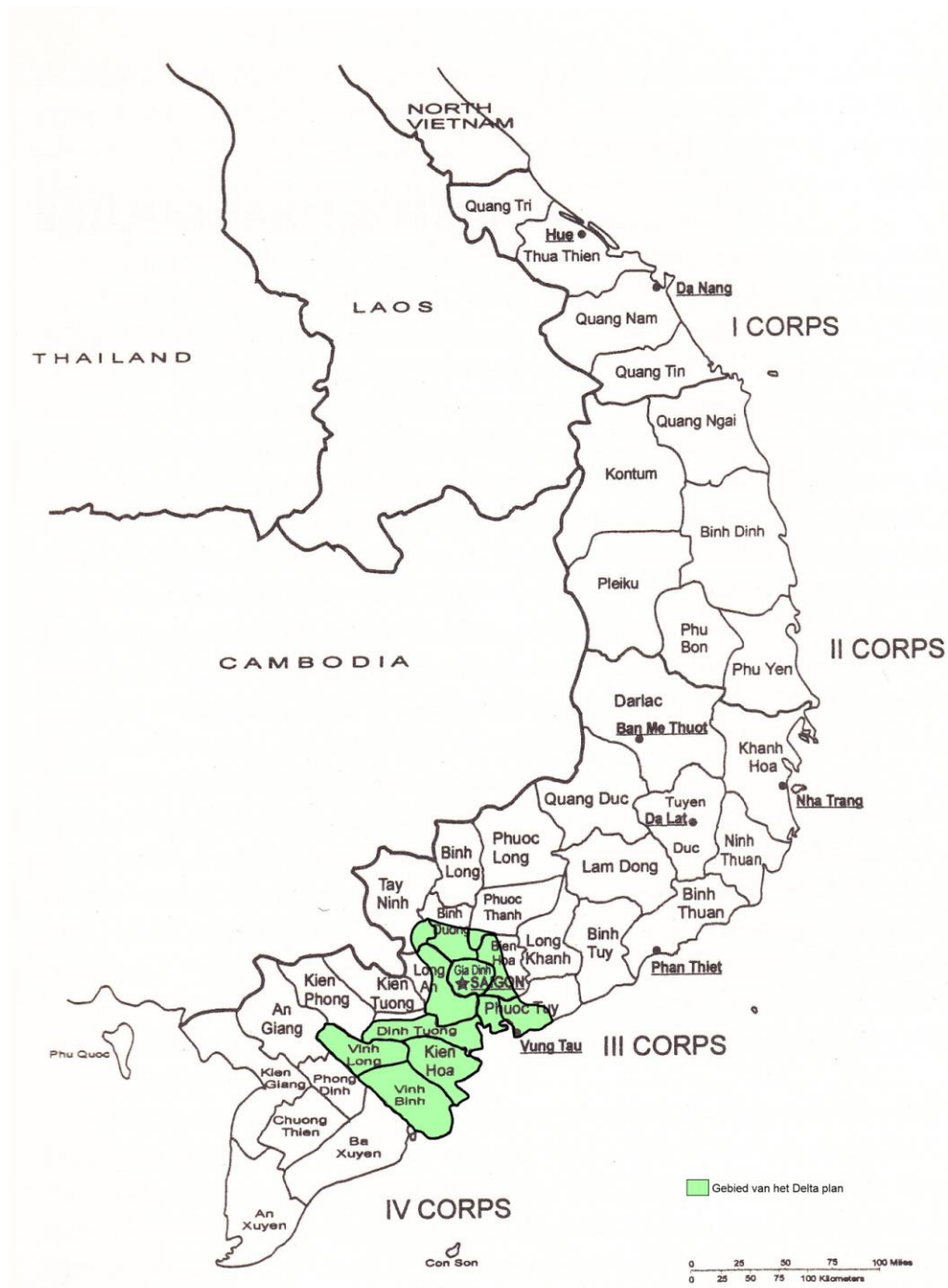
Afbeelding 3 - Kaart van de Republiek Vietnam, ca. 1962-1963

Zuid Vietnam ingedeeld in legerkorpsen en provincies/gemeentes, ca. 1962-1963.³

³ Catton, Philip E., *Diem's Final Failure: prelude to America's war in Vietnam* (Lawrence: University Press of Kansas, 2002), xii)

Afbeelding 4 - Kaart van het Deltaplan

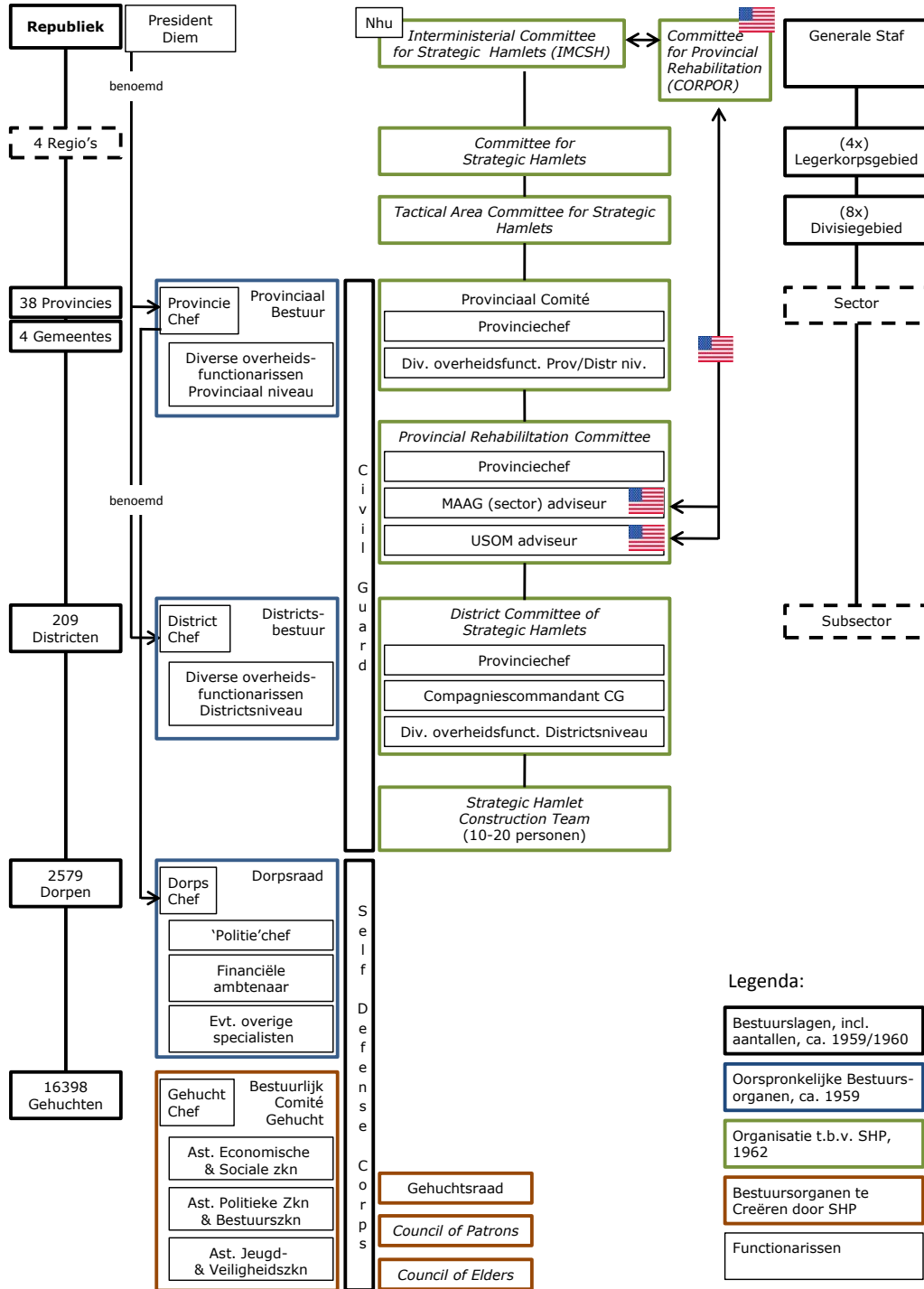

De geografie van het *Delta-plan*.⁴

Noot: Het gebied van het *Plan to Restore Security in the Third Tactical Zone* dat Diem uitbracht begin 1963 bevatte kleine inperkingen van het gebied als voorgesteld door Thompson.

⁴ Op basis van Catton, p.xii en Department of Defense, *Foreign Relations of the United States, 1961-1963, Volume II, Vietnam, 1962* (Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1990), doc 5 en 113.

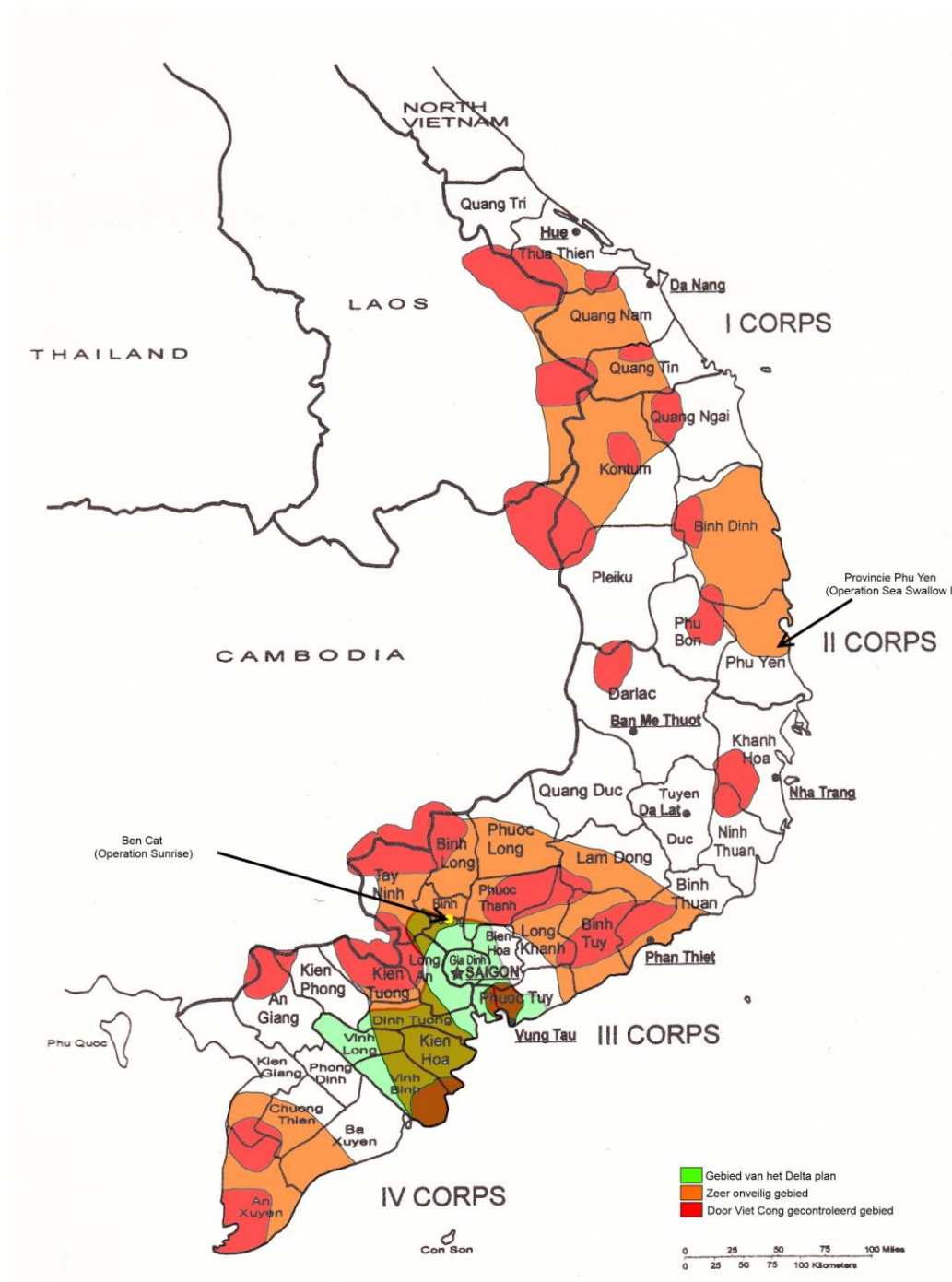
Afbeelding 5 - Organisatie van de RVN en het SHP

De organisatie van de RVN en het SHP.⁵

⁵ Op basis van bronnen genoemd in paragrafen 2.4, 2.5 en 3.6

Afbeelding 6 - Kaart van de insurgency en het Delta Plan

De geografie van het *Delta-plan* ten opzichte van de insurgency.⁶

⁶ Op basis van Catton, p.xii.; Fall, p.353; en FRUS, 1961-1963, Vol. II, doc 5 en 113

Inleiding

Aanleiding

Sinds de Amerikaanse invallen in Afghanistan en Irak staat het onderwerp *counterinsurgency* weer hoog op de militaire en geschiedkundige agenda's. Er is in de afgelopen jaren sprake van een niet aflatende stroom aan literatuur over dit onderwerp. Toch blijven nog steeds vele invalshoeken en subonderwerpen onbesproken. *Counterinsurgency* is dan ook een complex campagnethema. Zoals een officier van de Amerikaanse Special Forces in Irak het uitdrukte "*Counterinsurgency is not just thinking man's warfare—it is the graduate level of war.*"⁷

Het thema van deze scriptie is *expeditionary counterinsurgency* in Vietnam. Door de Amerikaanse nederlaag in Vietnam wordt dit conflict meestal gebruikt als voorbeeld hoe *counterinsurgency* niet gevoerd zou moeten worden. Zowel bij de strijd in Afghanistan als die in Irak worden er regelmatig parallellen gezocht met de oorlog in Vietnam. Daarbij blijft een groot aantal aspecten van de strijd in Vietnam onderbelicht. Eén van deze aspecten is het *Strategic Hamlet Program* (SHP). Dit programma werd uitgevoerd door de regering van de Republiek Vietnam (het zuiden van het opgesplitste Vietnam) in een tijd dat er nog weinig Amerikaans personeel aanwezig was, en dan nog alleen in de rol van adviseur. Hoewel het SHP mislukte, bevat het veel interessante aspecten die waardevolle inzichten kunnen opleveren voor het uitvoeren van *counterinsurgency* in het algemeen en voor de huidige (*expeditionary*) *counterinsurgency* in Afghanistan in het bijzonder.

Onderzoeksvraag

Deze scriptie onderzoekt in hoeverre de Verenigde Staten invloed hadden, of probeerden te krijgen, op de planning en de uitvoering van het *Strategic Hamlet Program* (SHP) in Zuid-Vietnam, hoe groot deze invloed was en welke gevolgen dit had voor het plan en de uitvoering. De antwoorden op deze vraag bieden inzicht in de mogelijkheden en onmogelijkheden van een 'derde partij' om invloed uit te oefenen op een *counterinsurgency* in een ander land. Dit is het type gewapende strijd - door de Australische *counterinsurgency*-expert David Kilcullen *expeditionary*

---

⁷ United States Dept. of the Army/United States Marine Corps, *The U.S. Army/Marine Corps counterinsurgency field manual: U.S. Army field manual no. 3-24 / Marine Corps warfighting publication no. 3-33.5*, (Chicago: Chicago University Press, 2007), 1

counterinsurgency genoemd⁸ - waarmee zowel de Verenigde Staten als Nederland in de toekomst te maken zullen krijgen⁹.

Opbouw

Om de vraag naar de Amerikaanse invloed te beantwoorden worden eerst de belangrijkste begrippen behandeld, waarmee een kader wordt geschapen voor het beantwoorden van de onderzoeksvraag. Daarna volgen drie hoofdstukken waarin bekeken wordt hoe de Verenigde Staten invloed probeerden uit te oefenen op de strijd in Vietnam in de periode 1945-1963, gevolgd door een korte epiloog.

De eerste periode, de aanloop naar het SHP, begint omstreeks 1945 en eindigt in 1960. In dit hoofdstuk wordt allereerst de achtergrond van het conflict in Vietnam geschetst en wordt uitgelegd waarom Vietnam van belang was voor de Verenigde Staten. Daarna komt de situatie in de Republiek Vietnam op het gebied van politiek, veiligheid, economie en de sociale situatie aan bod, gevolgd door een overzicht van de Amerikaanse aanwezigheid in Vietnam. Tot slot wordt de situatie van de Viet Cong¹⁰ kort behandeld. Hiermee wordt het raamwerk geschapen waarin de Verenigde Staten hun invloed probeerden te laten gelden, waarbij ook gekeken wordt hoe groot die invloed was.

Het derde hoofdstuk behandelt de periode waarin het SHP vorm kreeg. Deze begint omstreeks 1960 en eindigt in 1962. In dit hoofdstuk wordt de vraag beantwoord op welke manier het SHP tot stand kwam, welke rol de Verenigde Staten hierin speelden en op welke manier de Verenigde Staten probeerden het plan naar hun hand te zetten. Ook wordt bekeken hoe succesvol de Verenigde Staten hierin waren.

De daadwerkelijke uitvoering van het SHP, vanaf begin 1962 tot aan de omverwerping van het bewind van President Ngo Dinh Diem¹¹ eind 1963, is het onderwerp van het vierde hoofdstuk. Hierin is te zien hoe het SHP werd uitgevoerd, welke rol de Verenigde Staten hierbij speelden, hoe zij de uitvoering in goede banen

---

⁸ Kilcullen, David, *Counterinsurgency* (Oxford: Oxford University Press, 2010), p.11

⁹ Exum, Andrew, *Leverage: designing a political campaign for Afghanistan* (Washington, D.C.: Center for a New American Security, 2010), 6

¹⁰ Viet Cong was initieel bedoeld als denigrerende term voor Vietnamese Communisten, *Viet Nam Cong-San*. Deze term bleef uiteindelijk hangen en werd de 'populaire' benaming voor de Viet Minh en diens officiële opvolger, het in 1960 opgerichte *National Liberation Front* (NLF). Karnow, Stanley, *Vietnam: a History* (New York: Penguin Books, 1997), 245; *The Pentagon Papers: the Defense Department History of the United States Decisionmaking on Vietnam*. Senator Gravel ed. (Boston: Beacon Press, 1971), vol. I, 328; In deze scriptie zal ik ook al deze termen gebruiken. Voor de inhoud van deze scriptie zijn de termen onderling uitwisselbaar.

¹¹ Hoewel de officiële familienaam Ngo is, wordt in deze scriptie - zoals algemeen gebruikelijk in de westerse literatuur over Vietnam - gebruik gemaakt van de voor naam, Diem.

probeerden te leiden en in hoeverre zij succesvol waren in het beïnvloeden van de uitvoering van het plan. Ook wordt de vraag beantwoord welke invloed de Verenigde Staten hadden op het afzetten van het Diem-regime.

De epiloog behandelt kort de chaotische periode na de omverwerping van het Diem-regime, waarbij geschetst wordt wat er overbleef van het SHP en wat de Amerikaanse rol hierin was.

Tot slot volgen de conclusies die leiden tot de beantwoording van de centrale vraag en een naschrift waarbij enkele parallellen worden getrokken met een contemporaine *expeditionary counterinsurgency*, namelijk die in Afghanistan.

Hoofdstuk 1: Begripsbepaling en afbakening

1.1: Algemeen

Het conflict in Vietnam was een hybride conflict. Aan de ene kant streed de Republiek Vietnam (RVN) tegen de irreguliere Viet Cong terwijl ze aan de andere kant, naarmate de tijd vorderde, ook te maken kreeg met een strijd tegen de reguliere troepen van de *North Vietnamese Army* (NVA). Deze scriptie concentreert zich op de strijd tegen de Viet Cong in de periode van 1954 tot 1964.

1.2: Insurgency en Counterinsurgency

De strijd tegen de Viet Cong was een *counterinsurgency*. Het doel van de Viet Cong was onder andere het omverwerpen van de Regering van de Republiek Vietnam (GVN)¹² en hereniging van de RVN met de communistische Democratische Republiek Vietnam (DRV), oftewel Noord-Vietnam.¹³

Het Amerikaanse *Dictionary of Military and Associated Terms* definieert *insurgency* als:

*"The organized use of subversion and violence by a group or movement that seeks to overthrow or force change of a governing authority. Insurgency can also refer to the group itself."*¹⁴

De tegenhanger van *insurgency* is *counterinsurgency*. De definitie hiervan luidt:

*"Comprehensive civilian and military efforts taken to defeat an insurgency and to address any core grievances. Also called COIN."*¹⁵

In het eerste deel van deze definitie is de tegenwoordig veel gebruikte term *Comprehensive Approach* (CA) terug te vinden. CA houdt in dat er rekening wordt gehouden met een heel scala aan aspecten, waaronder militaire, paramilitaire, diplomatieke, politieke, economische, sociale en psychologische.¹⁶

---

¹² *Government of Viet Nam*. Omdat de Nederlandse vertaling 'Regering van Viet Nam' zou leiden tot dezelfde afkorting als die voor 'Republiek Viet Nam' (oftwel RVN), wordt in deze scriptie de Engelse afkorting gebruikt.

¹³ Logevall, Fredrik, *The Origins Of The Vietnam War* (Harlow: Pearson Education Limited, 2001), 108-112

¹⁴ Department of Defense, *Joint Pub 1-02: Dictionary Of Military And Associated Terms*, (Washington D.C.: 2001, as amended through april 2010), 233

¹⁵ *Ibid.*, p.111

¹⁶ Zie onder andere FM 3-24, 2 en Kilcullen, 1

Insurgency

Om het staatsgezag omver te werpen en de macht over te nemen dient de *insurgent* een aantal doelen te verwezenlijken. Ten eerste is dit het winnen, of in elk geval niet verliezen, van de steun van de bevolking. Steun van de bevolking is voor de *insurgent* essentieel om aan rekruten, inlichtingen, voedsel, voorraden, financiën en eventueel wapens en munitie te komen.¹⁷ Als het de *insurgents* lukt het gros van de bevolking achter zich te krijgen, en dus los te weken van de regering, dan wordt het voor het staatsgezag onmogelijk de strijd te winnen. Een tweede doel is het verzwakken van de overheid. Dit gebeurt enerzijds door de steun van de bevolking te verwerven, anderzijds door de overheid zo veel mogelijk te isoleren van internationale steun en het moreel van overheidsfunctionarissen te ondermijnen. Ten derde dient de militaire organisatie te worden opgebouwd tot een dusdanig georganiseerd militair apparaat dat het regeringsleger op een reguliere wijze kan worden bevochten en verslagen. Tot slot dient er een staatstructuur opgezet te worden die de macht kan overnemen als de strijd gewonnen is. Deze structuur kan getest en ontwikkeld worden in gebieden die al in eigen handen zijn.

Al deze doelen zijn niet gemakkelijk te verwezenlijken. De *insurgent* begint als overduidelijk zwakkere partij, een groot deel van de bevolking zal neutraal blijven tot duidelijk is welke partij er gaat winnen, het staatsgezag stort zelden snel in en het opbouwen van een militair apparaat en een staatstructuur is een langdurig proces. Een insurgency is dus een strijd van de lange adem.¹⁸

Counterinsurgency

Het staatsgezag reageert op een *insurgency* met *counterinsurgency*. Binnen *counterinsurgency* staan twee activiteiten centraal. Ten eerste het winnen van de '*Hearts and Minds*'¹⁹ van de bevolking en daarnaast het uitschakelen en ontmantelen van de organisatie van de *insurgents*.²⁰ Hierbij is de eerste activiteit veruit de

---

¹⁷ Kitson, Frank, *Bunch Of Five* (London: Faber & Faber, 1977), 282

¹⁸ Mockaitis, Thomas R., *British Counterinsurgency, 1919-1960* (New York: St. Martin's Press, 1990), 6 ; Ellis, John, *From the Barrel Of A Gun: a history of guerrilla, revolutionary and counter-insurgency warfare, from the Romans to the present* (London: Greenhill Books, 1995), 7-10

¹⁹ De term '*Hearts and Minds*' vind zijn oorsprong in de Malayan Emergency (1948-1960) en werd geïntroduceerd door Sir Gerald Templer, de Britse *High Commissioner* en *Director of Operations* in Maleisië. Stubbs schrijft hierover dat Templer de *counterinsurgency* zag als "... a battle for the hearts and minds of Malaya's population. (...) Templer made the point that he could win the Emergency if he could get two-thirds of the people on his side." Stubbs, Richard, *Hearts and Minds in Guerilla Warfare: the Malayan Emergency 1948 - 1960* (Singapore, Eastern University Press, 2004), 150-151

²⁰ Thompson, Leroy, *Ragged War: the story of unconventional and counter-revolutionary warfare* (London: Arms and Armour Press, 1994), 166-170; Thompson, Robert, *Defeating Communist Insurgency: experiences from Malaya and Vietnam* (London: Chatto & Windus, 1966), 50-62; Galula, David,

belangrijkste. Het winnen van de *hearts and minds* van de bevolking leidt immers tot het opdrogen van steun aan de insurgents. Is dat eenmaal gebeurt, dan is het uitschakelen en ontmantelen van de organisatie relatief eenvoudig. Andersom is het niet mogelijk de organisatie van de *insurgents* uit te schakelen en te ontmantelen als zij voldoende steun van de bevolking krijgen. Alle verliezen worden dan immers weer aangevuld. De steun van de lokale bevolking is dus voor beide partijen essentieel en vormt het zwaartepunt van zowel *insurgency* als *counterinsurgency*.²¹

Volgens *counterinsurgency*-expert en auteur Leroy Thompson dient het winnen van *hearts and minds* te gebeuren door een combinatie van vier punten: De oorzaak van de insurgency - meestal grieven die onder bevolking leven - moeten worden aangepakt door het doorvoeren van politieke, sociale en/of economische hervormingen. Hierdoor ontstaat op lange termijn een stabiele situatie. Daarnaast moet de bevolking verdedigd en beschermd worden, het liefst door leden van de lokale gemeenschap, bijvoorbeeld in de vorm van een militia of lokale politiefunctionarissen. Ten derde moet het leven van de lokale bevolking beter worden gemaakt door het installeren en bouwen van scholen, watervoorziening, buurtcentra, medische voorzieningen, etc. Tot slot moet een eerlijk lokaal bestuur opgebouwd worden.²² Al deze elementen zijn terug te vinden in het SHP.

Expeditionary Counterinsurgency

Counterinsurgency uitvoeren is een lastige en langdurige klus. De strijd in Vietnam was een "*expeditionary counterinsurgency*"²³. Hiervan is sprake als een land, bijvoorbeeld de Verenigde Staten, een *counterinsurgency* uitvoert in een ander land, in dit geval de RVN. Dit laatste land is daarbij het de-facto staatsgezag. *Expeditionary counterinsurgency* brengt een aantal moeilijkheden met zich mee. Zo moet de buitenstaander proberen het land dat het te hulp schiet te begrijpen, wat niet eenvoudig is. Daarnaast beseffen alle partijen dat het land dat te hulp schiet uiteindelijk weer zal vertrekken, en dus op langere termijn geen betrouwbare partner is. Tot slot zijn er in dit type *counterinsurgency* op zijn minst twee landen en twee

---

Counterinsurgency Warfare: theory and practice (New York: Frederick A. Praeger, Publishers, 2005), 74-79

²¹ Zie Galula, 7 en Kilcullen, 7

²² Thompson (1994), 166-170

²³ Ook wel een "*third-country counterinsurgency*" genoemd. Kilcullen, 11. Aangezien de DRV ook gesteund werd door derden, namelijk de Sovjet Unie en China, en er dus sprake was van meer dan drie betrokken landen, wordt in deze scriptie de term *expeditionary counterinsurgency* gebruikt.

regeringen betrokken. Dit maakt het ontwikkelen van, en het overeenstemming bereiken over een gezamenlijke aanpak niet gemakkelijk.²⁴

---

²⁴ Kilcullen, 11-13

Hoofdstuk 2: De Verenigde Staten en Vietnam (1945-1960)

2.1: Het belang van Vietnam

De Koude Oorlog

Na 1945 ontstond er een bipolaire wereld, van machtsblokken die ieder onder leiding van één der supermachten, de Verenigde Staten en de Sovjet Unie, stonden. Tussen beide machtsblokken ontstond een Koude Oorlog, een toestand van wisselende spanning, zonder dat een echte oorlog uitbrak. Onderdeel van de Koude Oorlog was de strijd om behoud of zelfs uitbreiding van de eigen invloedssfeer en de indamming (*containment*) van de tegenstander.²⁵ In eerste instantie gebeurde dit alleen in Europa, maar met de communistische machtsovername in China werd ook Azië het toneel van deze rivaliteit. Een tweede belangrijke trend na 1945 was de dekolonisatie van voormalige westerse koloniën. Door de oorlog waren de meeste koloniale landen financieel en militair uitgeput. Bovendien hadden deze landen gezichtsverlies geleden door de aanvankelijke nederlaag tegen de as-mogendheden. Veel volkeren zagen dat de 'blanke man' niet onoverwinnelijk was. In Azië had de Japanse bezetter bovendien het nationalisme aangewakkerd.²⁶

Insurgency in Vietnam

Aan het eind van de 19^e eeuw werd Vietnam gekoloniseerd door de Fransen. Samen met Cambodja en Laos vormde dit gebied de Franse Indochinese Unie (zie afbeelding 1).²⁷ In de Tweede Wereldoorlog streed de in 1941 opgerichte *Viet Minh*²⁸, gesteund door de Verenigde Staten, tegen de Japanners. Na de onverwacht snelle capitulatie van Japan sprong de Viet Minh in het ontstane machtsvacuüm. Op 2 september 1945 riep ze in de nieuwe hoofdstad Hanoi de onafhankelijkheid uit van de DRV. Onderhandelingen tussen de Viet Minh en de Fransen liepen op niets uit, waarna er in november 1946 oorlog uitbrak. Het lukte de Fransen niet de strijd te winnen. Omdat de Viet Minh werd gesteund door China gingen de Verenigde Staten de strijd zien als een strijd tegen het communisme. Vanaf februari 1950 begonnen ze in

---

²⁵ Nederlof, K.A., *Lexicon: politiek-militair-strategische termen* (Houten/Zaventem: Bohn Stafleu Van Loghum, 1992), 102, 119-120.

²⁶ Stubbs, 10-11 en Logevall, 13-14

²⁷ Logevall, 7

²⁸ De officiële benaming was de *Viet Nam Lap Dong Minh Hoi*, Liga voor de Onafhankelijkheid van Vietnam (*League for the Independence of Vietnam*). *Pentagon Papers*, vol. I, 44

toenemende mate steun te leveren aan de Fransen en aan het Vietnamese regime. Desondanks verloren de Fransen de strijd. Met de val van het Franse *strongpoint* Dien Bien Phu op 7 mei 1954 kwam een einde aan de rol van de Fransen. De dag erna begonnen vredesonderhandelingen in Genève.²⁹

Onder grote druk van de Verenigde Staten eindigden de onderhandelingen in een akkoord³⁰ dat voorzag in een staakt-het-vuren, de onafhankelijkheid van Laos en Cambodja en een voorlopige opdeling van Vietnam in een noordelijk en een zuidelijk deel met als scheidslijn de 17e breedtegraad. In juli 1956 zouden vervolgens verkiezingen plaatsvinden om Vietnam te herenigen. Het leek onvermijdelijk dat de communisten deze verkiezingen zouden winnen en heel het land onder controle zouden krijgen.³¹

Domino theorie en geloofwaardigheid

Eén maand eerder, op 7 april 1954, had de Amerikaanse president Eisenhower het belang van Indochina voor de 'vrije wereld' als volgt gedefinieerd:

*"... what you would call the 'falling domino' principle. You have a row of dominoes set up. You knock over the first one, and ... the last one ... will go over very quickly. (...) the possible sequence of events, the loss of Indochina, of Burma, of Thailand, of the Peninsula, and Indonesia following. (...) the possible consequences of the loss are just incalculable to the free world."*³²

Deze redenering werd bekend als de 'domino-theorie' en betekende dat de Verenigde Staten niet konden toestaan dat Vietnam communistisch zou worden.³³

De domino-theorie van Eisenhower maakte langzaam plaats voor de theorie van geloofwaardigheid (*credibility*) ten tijde van president Kennedy. In deze theorie was het nodig

"... to demonstrate America's credibility as a military power and a reliable ally to its enemies and allies across the world. The danger was that if the United States were perceived to be lacking in military capacity, political resolve, or both, the Soviet Union and/or China and

---

²⁹ Logevall, 12-22

³⁰ Dit akkoord werd getekend door de DRV/Viet Minh, Frankrijk, Groot-Brittannië, China en de Sovjet-Unie, Logevall, 27

³¹ Logevall, 25-28

³² Ibid., 101-102

³³ Ibid., 21-22

*their proxies would act more aggressively, while U.S. allies (...) would be inclined to appease the great communist powers.*³⁴

Hoewel er nog steeds discussie is of deze theorieën achteraf gezien juist waren, is het een feit dat zowel de presidenten Eisenhower en Kennedy, als later president Johnson tenminste één van deze theorieën onderschreven.³⁵

2.2: Amerikaanse doelen

Ook na de vredesonderhandelingen bleven de Verenigde Staten steun leveren aan het regime in Zuid-Vietnam. Hiermee wilden ze een verdere verspreiding van het Communisme tegengaan en een stabiele niet-communistische staat creëren. De Verenigde Staten geloofden dat dit mogelijk was door het overbrengen van Amerikaanse instituties, procedures en technieken.³⁶

Voor het leveren van buitenlandse steun hadden de Verenigde Staten de beschikking over ambassades, de krijgsmacht, het *Central Intelligence Agency* (CIA), het *United States Information Agency* (USIA) en de *Foreign Operations Administration* (FOA).

De FOA, die in 1955 werd omgevormd tot de *International Cooperation Administration* (ICA) onder verantwoordelijkheid van de minister van Buitenlandse Zaken, kende drie soorten hulp. Dit waren *development assistance*, het stimuleren van de economische ontwikkeling van een land; *technical cooperation*, het ontwikkelen van kennis en vaardigheden op het gebied van management en institutionele capaciteiten; en *defense support*, economische assistentie om de kosten van het veiligheidsapparaat te dragen. De laatste vorm van hulp was de meest gebruikelijke, waarbij het geven van advies aan buitenlandse krijgsmachten werd uitgevoerd door het Pentagon.³⁷

---

³⁴ Lind, Michael, *Vietnam, The Necessary War: a reinterpretation of America's most disastrous military conflict* (New York: Simon & Schuster, 2002), 34

³⁵ Kolko, *Anatomy Of A War: Vietnam, the United States and the modern historical experience* (New York: Pantheon, 1986), 111-113 ; Kamow, 393

³⁶ Rosenau, William, *US Internal Security Assistance To South Vietnam: insurgency, subversion and public order* (London/New York: Routledge, 2005), 5-6

³⁷ *Ibid.*, 13-15

In oktober 1954 ontving Diem een brief van president Eisenhower met het antwoord op zijn verzoek tot steun.³⁸ Daarin maakte de Amerikaanse president duidelijk dat het zijn intentie was:

*"... to assist the Government of Viet-Nam in developing and maintaining a strong, viable state, capable of resisting attempted subversion or aggression through military means."*³⁹

In ruil daarvoor verwachtte hij dat de RVN hervormingen door zou voeren en zou uitgroeien tot een onafhankelijke staat met een sterke, effectieve en verlichte regering, die goed voor de bevolking zorgde.⁴⁰

De Verenigde Staten wilden dat de GVN dit via drie thema's zou verwezenlijken. Dit waren verbetering van de bestuurlijke kwaliteiten van het regime, zowel op het gebied van bestuurlijke voorzieningen als op militair gebied; verbreding van de democratische basis, door het toelaten van oppositie, het instellen van persvrijheid en een positievere rol voor de wetgevende macht; en tot slot zo veel als mogelijk voldoen aan de stijgende verwachtingen van de bevolking, met name op het platteland.⁴¹ Omdat de Verenigde Staten geen koloniale machthebber waren, moesten zij invloed uitoefenen op machtspersonen of op de maatschappij in het algemeen, zodat die de gewenste dingen zouden doen. Diplomatieke druk gecombineerd met hulp was daarvoor het geëigende instrument.

2.3: Het ontstaan van de Republiek Vietnam en de eerste jaren

In juni 1954, tijdens de onderhandelingen in Genève, verleenden de Fransen in Zuid-Vietnam volledige soevereiniteit aan de regering van staatshoofd, en voormalig keizer, Bao Dai⁴². Deze installeerde Ngo Dinh Diem als premier. Ondanks dat Diem al sinds 1950 een bekende was van hooggeplaatste Amerikanen, waaronder senator John F. Kennedy, lijkt er geen sprake te zijn van directe Amerikaanse invloed op de beslissing van Bao Dai. Het is wel mogelijk dat Bao Dai koos voor Diem, omdat hij dacht dat dit goed zou vallen bij de Verenigde Staten.⁴³

---

³⁸ Department of Defense, *Foreign Relations of the United States, 1952-1954, Volume XIII, Indochina, part 2* (Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1992), 2166, voetnoot 1. In deze scriptie worden documenten uit de *Foreign Relations of the United States* aangeduid met FRUS.

³⁹ Ibid., 2167

⁴⁰ Ibid., 2167

⁴¹ Catton, Philip E., *Diem's Final Failure: prelude to America's war in Vietnam* (Lawrence: University Press of Kansas, 2002), 22-23

⁴² Bao Dai was keizer van Vietnam van 1932 tot in augustus 1945, toen hij onder druk van de Viet Minh aftrad. Na een korte tijd in ballingschap werd hij in februari 1949 door de Fransen aangesteld als president van Vietnam. Karnow, p.703; Logevall, p.17-19, 133

⁴³ Moyar, Mark, *Triumph Forsaken: the Vietnam War 1954-1965* (Cambridge: Cambridge University Press, 2006), 33

Eisenhower nam de beslissing Diem te steunen en stuurde hem assistentie in de vorm van de *Saigon Military Mission* (SMM), onder leiding van *counterinsurgency*-expert kolonel Edward Lansdale⁴⁴. Deze had al snel een goede relatie met Diem. Lansdale voorkwam dat Diem in de eerste maanden van zijn bewind werd afgezet, waarmee hij inging tegen de mening van de Amerikaanse chargé d'affaires, generaal Collins, die Diem wilde vervangen. Daarnaast had Lansdale hoogstwaarschijnlijk de hand in het zwaar gemanipuleerde referendum op 23 oktober 1955, waarbij Diem de Republiek Vietnam uitriep en zichzelf president maakte.⁴⁵ Diem maakte duidelijk dat hij niet van plan was de in Genève afgesproken verkiezingen te houden. Net als de Verenigde Staten was Diem geen ondertekenaar geweest van de Geneefse overeenkomst.⁴⁶

Het uitroepen van de Republiek Vietnam en de verklaring dat de in Genève afgesproken verkiezingen niet zouden plaatsvinden leidden tot weinig reactie vanuit de DRV. De Communistische Partij⁴⁷ gaf de hoogste prioriteit aan het consolideren van de macht in het noorden.⁴⁸

Het lukte Diem zijn macht over zowel de steden als over het platteland te vergroten.⁴⁹ Dit deed hij onder andere door de organisaties van zijn vijanden, waaronder het sektarische misdaadsyndicaat Binh Xuyen, de paramilitaire sekte Hoa Hao en de communistische Viet Cong te breken en grotendeels op te rollen.⁵⁰ Hij werd hierbij geholpen door geld van de CIA, waarmee een deel van de vijanden werd 'gekocht'.⁵¹ Het machtsvacuüm dat hierdoor ontstond probeerde Diem te vullen met zijn eigen bestuurlijke organisatie, maar door de wisselende kwaliteit van zijn ambtenaren waren de resultaten, met name op het platteland, weinig bemoedigend. Hierdoor kon Diem zijn succes tegen de Viet Cong niet uitbuiten.⁵² De rust die ontstond op het platteland leidde tot de illusie van een overwinning. Eind 1957 kwam

---

⁴⁴ kolonel (luchtmacht) Edward Lansdale had in de Tweede Wereldoorlog deel uitgemaakt van het Amerikaanse *Office of Strategic Services* (OSS). Daarna speelde hij een belangrijke rol in het beteugelen van de *insurgency* op de Filippijnen. Karnow, 236

⁴⁵ Moyar, 39, 45-49 en 54; Spector, Ronald H., *Advice And Support: the early years, 1941-1960* (Honolulu: University Press of the Pacific, 2005), 247-249

⁴⁶ Karnow, p.220-221, 239

⁴⁷ De officiële benaming was de *Dang Lao Dong Viet Nam*, de Vietnamese Arbeiders Partij (*Vietnam Workers' Party*). *Pentagon Papers*, vol. I, 328

⁴⁸ Kolko, 98

⁴⁹ Zie onder andere Kolko, 99 en Moyar, 80

⁵⁰ Moyar, 41-54; Race, Jeffrey, *War Comes To Long An: revolutionary conflict in a Vietnamese province*, (Berkeley: University of California Press, 2010), 37-39, 74, 102

⁵¹ Rosenau, 31-32

⁵² Ahern, Thomas L., *Vietnam Declassified: the CIA and counterinsurgency* (Lexington: The University Press of Kentucky, 2010), 26-27

een eerste reactie van de Viet Cong in de vorm van een moordcampagne, waarbij de meest capabele bestuurders van Diem het doelwit waren.⁵³

Om vernietiging van de Viet Cong te voorkomen gaf de Communistische Partij in januari 1959 toestemming de gewapende strijd in het zuiden te hervatten.⁵⁴ Bovendien werden maatregelen genomen deze gewapende strijd actief te steunen door het aanleggen van infiltratieroutes, later het *Ho Chi Minh Trail* genoemd, en het sturen van ervaren Viet Minh kaders.⁵⁵ De Viet Cong startte een terreurcampagne, maar was sporadisch ook in staat eenheden van de *Army of the Republic of Vietnam* (ARVN), bestaande uit meer dan 300 man, aan te vallen. In de Ca Mau regio in het zuidelijkste puntje van de RVN wist de Viet Cong vrijwel het gehele gebied te beheersen. Eén van de reacties van Diem was het initiëren van het Agrovillage programma.⁵⁶ Dit programma, dat een voorloper was van het SHP, komt in het volgende hoofdstuk aan de orde. Daarnaast begon Diem ook te voelen voor het inzetten van kleine ARVN eenheden, bijvoorbeeld Ranger-compagnieën, tegen de Viet Cong.⁵⁷

Ook in het niet-communistische kamp was het onrustig. Op 11 november 1960 vond een coup poging plaats door drie bataljons van de Vietnamese luchtlandingsbrigade. Hoewel Diem succesvol was in het neerslaan van de coup, beleefde hij er weinig plezier aan. Hij was woedend over het gedrag van de Amerikaanse ambassadeur, Eldridge Durbrow. Toen deze werd geïnformeerd over de coup koos hij geen partij, maar drong aan op onderhandelingen tussen Diem en de coupgelegers. Na het neerslaan van de coup had hij Diem bovendien belerend behandeld. Tot slot ontdekte Diem dat twee Amerikanen tijdens de coup poging bij de rebellen aanwezig waren geweest. Hoewel het mislukken van de coup poging had laten zien dat het regime van Diem sterk stond, leidde het tot flink beschadigde Amerikaans-Vietnamese relatie. Durbrow bleef de coup poging zien als bewijs van de impopulariteit van Diem en oefende grote druk uit om hem tot hervormingen te bewegen.⁵⁸

---

⁵³ Ibid., 29-31

⁵⁴ Kolko, 102-103

⁵⁵ Logevall, 37-38

⁵⁶ Hamilton, Donald W., *The Art Of Insurgency: American military policy and the failure of strategy in Southeast Asia* (Westport: Praeger, 1998), 129-131

⁵⁷ Ahem (2010), 36

⁵⁸ Moyar, 108-116

In december 1960 werd in het zuiden, op aangeven van de Communistische Partij in Hanoi, het *National Liberation Front* (NLF)⁵⁹ opgericht. Deze organisatie moest de insurgency in het zuiden leiden, hierbij ondersteund door de DRV.⁶⁰ Daarmee brak een nieuwe fase aan in de strijd om het zuidelijk deel van Vietnam.

2.4: Politiek

Nationaal niveau

Op 26 oktober 1956 ondertekende Diem de grondwet van de RVN. Op papier zag deze grondwet er goed uit, maar met een grote nadruk op een sterke uitvoerende macht. De president had de gebruikelijke taken en bevoegdheden zoals opperbevelhebber van de krijgsmacht en de macht belangrijke civiele en militaire ambtenaren aan te stellen. Daarnaast bezat hij de mogelijkheid de noodtoestand uit te roepen in één of meer gebieden, te regeren per volmacht, een zeer grote invloed op de begroting uit te oefenen en had hij het vetorecht. Initieel vielen het hele kabinet en enkele speciale agentschappen direct onder de president. Pas in 1962 werden er drie coördinerende staatssecretarissen aangewezen en kregen de speciale agentschappen een meer logische plaats (zie afbeelding 2). Ondanks de komst van de grondwet kwamen beloofde veranderingen en instituties heel langzaam of niet van de grond. De burgerrechten waren op papier heel liberaal en 'westers', maar in de praktijk kwamen arrestaties en gevangenzettingen zonder vorm van proces nog steeds veel voor.⁶¹ Ondanks kleine hervormingen - vaak niet meer dan het uitvoeren van hetgeen al in de grondwet was beloofd - bleef de macht van de president zeer groot.

Het Diem-Regime

Diem had alle belangrijke posten binnen zijn regering gevuld met mensen die hun loyaliteit jegens hem al bewezen hadden. Het meeste vertrouwen had hij in zijn eigen familie en zij hadden dan ook de meeste invloed op hem.

Ngo Dinh Diem was geboren in 1901, in Centraal Vietnam, in een prominente katholieke familie die traditioneel hoge functies in de ambtenarij vervulden. Hij was gedreven, puriteins, geleerd, integer, compromisloos en koppig. Al op 28-jarige

---

⁵⁹ De officiële benaming was de *Mat Tran Dan-toc Gai-Phong Viet-nam*, de *National Liberation Front of South Vietnam*. Macdonald, Peter, *Giap: the victor in Vietnam* (New York: W.W. Norton & Company, 1993), 201; *Pentagon Papers*, vol. I, 258

⁶⁰ Logevall, 37-38

⁶¹ Fall, Bernard, *The Two Viet-Nams: a political and military analysis* (London and Dunmow: Pall Mall Press, 1965), 259-264, 271-272

leeftijd werd hij provinciechef. Toen hij net 32 jaar oud was, werd hij door keizer Bao Dai benoemd tot minister van Binnenlandse Zaken. Enkele maanden later nam Diem ontslag, omdat hij zich niet kon verenigen met het optreden van de Fransen. In 1950 vertrok hij uit Vietnam, waarna hij enkele jaren in de Verenigde Staten verbleef. In 1954 keerde hij terug naar Vietnam als premier van Zuid-Vietnam.⁶² Hier werd hij herenigd met zijn vier nog levende broers. De oudste broer, Ngo Dinh Khoi, was in 1945 vermoord door de Viet Minh.

De belangrijkste broer achter Diem was Nhu. Hoewel deze officieel slechts als politiek adviseur optrad, bezat hij grote macht. Hij had een belangrijke rol gespeeld in het effenen van het pad van Diem op weg naar het presidentschap en was de visionair van het regime. Ook was hij de architect van het SHP en stond hij aan de wieg van de semi-geheime *Can Lao*⁶³ beweging, een belangrijk orgaan voor de consolidatie van macht door de familie Ngo. De leden van deze beweging vormden een select gezelschap die het vertrouwen van Nhu genoten en over het algemeen deel uit maakten van de overheid of de krijgsmacht. De *Can Lao* had een hand in bijna alle belangrijke zakendeals, werd gebruikt om politieke oppositie uit te schakelen en voorzag de familie Ngo van een eigen inlichtingennetwerk. De partij was georganiseerd in cellen, vergelijkbaar met de Communistische Partij in de DRV. De *Can Lao* was een staat binnen de staat, die omstreeks 1959 - naar Amerikaanse schatting - zestienduizend leden had.⁶⁴

Na Diem en Nhu was de vrouw van Nhu, Tran Le Xuan - meestal Mme. Nhu genoemd - de derde belangrijke persoon van het regime. Zij trad op als *first lady* en genoot van de macht die zij had. Ze gaf, vaak ongecoördineerd, opdrachten aan wie ze maar wilde; ministers, generaals, hoge ambtenaren.⁶⁵ Daarnaast was zij prominent aanwezig in de media, waar haar ongenueanceerde uitspraken tot aversie tegen het regime leidden.

---

⁶² Catton, 5-6

⁶³ Voluit *Can Lao Nhan Vi Cach Mang Dong*, de Personalistische Revolutionaire Arbeiderspartij (*Personalist Labor Revolutionary Party*). Catton, 14

⁶⁴ Joiner, Charles A. en Jumper, Roy, "Organizing Bureaucrats: South Viet Nam's National Revolutionary Civil Servants' League", in: *Asian Survey*, Vol. 3, No. 4 (april 1963), 207; Adamson, Michael R., 'Ambassadorial Roles and Foreign Policy: Elbridge Durbrow, Frederick Nolting, and the U.S. Commitment to Diem's Vietnam, 1957-61', in: *Presidential Studies Quarterly*, Vol. 32, No. 2 (juni 2002), 233; Catton, 14

⁶⁵ Catton, 15-17

Politieke ideologie

De politieke ideologie van het regime Diem was een middenweg tussen het communisme en het kapitalisme. In deze 'Derde Weg' was zowel sprake van enige mate van vrijheid, hetgeen ontbrak in het communisme, als enige mate van collectiviteit, hetgeen het kapitalisme ontbeerde. De Derde Weg was een Vietnamese variant van het personalisme, een filosofie die in de jaren dertig in Frankrijk populair was geweest. Het personalisme van het Diem regime probeerde de vrijheid en menselijke waardigheid van het individu te combineren met de plichten die het individu had in het belang van het collectief. Door de individuen te mobiliseren in meerdere collectieven, zoals de *Republican Youth Movement*, konden de 'drie vijanden', te weten '*Communism, Underdevelopment, and Disunity*', worden aangepakt. De slogan van het Diem-regime was de drie-eenheid "*Personalism, Community, and Collective Advancement*".⁶⁶

Diem en Nhu waren niet alleen fel anti-communistisch, maar ook zeer nationalistisch en zeker niet pro-kapitalistisch. Het besef dat ze afhankelijk waren van de steun van Verenigde Staten vonden ze nauwelijks verdraagbaar. Ze waren van mening dat ze op zijn minst gelijkwaardig waren aan - en zeker betrouwbaarder dan - hun Amerikaanse 'partner'. Diem was bang dat de Verenigde Staten hem op termijn zouden laten vallen in ruil voor een overeenkomst met de communisten. Nhu was een product van het Franse intellectuele milieu, inclusief de - bijna traditionele - afkeer van de Anglo-Saksische rijkdom en bravoure. Hij stoorde zich aan het onbegrip dat de Verenigde Staten, in zijn ogen, hadden voor de situatie in Vietnam.

Door hun negatieve houding ten opzichte van de Verenigde Staten bekeken de broers alle Amerikaanse druk, hulp en hervormingsvoorstellen met argusogen. Bovendien kwamen veel hervormingsvoorstellen overeen met de kritiek die Diem kreeg van de stedelijke elite in de RVN. Door dit alles was het regime-Diem er veel aan gelegen niet als stroman van de Verenigde Staten gezien te worden. De communisten probeerden dit teniet te doen door het regime consequent aan te duiden als *My-Diem*, oftewel Amerikaans-Diem, een term die bij de bevolking bleef hangen.⁶⁷

---

⁶⁶ Ibid., 34-47

⁶⁷ Ibid., p.25-30

Bestuurslagen van de Republiek Vietnam

De Republiek was opgedeeld⁶⁸ in vier regio's⁶⁹, met in totaal 38 provincies en vier gemeenten (Hue, Da Nang, Dalat en Saigon), met vergelijkbare rechten en plichten als een provincie. De provincies (zie afbeelding 3) waren opgedeeld in 209 districten, die op hun beurt weer waren verdeeld in ongeveer 2579 dorpen.⁷⁰ Tot slot was het gehucht, waarvan de RVN er zo'n 16.398 had, de laagste bestuurlijke entiteit.⁷¹

Iedere provincie werd geleid door een provinciechef, meestal een ervaren ambtenaar of een hoofdofficier. De provinciechef werd voor onbepaalde tijd door de president benoemd.⁷² Diem had steeds meer militairen benoemd, zodat in 1960 maar liefst 21 van de 38 provinciechefs militair waren. Deze militairen hadden weinig bestuurlijke ervaring en waren vaak lager in rang dan de nevensgeschikte militaire gebiedscommandanten.⁷³ De provinciechef speelde een zeer belangrijke rol. Hij had de controle over de lokale militaire eenheden, het provinciale budget en alle bestuurlijke aangelegenheden in de provincie.⁷⁴ Hij legde verantwoording af aan het ministerie van Binnenlandse Zaken.⁷⁵

Het district werkte volgens een identiek systeem. Ook de districtchef werd voor onbepaalde tijd door de president benoemd. De districtchef was vaak een ambtenaar of een subalterne officier. De macht van een districtchef was beperkter, aangezien deze geen zeggenschap had over het budget en ook geen belasting mocht heffen.⁷⁶

Voor de meeste plattelandsbewoners was het dorp het hoogste overheidsniveau waar ze mee in aanraking kwamen.⁷⁷ In Vietnam was het dorp traditioneel een autonoom bestuursniveau. Met de oprichting van de Republiek Vietnam was die autonomie sterk verminderd, maar desondanks had het dorp nog steeds een voorname functie in het Vietnamese bestuursmodel. Een dorpschef vormde samen

---

⁶⁸ De genoemde getallen vormen een momentopname op basis van een onderzoek van Lloyd Woodruff naar het bestuur in 1959. De cijfers wisselden voortdurend door bijvoorbeeld administratieve herindelingen van gebieden en het ontstaan van nieuwe gehuchten. Woodruff, Lloyd, *Local Administration in Vietnam: the number of local units*, (Michigan: Michigan State University Vietnam Advisory Group, 1963), vii-viii

⁶⁹ De vier regio's, Zuid-Vietnam West, Zuid-Vietnam Oost, de (Centrale) Hooglanden en de Centrale Laaglanden waren door de regering ingesteld voor beperkte administratieve doeleinden, met name coördinatie en inspectie van provinciale activiteiten en vormden geen bestuurslaag. Woodruff, 4/figuur 2, 5/voetnoot 3.

⁷⁰ Woodruff, 2. In sommige districten beschikten nog over een extra bestuurslaag, de kantons. Het belang van het kanton was aanmerkelijk afgenomen toen de functies hiervan werden overgedragen aan het district. Omstreeks 1962-1963 overwoog de GVN de kantons af te schaffen. Woodruff, 15

⁷¹ Ibid., 2

⁷² Ibid., 4

⁷³ Zie ook paragraaf 2.5

⁷⁴ Rosenau, 48; Woodruff, 4

⁷⁵ Cooper, Chester et. al., *The American Experience with Pacification in Vietnam, volume III: history of pacification* (Arlington: Institute for Defense Analysis, 1972), 169

⁷⁶ Woodruff, 11-12

⁷⁷ Race, 9

met de 'politiechef'⁷⁸ en een financieel onderlegde ambtenaar de dorpsraad. In grotere dorpen beschikten ze soms nog over enkele andere specialisten. De leden van de dorpsraad werden traditioneel gekozen uit de lokale elite. In een poging meer controle te krijgen op het platteland was Diem, tot ongenoegen van de bevolking, overgegaan tot het benoemen van de dorpsraad door de provinciechef.⁷⁹ In de dorpsraad was de zeggenschap over diverse bestuurlijke onderwerpen verdeeld, waardoor de macht van de dorpschef kleiner was dan die van de district- of provinciechef. De dorpsraad was belast met ordehandhaving, belasting innen, rechtspraak, gezondheidszorg en publieke werken. In een dorp waren ook andere organisaties actief, zoals het *Self Defense Corps*, een jeugd- en sportvereniging, een Boerenbond en een afdeling van de *National Revolutionary Movement*, de belangrijkste politieke partij. Sommige van deze organisaties stonden onder supervisie van de dorpsraad.⁸⁰

Een gemiddeld dorp bestond uit vijf gehuchten (*hamlets*) van circa duizend inwoners.⁸¹ Het gehucht werd geleid door de gehuchtchef. Dit was over het algemeen een deeltijdbaan van een belangrijke figuur uit het dorp. Vaak werd de gehuchtchef gekozen door de inwoners en vervolgens door de dorpsraad voorgedragen, om uiteindelijk benoemd te worden door de districtchef.⁸²

2.5: Veiligheid

De krijgsmacht

Het belangrijkste en grootste krijgsmachtdeel van de RVN was het leger, de ARVN. In december 1954 was de Amerikaanse *Military Assistance Advisory Group* (MAAG) met de Fransen en de Vietnamezen overeengekomen dat de ARVN, met een sterkte van 100.000 man, geschikt moest zijn voor zowel interne veiligheid als voor landsverdediging. Vanaf 1956, na het vertrek van de Fransen, begonnen de Amerikanen veel meer nadruk te leggen op een conventionele strijdmacht. Dit was tegen de zin van Diem, maar uiteindelijk gaf hij toch toe.⁸³ Toen de transformatie en reorganisatie van de ARVN in september 1959 gereed was, stond er een conventioneel leger naar Amerikaans voorbeeld. Volgens een Amerikaanse adviseur

---

⁷⁸ Bij gebrek aan professionele politie op het platteland was dit de ambtenaar belast met politietaken. Voor de uitvoering van politietaken werd het SDC gebruikt. Zie ook paragraaf 2.5.

⁷⁹ Ahem (2010), 26; Woodruff, 17-18

⁸⁰ Woodruff, 17-18

⁸¹ Thompson (1966), 121

⁸² Woodruff, 24

⁸³ Krepinevich, Andrew F., *The Army and Vietnam* (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1986), 20-22

was de ARVN "a very close parallel on a considerably lighter scale of the division as we knew [it] in World War II."⁸⁴ De training die gegeven werd aan de Vietnamese militairen was rechtstreeks gekopieerd van Amerikaanse cursussen. De ARVN bestond nu uit zeven reguliere divisies, aangevuld met vier tankbataljons.⁸⁵ In 1960 werden nog enkele aanpassingen doorgevoerd als reactie op de *insurgency*. In mei werd een cursus opgezet voor Vietnamese Speciale Eenheden en in juni gaf MAAG toe aan het plan van Diem om compagnieën *Rangers* te creëren.⁸⁶

De ARVN had een geografische verantwoordelijkheid in de RVN. Het land was opgedeeld in vier genummerde legerkorpsgebieden⁸⁷. De legerkorpscommandanten waren verantwoording verschuldigd aan de *Joint General Staff*. De legerkorpsgebieden waren verdeeld in twee Divisiegebieden, die ieder meerdere provincies besloegen. De Divisiecommandant was verantwoordelijk voor de militaire activiteiten in het Divisiegebied, maar moest hiervoor coördineren met de betreffende provinciechef, die immers verantwoordelijk was voor de militaire activiteiten in zijn provincie. De Divisiecommandant was over het algemeen hoger in rang dan de provinciechef, maar de laatste was persoonlijk benoemd door de president.⁸⁸ Dit systeem zorgde voor spanningen en verwarring.

Politie, geheime diensten en paramilitaire organisaties

De Fransen lieten een zeer ondoorzichtig koloniaal systeem van politie, paramilitaire organisaties en geheime diensten achter. Daarbij was er een gebrek aan Vietnamese leidinggevendenden, aangezien deze functies meestal door Frans personeel waren vervuld. Tot slot was er geen sprake van eenhoofdige leiding. Sommige organisaties vielen onder lokale functionarissen, andere onder het ministerie van Binnenlandse Zaken, of onder het Bureau van de President. De Michigan State University Group kwam in 1954, in opdracht van de Verenigde Staten, met een plan voor een grondige herstructurering van het veiligheidsapparaat. Hoewel Diem een paar aanbevelingen overnam, weigerde hij het veiligheidsapparaat onder eenhoofdige leiding te brengen en wilde hij geen enkele organisatie schrappen.⁸⁹ Op deze manier kon hij namelijk een beleid van verdeel en heers voeren en coups voorkomen.

Eind 1960 zagen de belangrijkste elementen van het veiligheidsapparaat, naast de ARVN, er als volgt uit. Op het niveau van de provincie en het district was er de *Civil*

---

⁸⁴ Interview met kolonel Dannemiller door het Center for Military History, geciteerd in Krepinevich, 24

⁸⁵ Krepinevich, p.23-24

⁸⁶ Ibid., 26

⁸⁷ Deze gebieden waren niet gelijk aan de administratieve regio's!

⁸⁸ Farmer, James, *Counter-insurgency: Viet-Nam 1962-1963* (Santa Monica: RAND Corporation, 1963), 10

⁸⁹ Rosenau, 39-43

Guard (CG), die voornamelijk werd gebruikt voor patrouilles en statische, defensieve taken buiten de dorpen en gehuchten. De CG werd ingezet door de provinciechef.⁹⁰ Over de taak van de CG was veel discussie geweest. Het civiele kamp van de Amerikanen zagen de CG als een politiek neutrale politiemacht op het platteland. Diem zag de CG echter als het kleine broertje van de ARVN. Door middel van de CG kon hij niet alleen zijn totale militaire sterkte ophogen, maar kon hij ook een tegengewicht creëren tegenover de macht van ARVN. Bovendien kon de CG de statische taken van de ARVN overnemen, waardoor de laatste meer troepen kon vrijmaken voor de strijd tegen de Viet Cong. Dit laatste argument viel in goede aarde bij de MAAG. Mede door de druk van de MAAG werd de discussie in het voordeel van Diem en de militairen beslist. In december 1960 kwam de CG onder leiding van het ministerie van Defensie te staan.⁹¹

Op het niveau van de dorpen en gehuchten was er het *Self-Defense Corps* (SDC). Deze eenheid, bestaande uit part-timers, was bedoeld voor de (zelf)verdediging van de dorpen en gehuchten. Doordat er op het platteland geen politie aanwezig was, voerde het SDC ook politietaken uit. De bovenstaande organisaties waren, als ze al bestonden, vaak van lage kwaliteit, ongetraind en slecht bewapend - soms letterlijk met speren en knuppels.⁹²

Verder waren een aantal veiligheidsorganisaties actief, waaronder de *municipal police*, de *Sûreté (Cong An)*⁹³, de *Gendarmerie* en ongeveer tien separate en elkaar beconcurrerende geheime diensten.⁹⁴ De *Cong An* had een belangrijke rol gespeeld bij het sterk verzwakken van de Viet Cong organisatie, maar had eind vijftiger jaren zelf zware klappen opgelopen in de moord- en terreurcampagnes van de Viet Cong.⁹⁵ De reguliere politie was alleen in de steden actief en door de geheimzinnigheid die de overige organisaties omgaf, is het onduidelijk of zij een rol speelden in het SHP.

2.6: Economisch en sociaal

Op sociaal en economisch gebied had de RVN een aantal problemen die dringend aanpak vereisten om een sterke, onafhankelijke en democratische staat te creëren, met een stijgende levensstandaard van de bevolking. Op economisch gebied was de RVN zwak, met weinig industrie, nauwelijks grondstoffen en een grotendeels

---

⁹⁰ Farmer, 9; Leahy, Peter, *Why did the Strategic Hamlet Program Fail?* (Fort Leavenworth/Kansas: U.S. Army Command & General Staff College, 1990), 92; Spector, 321

⁹¹ Rosenau, 68-75; Spector, 321-322

⁹² Leahy, 92, 94; Spector, 320-321, Farmer, 10

⁹³ Later omgedoopt tot *Vietnamese Bureau of Investigations*. Rosenau, 55

⁹⁴ Rosenau, 39-43

⁹⁵ Race, 61-62, 83-84

agrarische samenleving. Door de oorlog was circa zestig procent van de infrastructuur vernietigd en veel banen en inkomsten waren verdwenen door het vertrek van de Franse bestuurders en militairen. Hoewel een groot deel van de productie eind vijftiger jaren terug was op het vooroorlogse (1938) niveau, was dit onvoldoende om de sterke groei van de bevolking te compenseren. Hierdoor was de RVN gedwongen veel goederen te importeren, ten koste van een groot handelstekort dat gecompenseerd werd door financiële steun uit het buitenland. De Verenigde Staten betaalden 85 tot negentig procent van de import. Ondanks de Vietnamese afhankelijkheid van Amerikaanse steun konden de Verenigde Staten dit niet omzetten in invloed.⁹⁶ Weliswaar werden Amerikaanse economische adviezen deels overgenomen, maar er was er ook veel kritiek. Diem vond dat de hulp te langzaam verliep, en wilde meer steun tegen minder bemoeienis.⁹⁷

Op het platteland was de grootste bron van onvrede de verdeling van het beschikbare agrarische land. Diem had weliswaar landhervormingen geïntroduceerd, maar deze waren voorzichtig en verliepen traag.⁹⁸ Ondanks alle hervormingen bleef een substantieel deel van de bevolking landloos. In de Delta bedroeg het percentage landlozen in 1960 nog altijd 44 procent. Hierdoor had de Viet Cong een enorm potentieel aan sympathisanten en rekruten en ontstond er geen stevige en substantiële middenklasse die in staat was bestuursfuncties te vervullen.⁹⁹

Een ander sociaal gebied dat het regime van groot belang achtte was natievorming. Er werden diverse organisaties opgericht om de bevolking aan het land en aan het regime te binden. Voorbeelden daarvan waren de *National Revolutionary Movement* en de *Republican Youth Movement* - een soort militante versie van de scouting. Deze organisaties waren allemaal staatsorganisaties.

Ruimte voor politieke tegenstanders, persvrijheid, het delegeren van macht en democratisering was er niet. Ondanks Amerikaanse druk voerde Diem weinig hervormingen door. In zijn ogen had hij geen geschikt en betrouwbaar ambtenarenapparaat om macht aan te delegeren en zouden oppositiepartijen en persvrijheid leiden tot instabiliteit van de RVN, ten gunste van de Viet Cong.¹⁰⁰

De Verenigde Staten en Diem waren het er over eens dat er, met name op het platteland, meer welvaart en voorzieningen moesten komen voor de bevolking. Diem was echter van mening dat de bevolking - in lijn met het personalisme - een grote

---

⁹⁶ Fall, 289-308

⁹⁷ Catton, 30-31

⁹⁸ Fall, 308-311

⁹⁹ Moyar, 72-73

¹⁰⁰ Catton, 32-33

zelfredzaamheid aan de dag moest leggen, en veel welvaart en voorzieningen zelf zou moeten maken en bekostigen. Alleen zo zou er zelfredzaamheid op nationaal niveau ontstaan, waardoor de RVN zich los zou kunnen maken van de Verenigde Staten.¹⁰¹

2.7: Amerikaanse functionarissen en organisaties

De Amerikaanse overheidsorganisaties in Vietnam beschikten allemaal over een eigen rapportagelijijn naar de Verenigde Staten, maar schikten ze zich meestal naar één van de twee hoofdstromingen van Amerikaanse invloed, te weten de civiele en de militaire stroming. De Amerikaanse ambassade in Saigon was de leidende component in de civiele stroming, terwijl MAAG de belangrijkste vertegenwoordiger was van de militaire stroming. Beide stromingen waren het vaak oneens over de te volgen strategie. De verhoudingen tussen de ambassadeur en commandant MAAG waren daardoor vaak slecht, iets waar Diem handig gebruik van wist te maken.¹⁰² Doordat elke vorm van regie vanuit Washington ontbrak hadden de functionarissen in Vietnam, en met name de ambassadeur en commandant MAAG, veel speelruimte om hun eigen beleid te bepalen.¹⁰³

Eind 1960 bevond de relatie van de ambassade met Diem zich op een dieptepunt als gevolg van de rol die ambassadeur Durbrow had gespeeld bij mislukte de coup in november. De relatie tussen Diem en de ambassade was nooit heel hartelijk geweest. In maart 1955 had de toenmalig Chargé d'Affairs, generaal Collins, al geprobeerd Diem te laten vervangen. Dit was door Lansdale voorkomen. Vanaf het aantreden van Durbrow in maart 1957 oefende deze voortdurend druk uit op Diem om hervormingen door te voeren. Belangrijke thema's waren de economische hervormingen, meer openheid over de *Can Lao* en democratisering.¹⁰⁴ Dit maakte hem niet populair bij Diem, die vrijwel alle voorstellen van Durbrow afwees.

Military Assistance Advisory Group

De eerst Amerikaanse adviseurs waren al in 1950 naar Vietnam gestuurd om de Fransen te steunen in hun strijd tegen de Viet Minh. Na het vertrek van de Fransen begonnen de Verenigde Staten de strijdkrachten van de RVN te steunen op het

---

¹⁰¹ Catton, 32-33

¹⁰² Nagl, John A., *Learning To Eat Soup With A Knife: counterinsurgency lessons from Malaya and Vietnam* (Chicago: The University of Chicago Press, 2005), 120-121

¹⁰³ Adamson, 236-237

¹⁰⁴ Adamson, 232-241

gebied van financiën, materieel, organisatie en training.¹⁰⁵ Van november 1955 tot september 1960 was luitenant-generaal Samuel Williams commandant van MAAG. Williams was een ijzervreter die weinig moest hebben van irreguliere oorlogvoering. Net als zijn voorganger was hij van mening dat de RVN voorbereid moest worden op een reguliere aanval vanuit de DRV. Williams concentreerde zich op het trainen en herstructureren van de ARVN naar Amerikaans model.¹⁰⁶ Toegenomen activiteit van de Viet Cong deden hem niet van mening veranderen. Hij zag dit als afleidingsmanoeuvres, bedoeld om het opleidings- en trainingsprogramma van de ARVN te verstoren.¹⁰⁷

In september 1960 werd Williams opgevolgd door luitenant-generaal Lionel McGarr. Hoewel McGarr meer begrip toonde voor het nut en belang van *counterinsurgency*, was hij van mening dat de *insurgency* in de RVN een punt bereikt had, waarbij de inzet van grotere militaire eenheden noodzakelijk was.¹⁰⁸ Toch kon MAAG de *insurgency* niet blijven negeren. In mei 1959 kreeg MAAG opdracht adviseurs uit te brengen tot op het niveau van infanterieregiment en tank-, artillerie- en mariniersbataljon, waardoor de strijd op het platteland meer in de belangstelling kwam te staan.¹⁰⁹ Bijna een jaar later begon ook het aantal adviseurs toe te nemen, van ongeveer 350 in mei 1960 tot bijna zevenhonderd aan het einde van het jaar.¹¹⁰ MAAG was geen verantwoording verschuldigd aan de Amerikaanse ambassadeur in Vietnam, maar aan de *Commander-in-Chief, Pacific* in Hawaï.¹¹¹

Central Intelligence Agency (CIA)

De SMM van Lansdale had een belangrijke rol gespeeld in de consolidatie van de macht door Diem. De relatie tussen Lansdale en Diem was erg goed, al bleef de invloed van Lansdale op Diem beperkt doordat de Diem hem niet informeerde als hij beslissingen nam waarvan hij wist dat Lansdale er op tegen zou zijn.¹¹² Ook het reguliere *CIA Station* onderhield goede banden met het regime.¹¹³ Ongeveer drie maanden na het vertrek van Lansdale - en het einde van de SMM - werd ambassadeur Durbrow de belangrijkste gesprekspartner van Diem. De nieuwe *CIA Chief-of-Station* Nick Natsios sprak nog wel met Diem, maar maakte zichzelf

---

¹⁰⁵ Krepinevich, 18-24

¹⁰⁶ Hamilton, 108-109

¹⁰⁷ Hamilton, 120

¹⁰⁸ Hamilton, 140

¹⁰⁹ Collins, J. Lawton, *The Development And Training Of The South Vietnamese Army, 1950-1972*, (Washington, D.C.: Department of the Army, 1991), 17; *Pentagon Papers*, Vol. II, 438

¹¹⁰ Nagl, 118; *Pentagon Papers*, Vol. II, 438

¹¹¹ Rosenau, 71; Nagl, 120-121

¹¹² Ahern (2010), 10, 26

¹¹³ Ahern (2010), 9-32

ondergeschikt aan Durbrow. Daarbij was de relatie van Natsios met Diem net zo gespannen als die van de ambassadeur. Ook de relatie met Nhu, die tot dan toe goed was geweest, bekoelde.¹¹⁴ Met de komst van William Colby in 1959, eerst als plaatsvervanger maar vanaf 1960 als *Chief-of-Station*, verbeterde de relatie weer. Colby bracht een andere stijl met zich mee. Hij wist een goede werkrelatie op te bouwen met Nhu en probeerde zijn invloed uit te oefenen door zich als vriend te gedragen, in plaats van druk uit te oefenen.¹¹⁵

De invloed van de CIA deed zich met name gelden op het gebied van contrasubversie en in het verzamelen van inlichtingen. Door gebrek aan een goed functionerend Vietnamees inlichtingennetwerk was de kwaliteit van inlichtingen erg laag. Na veel kritiek van MAAG besloot de CIA in oktober 1960 te assisteren met het formeren van inlichtingen/contra-inlichtingen teams binnen de ARVN.¹¹⁶

De invloed van de CIA op het SHP was klein. Wel voerde de CIA zelfstandig een soortgelijk programma uit in de centrale hooglanden van Vietnam. Dit programma was erg succesvol, maar werd niet gewaardeerd door de GVN, die de bewoners van de hooglanden als primitief en staatsgevaarlijk beschouwde.¹¹⁷

United States Operations Mission en de United States Information Services

De ambassade, MAAG en de CIA waren de meest invloedrijke organisaties op politiek-strategisch niveau. Twee andere organisaties speelden weliswaar een rol op uitvoerend niveau, maar vervulden deze rol binnen de randvoorwaarden die gesteld werden door met name de ambassade. De belangrijkste organisatie was de *United States Operations Mission*, het uitvoerend orgaan van de ICA in Vietnam.¹¹⁸ De USOM zorgde al vanaf 1954 voor hulpverlening en wederopbouw in het zuiden van Vietnam, met een budget van in totaal \$ 1,3 miljard voor de periode 1954 tot juni 1960.¹¹⁹ De USOM was op veel gebieden actief, waaronder onderwijs, herstel van infrastructuur, watermanagement, *community development*, gezondheidszorg en het verbeteren van politie en CG. Tot slot beschikten de Amerikanen in Vietnam over de *United States Information Service* (USIS). De USIS had als taak de publieke opinie in

---

¹¹⁴ Ahern (2010), 29-30

¹¹⁵ Ahern, Thomas L., *CIA And The House Of Ngo: covert action in South Vietnam, 1954-1963*, (Washington D.C., Center for the Study of Intelligence, released 2009), 135 -136; Catton, 92

¹¹⁶ Hamilton, 120-123

¹¹⁷ Dit programma heette *Citizens' Irregular Defense Groups* (CIDG). Ahern (2010), 45-70

¹¹⁸ ICA werd later hernoemd tot het *Agency for International Development* (AID). Rosenau, 62

¹¹⁹ USOM, *Vietnam Moves Ahead: annual report for fiscal year 1960*, (? : USOM, 1960), 2

Vietnam te beïnvloeden ten gunste van de Verenigde Staten en de GVN. Als zodanig ondersteunde de USIS de overige Amerikaanse organisaties in Vietnam.¹²⁰

2.8: De Viet Cong

In de tweede helft van de vijftiger jaren was de Viet Cong door een diep dal gegaan. Na de conferentie in Genève waren circa 90.000 militairen teruggeroepen naar het noorden. Een, waarschijnlijk substantieel kleiner, aantal kaderleden was in het zuiden achtergebleven om de organisatie intact te houden.¹²¹ Deze kaderleden concentreerden zich op het bouwen van de organisatie en het verspreiden van propaganda.¹²² Diem had een aantal *Denounce a Communist* campagnes gevoerd op het platteland, gericht tegen eenieder die lid was, of was geweest, van de Viet Minh. De campagnes waren vaak hard, door toedoen van de ongedisciplineerde paramilitairen van de CG en het SDC en corrupte ambtenaren die financieel beter probeerden te worden van de campagnes.¹²³ Onvermijdelijk werden onschuldige mensen het slachtoffer. Hoewel de campagnes van Diem de Viet Cong bijna geheel vernietigde, creëerden dezelfde campagnes dermate veel animositeit onder de lokale bevolking dat de overgebleven kaderleden weinig moeite hadden met het rekruteren van nieuw personeel. Hierdoor kon de Viet Cong in 1959 als een feniks uit de as herrijzen.¹²⁴

Deze herrijzenis begon in januari 1959, toen de Communistische Partij een resolutie aannam om de gewapende strijd in het zuiden te hervatten.¹²⁵ Vanuit het noorden werden kaderleden naar het zuiden gestuurd, evenals wapens, munitie en explosieven. Vanaf september 1959 begon een Communistische eenheid met raids vanuit Cambodja en in oktober verdubbelde het aantal moorden en ontvoeringen en was er sprake van aanslagen en hinderlagen. Toch was dit slechts het begin. Op veel plaatsen in het land was de Viet Cong vooral bezig met het ontwijken van regeringstroepen.¹²⁶ De *insurgency* nam langzaam in kracht toe en in januari 1960 begon een zes maanden durende campagne van de VC in de zuidelijke provincies, waar de ARVN in het defensief werd gedrongen.¹²⁷ Aan het eind van 1960 was de Viet Cong weer een geduchte tegenstander geworden.

---

¹²⁰ Zie <http://dosfan.lib.uic.edu/usia/usiahome/overview.pdf>

¹²¹ Zasloff (1968), 1

¹²² Zasloff (1968), 6

¹²³ Zasloff (1968), 9-10; Ahern (2010), 21-22; Race, 19, 26-27

¹²⁴ Catton, 64-65

¹²⁵ Kolko, 103

¹²⁶ Moyer, 84-86

¹²⁷ Hamilton, 132

2.9: Conclusie

Door de Koude Oorlog, met de Domino-theorie en het belang van geloofwaardigheid, waren de Verenigde Staten betrokken geraakt bij het conflict in Vietnam. Ze konden niet meer terug voordat ze de Republiek Vietnam hadden omgevormd tot een stabiele, niet-communistische staat.

Hiervoor hadden de Verenigde Staten een sterke leider nodig. Door toedoen van de Bao Dai en bij gebrek aan een betere kandidaat, werd dit Ngo Dinh Diem. In de eerste periode was het regime van Diem zwak en twijfelden de Verenigde Staten er aan of hij wel de juiste man was. Dit leidde tot grote verdeeldheid, waarbij het uiteindelijk Lansdale was die Diem in het zadel wist te houden. De invloed die de Verenigde Staten uitoefenden bij het behoud van Diem was, berustte meer op meningen en acties van individuele functionarissen, dan dat er een duidelijk beleid aan ten grondslag lag.

De relatie tussen de Verenigde Staten en Diem was van meet af aan gespannen. Dit was het gevolg van de houding van Diem, die enerzijds wist dat hij afhankelijk was van de Verenigde Staten, maar anderzijds wilde laten zien aan de Vietnamese bevolking dat hij geen stroman was voor een neo-koloniale vervanger van de Fransen.

De Verenigde Staten hadden hun eigen ideeën over het winnen van de strijd in Vietnam, waarbij er intern grote verdeeldheid heerste. De militairen richtten zich op het winnen van de oorlog, terwijl de civiele functionarissen hervormingen en democratisering nastreefden. De laatste ideeën waren niet te verenigen met de interne verdeel-en-heers politiek die Diem nastreefde. Doordat Diem beslissingen nam die zeer naar de zin waren van de Amerikaanse militairen, kon hij ook extern, richting de Verenigde Staten, een verdeel-en-heers politiek uitvoeren. De Verenigde Staten konden hun financiële en materiële steun daardoor niet omzetten in invloed om hervormingen te bewerkstelligen.

Eind 1960 vond bovendien een coup poging plaats, waarbij ambassadeur Durbrow zich terughoudend opstelde, tot woede van Diem. Dit zette de relatie tussen Diem en de Verenigde Staten nog verder onder druk.

Terwijl de *insurgency* op het platteland aan kracht won, was er zeker geen sprake van een vruchtbare samenwerking tussen Diem en de Verenigde Staten. Er heerste verdeeldheid tussen het civiele en de militaire deel van het Amerikaanse kamp en de invloed van de Verenigde Staten op Diem was klein.

3: Het ontstaan van het *Strategic Hamlet Program* (1960-1962)

De toenemende kracht van de Viet Cong noopte tot tegenacties. De Verenigde Staten en de RVN gingen daarom op zoek naar een plan om de strijd op het platteland in hun voordeel te kunnen beslechten. Dit werd het SHP. Het ontstaan van dit programma en de invloed van de Verenigde Staten daarop is het onderwerp van dit hoofdstuk.

3.1: Het *Agroville* program

*"... this year I propose to create densely populated settlement areas in the countryside, where conditions are favorable to the communication and sanitation and where minimum facilities for the grouping of the farmers living in isolation and destitution in the back country exist. These settlement areas will not only improve the life of the rural population, but they will also constitute the economic units which will play an important role in the future development of the country as a whole."*¹²⁸

Dat waren de woorden van president Diem op 7 juli 1959, de vijfde verjaardag van zijn regime.¹²⁹ Hij refereerde naar het *Agroville* programma, een plan om versterkte en goed verdedigde dorpen te creëren, waar de lokale bevolking gevrijwaard kon worden van de invloed van de Viet Cong. Het *Agroville* plan was geheel door de Vietnamezen bedacht, waarschijnlijk naar voorbeeld van de Fransen in Vietnam¹³⁰ en de Britten in Maleisië.¹³¹ Diem had de Verenigde Staten niet geïnformeerd of om steun gevraagd voor zijn plan, dat uit vier delen bestond.¹³² Ten eerste moest de bevolking terecht komen in nieuwe dorpen, die met elkaar verbonden waren door strategische wegen. Daarnaast moesten competente functionarissen opgeleid worden om bestuursfunctie in de dorpen te vervullen. Door agrarische verbeteringen

---

¹²⁸ Zasloff, Joseph J., 'Rural Resettlement in South Viet Nam: The Agroville Program', in: *Pacific Affairs*, vol. 35, no. 4 (Winter, 1962-1963), 327

¹²⁹ Zasloff (1962-1963), 327

¹³⁰ Peoples, Curtis, *The use of the British Resettlement Village in Malaya and Vietnam, 1948-1965* (? : Texas Tech University, 2001), 26; Cooper et al, Vol. III, 90-92; Leahy, 28-29.

¹³¹ De *New Villages* in Maleisië werden vanaf 1952 gebouwd. Vanaf 1955 was de regering aan de winnende hand en eind 1957 was de strijd zo goed als gewonnen, ook al zou het officiële einde van de emergency pas in 1960 afgekondigd worden. Zie Stubbs, 173, 246-247. Het is dus aannemelijk dat Diem en Nhu goed op de hoogte waren van de manier van aanpak in Maleisië. Later, in februari 1960, zou Diem zelfs een bezoek brengen aan Maleisië. Busch, Peter, *All The Way With JFK?: Britain, the US, and the Vietnam War* (Oxford, Oxford University Press, 2003), 66

¹³² Catton, 63, 67

moesten de inkomsten van het dorp verhoogd worden en tot slot moest de jeugd worden georganiseerd om ze op te leiden tot toekomstige leiders.¹³³

Het *Agroville* programma leunde sterk op de cohesie van het dorp, naast de familie het tweede sterke bindende element in de traditionele Vietnamese samenleving.¹³⁴ De meeste dorpen waren zelfvoorzienend en kenden hun eigen sociaal, economisch en politiek leven. Als zodanig was het een logisch aangrijpingspunt voor een regering om grip te krijgen op de bevolking van het platteland.¹³⁵ In tegenstelling tot het noordelijk en het centraal deel van Vietnam, waren de dorpen in het zuiden veel minder compact. De bebouwing was uitgespreid en de boeren woonden veelal naast het land dat ze verbouwden.¹³⁶ Een compacte woongemeenschap maakte het gemakkelijker de bevolking te scheiden van de *insurgents*. Daarom werd een tactiek ontwikkeld van gedwongen verhuizingen (*resettlement*) om compactere dorpen en gehuchten te krijgen. Deze tactiek was door de Britten succesvol ingezet in Maleisië.

Hoewel het *Agroville* op papier niet slecht klonk, was de uitvoering slecht en het programma impopulair. De lokale bevolking verliet de oude woning met tegenzin en klaagde dat ze ver van hun land en de begraafplaats van hun voorouders terechtkwamen. Daarnaast moest ze zelf alle verbeteringen aan de nieuwe dorpen uitvoeren tegen geen, of een zeer lage vergoeding. Ook het geld voor de bouw van de nieuwe huizen was vaak onvoldoende.¹³⁷ De Viet Cong reageerde fel op de nieuwe dorpen door bestuurders te bedreigen en te vermoorden en door bouwplaatsen aan te vallen en te vernietigen.¹³⁸ Het programma kreeg ook tot kritiek van vooraanstaande Vietnamezen¹³⁹ en van ambassadeur Durbrow, die aandrong op het stopzetten van het programma.¹⁴⁰ Er is geen indicatie dat de oproep van Durbrow enig effect had, maar in elk geval werd het programma begin 1961 beëindigd. Er waren slechts 23 *Agrovilles* gebouwd.¹⁴¹

---

¹³³ Zasloff (1962-1963), 331-332

¹³⁴ Leahy, 9-12; Peoples, 46

¹³⁵ Leahy, 9-12

¹³⁶ Osborne, Milton, *Strategic Hamlets in South Viet-Nam: a survey and comparison* (New York: Cornell South-East Asia Program, 2002), 20

¹³⁷ Osborne, 21-24

¹³⁸ Leahy, 30-31

¹³⁹ In april 1960 kwamen een aantal vooraanstaande Vietnamezen met het zogenaamde '*caravello manifest*', een document waarin kritiek werd geuit op het regime van Diem, waaronder het *Agroville* programma. *Pentagon Papers*, Vol. I, 316, 319-320

¹⁴⁰ Adamson, 237

¹⁴¹ Leahy, 31

In de praktijk bleven de Vietnamezen nog experimenteren met schaalverkleining, waarbij de *Agro-villes* werden opgeknipt in een aantal kleinere *Agro-hamlets*.¹⁴² Deze lagen op kortere afstand van de oorspronkelijke woningen, waardoor een belangrijke bron van onvrede werd aangepakt. Ook werd het bouwen en verbeteren van het *Agro-hamlet* afgestemd op de landbouwschema's van planten en oogsten.¹⁴³ Ook elders in het land experimenteerden lokale functionarissen met manieren om hun dorp of gehucht te vrijwaren van invloed van de Viet Cong.¹⁴⁴ Vanaf juli 1961 begonnen de term *strategic hamlet* gebruikt te worden voor dergelijke verdedigde gehuchten.¹⁴⁵

3.2: Het Basic Counterinsurgency Plan for Vietnam

Terwijl de kritiek op het *Agroville* programma toenam werkten de Amerikaanse organisaties in Vietnam gezamenlijk aan het *Basic Counterinsurgency Plan for Vietnam*¹⁴⁶ (CIP). Dit was de eerste poging van de Amerikaanse adviseurs om tot een *comprehensive* plan te komen. Voormalig CIA-er en auteur Thomas Ahern beschrijft het plan, dat in december 1960 klaar was, als:

*"... a feeble effort (...). Superficial and incoherent, it produced recommendations amounting to no more than a compendium of the program preferences of each of the agencies represented (...). It offered no analysis of the causes of the insurgency (...) ignored the possibility that the GVN might be contributing to its own difficulties. "Military Force" they said, "is clearly the major immediate threat to the stability of Viet-Nam today (...) terrorism can best be eliminated by the protective presence of conventional armed forces."*¹⁴⁷

Het CIP voorzag in versterking van de ARVN met 20.000 militairen, uitgerust en bevoorraad door de Verenigde Staten. Ook de CG werd versterkt met 32.000 man, die door de Amerikanen werden getraind, uitgerust en bevoorraad. Als tegenprestatie moest de RVN een aantal activiteiten uitvoeren, waaronder het stroomlijnen van de bevelslijnen en het maken van een operatieplan. Op 28 januari 1961, iets meer dan een week na zijn inauguratie, keurde de Amerikaanse president

---

¹⁴² *Pentagon Papers*, Vol. II, 133-134

¹⁴³ Nighswonger, William, *Rural Pacification in Vietnam, 1962-1965* (New York: Frederick A. Praeger, 1966), 46

¹⁴⁴ Peoples, 45

¹⁴⁵ Osborne, 25; Nighswonger, 54-55

¹⁴⁶ Department of Defense, *Foreign Relations of the United States, 1961-1963, Volume I, Vietnam, 1961* (Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1988), document 1

¹⁴⁷ Ahern (2010), 43

Kennedy het plan goed.¹⁴⁸ Een rapport van Lansdale aan Kennedy op 17 januari, waarin de eerste de situatie in Vietnam kritiek noemde en stelde dat Diem onvervangbaar was, had hier ongetwijfeld mee te maken.¹⁴⁹

Op 13 februari 1961 overhandigde Durbrow een verkorte versie van het CIP aan Diem.¹⁵⁰ Het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken had echter weinig geduld, aangezien het zich grote zorgen maakte over de situatie in Vietnam. Op 1 maart stuurde het een telegram naar de Amerikaanse ambassade in Saigon, waarin opdracht werd gegeven een aantal punten uit het CIP alvast in gang te zetten, waaronder het voorbereiden van een operatieplan.¹⁵¹ In Vietnam was intussen onenigheid ontstaan tussen Durbrow en McGarr. Durbrow wilde steun stopzetten als drukmiddel om Diem hervormingen door te laten voeren, terwijl McGarr daar een groot tegenstander van was. Diem wilde zich niet committeren aan het plan, ondanks herhaald aandringen van Durbrow, en bleef bij praten over kleine hervormingen die hij door wilde voeren.¹⁵²

Diem won de presidentsverkiezingen op 9 april, waarna Kennedy zich achter hem schaarde en met een nieuwe aanpak kwam. De personificatie van deze aanpak werd de nieuwe ambassadeur, Frederick Nolting, die in mei 1961 aantrad. Nolting probeerde het vertrouwen van Diem te winnen door hem niet langer onder druk te zetten, maar door hem te prijzen, het eens te zijn met zijn visie en plannen en hem te steunen.¹⁵³ In dezelfde periode kwam het in Laos tot een staakt-het-vuren tussen de pro-Amerikaanse factie en de communistische factie. Dit leidde tot een deuk in de geloofwaardigheid van de Verenigde Staten in de ogen van de leiders in Zuidoost-Azië.¹⁵⁴ De Verenigde Staten waren hierdoor extra gemotiveerd onwrikbare steun aan Diem te demonstreren, maar Diem werd door de ontwikkelingen in Laos nog terughoudender, waardoor de Amerikaanse invloed afnam. De financiële en materiële hulp ging onvoorwaardelijk door, terwijl de hervormingen van het CIP werden gereduceerd tot voorstellen. Van 9 tot 15 mei 1961 maakte vice-president Lyndon B. Johnson een tour door Zuidoost-Azië om de vastberadenheid van de Verenigde Staten te demonstreren en het vertrouwen terug te winnen. Johnson informeerde bij

---

¹⁴⁸ *Pentagon Papers*, Vol. II, 1, 23-25

¹⁴⁹ *Ahem* (2010), 123, *Pentagon Papers*, Vol. II, 26

¹⁵⁰ FRUS, 1961-1963, Vol. I, document 1

¹⁵¹ FRUS, 1961-1963, Vol. I, document 16

¹⁵² Adamson, 245; FRUS, 1961-1963, Vol. I, document 17

¹⁵³ Adamson, 245-249

¹⁵⁴ *Pentagon Papers*, Vol. II, 6 en 56

Diem naar de wenselijkheid van Amerikaanse troepen, maar kreeg te horen dat daar geen behoefte aan was.¹⁵⁵

Naar aanleiding van het verzoek van het ministerie van Buitenlandse Zaken om een operatieplan, kwam MAAG op 15 september 1961 met het *Geographically Phased National Level Operation Plan for Counterinsurgency*. Het plan bevatte drie fases per gebied en voorzag in een stapsgewijze uitbreiding van dit concept over het hele land. De eerste, of voorbereidende, fase bestond uit een inventarisatie van de benodigde politieke en sociale hervormingen in het uitgekozen gebied en het trainen en gereedstellen van de benodigde eenheden en functionarissen. In de tweede, militaire, fase zou de ARVN het gebied zuiveren en behouden. Aan het einde van deze fase werd de verantwoordelijkheid over het gebied overgedragen aan de lokale politieke functionarissen, de CG en het SDC. Deze personen en eenheden moesten in de laatste fase, of veiligheidsfase, het lokale bestuur en de beveiliging op zich nemen. Daarnaast moesten zij de benodigde economische en politieke hervormingen doorvoeren om de lokale bevolking aan de regering te binden. Zodra de veiligheid dat toe zou laten, zouden de ARVN-eenheden teruggetrokken worden. Het plan moest in 1962 starten in de omgeving van Saigon en de provincie Kontum. Het jaar erna zou het gebied worden uitgebreid met het zuiden van de RVN, het Delta-gebied en het centrale hooglanden. In 1964 zouden de overgebleven delen van het land dezelfde behandeling ondergaan. Voordat het plan van start kon gaan moest een grote operatie worden uitgevoerd in het gebied ten noordoosten van Saigon, om Saigon veilig te stellen en de ARVN meer zelfvertrouwen op te laten doen.¹⁵⁶

Er zijn geen aanwijzingen dat dit plan aan Diem werd gepresenteerd. Wel kwam het belang van een goed plan ter sprake in oktober, bij het bezoek van generaal Maxwell Taylor aan Diem, in het kader van een *fact-finding mission*. Taylor sprak een aantal malen over het belang van een

*"overall plan-military, political, economic, psychological, etc.-for dealing with guerrillas. Diem tended [to] avoid [a] clear response [to] this suggestion but finally indicated that he has [a] new strategic plan of his own. Since it was not very clear in spite efforts to draw him out what this plan is, Taylor asked him to let us have a copy in writing."*¹⁵⁷

---

¹⁵⁵ Ibid., 55-57

¹⁵⁶ Ibid., 137-138

¹⁵⁷ FRUS, 1961-1963, Vol. I, document 174

3.3: Het Delta Plan

Als Diem inderdaad een strategisch plan had, dan was dat een Vietnamees plan. Weliswaar was in september de vijf man sterke *British Advisory Mission* (BRIAM) aangekomen in Vietnam, maar deze had nog geen plan uitgewerkt. De BRIAM stond onder leiding van de Britse *counterinsurgency*-expert Robert Thompson, die ervaring had opgedaan in Maleisië.¹⁵⁸ Na een korte *fact-finding* missie in het binnenland, waarbij hij ook een bezoek bracht aan enkele van de eerste *strategic hamlets*, presenteerde Thompson in oktober 1961 zijn bevindingen aan Diem. Daar kreeg hij van Diem het verzoek een compleet plan uit te werken, dat hij op 13 november, bijna een maand na het gesprek tussen Taylor en Diem, presenteerde.¹⁵⁹ Dit plan was het zogenaamde *Delta Plan*.¹⁶⁰

Het plan betrof de pacificatie van het Delta-gebied in de omgeving van Saigon (zie afbeelding 4).¹⁶¹ Als het daar succesvol was uitgevoerd, kon het worden uitgerold over het hele land. De keuze voor de Delta was gebaseerd op het feit dat dit een dichtbevolkt gebied was, waar maar relatief weinig grote VC eenheden actief waren. Om het plan goed te kunnen coördineren adviseerde Thompson aanpassingen aan de bevelstructuur. Op deze manier hoopte een stroomlijning van de bevelstructuur, waar ook de Amerikanen op aandrongen bij Diem, in de praktijk te realiseren.¹⁶²

Het Delta-plan maakte gebruik van het concept van *strategic hamlets*. Volgens Thompson diende de creatie van *strategic hamlets* drie doelen. Het eerste doel, tevens de randvoorwaarde voor de andere twee, was het beschermen van de bevolking. Dit moest gebeuren door een combinatie van passieve verdedigingswerken, het trainen van een lokale militia die het gehucht kon verdedigen en een systeem van centrale reserve-eenheden die aangevallen gehuchten te hulp konden schieten. Het tweede doel was het verenigen van de bevolking door het creëren van gemeenschapszin en het verwerven van actieve steun voor de regering door de bevolking ook nationaal en politiek bewust te maken. Het derde en laatste doel was de sociale, politieke en economische ontwikkeling van de gehuchten en de inwoners.

---

¹⁵⁸ Naast zijn rol in Maleisië, waar Robert Thompson betrokken was geweest bij 'speciale projecten' tot hij in 1957 minister van Defensie voor Maleisië werd, had hij ook ervaring opgedaan in de Tweede Wereldoorlog toen hij nauw samenwerkte met de befaamde generaal Orde Wingate en zijn (irreguliere) Chindits. Thompson nam deel aan beide Chindit-campagnes tegen de Japanners. Zie Hamilton, 60 en Thompson (1989), Robert, *Make For Hills: memories of Far Eastern wars* (London: Leo Cooper, 1989), passim.

¹⁵⁹ Leahy, 56-57; Busch, 97; *Pentagon Papers*, Vol. II, 139

¹⁶⁰ Department of Defense, *Foreign Relations of the United States, 1961-1963, Volume II, Vietnam, 1962* (Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1990), document 51

¹⁶¹ Leahy, 56-57

¹⁶² *Pentagon Papers*, Vol. II, 140

Dit moest gebeuren door het bouwen van scholen, klinieken en marktplaatsen, het aanleggen van elektriciteit en waterleidingen, het zorgen voor post- en krantbezorging, het houden van lokale verkiezingen en het instellen van lokaal bestuur.¹⁶³

Net als de Amerikanen in het *Geographically Phased National Level Operation Plan for Counterinsurgency*, voorzag Thompson in essentie drie fases. De eerste fase was een planningsfase, waarin eerst grondig in kaart worden gebracht waar de *strategic hamlets* gebouwd moesten worden, waarbij gekeken moest worden naar factoren als toegankelijkheid, watervoorziening en afstand tot de landbouwgronden. Daarnaast moest besloten worden hoeveel huizen er verplaatst moesten worden en hoeveel mensen dit betrof. Dit aantal moest zo laag mogelijk gehouden worden. Verder moesten alle benodigde middelen voor verhuizing en bouw van een gehucht verzameld worden. De tweede fase betrof de daadwerkelijke (gedwongen) verhuizing en de opbouw van het gehucht. Deze moest zo snel mogelijk plaatsvinden. Militaire eenheden moesten daarbij zorgen voor de veiligheid. De regering leverde verder transport om de bevolking en haar spullen te verhuizen en zorgde voor voldoende bouw materiaal en voedsel. De tweede fase eindigde zodra er een adequaat opgeleide en getrainde milizie aanwezig was, die de bescherming van het gehucht kon overnemen van de militairen. In de derde fase moesten de voorzieningen en leefomstandigheden verbeterd worden. Deze fase zou niet eindigen, omdat het verbeteren van de leefomstandigheden een continue proces was.¹⁶⁴

De Britten hadden veel moeite gedaan om een adviesteam in Vietnam te krijgen. Hun aanbod aan Diem was twee keer eerder afgewezen, al had Diem wel gesproken met Britse bezoekers aan Vietnam. Uiteindelijk hadden Groot-Brittannië en de Verenigde Staten afspraken gemaakt, waardoor de BRIAM in Saigon terecht kwam.¹⁶⁵ Het is daarom opvallend dat Diem direct intensief gebruik maakte van de diensten van Thompson. Daar lijken een aantal redenen voor te zijn. Ten eerste had Diem begin 1960 Maleisië had bezocht, waar hij onder de indruk was geraakt van het optreden van de Britten en waar hij Thompson had ontmoet.¹⁶⁶ Een tweede reden is dat de methode van de *New Villages* in Maleisië veel leek op het *Agroville* programma. Het Britse optreden sloot dus goed aan bij de Vietnamese ideeën. Bovendien was de timing goed. De BRIAM kwam in Vietnam aan terwijl alle partijen

---

¹⁶³ Thompson (1966), 124-125

¹⁶⁴ Ibid., 126-127

¹⁶⁵ Busch, 68, 71-73, 91. Eén van deze bezoekers was de Britse generaal Gerald Templer, die van 1952 tot 1954 de *counterinsurgency* in Maleisië had geleid. Busch, 71

¹⁶⁶ Leahy, p.61, Thompson (1989), 122; Busch, 66

bezig waren met het bedenken van nieuwe plannen. Tot slot kwam de aanwezigheid van de BRIAM Diem op dat moment goed van pas om de Amerikaanse druk op hem te verminderen en zich, in het licht van de gebeurtenissen in Laos, te blijven verzekeren van westerse steun.¹⁶⁷ De Amerikaanse plannen hadden concurrentie.

3.4: Het Strategic Concept for South Vietnam

Ondanks dat Thompson vooraf had gesproken met generaal Taylor, zowel in september 1961 in Washington als in oktober in Vietnam, zorgde het Delta plan toch voor beroering en kritiek vanuit de Amerikaanse ambassade en MAAG. Ambassadeur Nolting vond het weliswaar een goed plan, maar was verbolgen over het feit dat Thompson direct advies aan Diem kon uitbrengen. Hierdoor werd het Amerikaanse streven naar hervormingen bemoeilijkt. McGarr was niet te spreken over de bevelstructuur die Thompson voorstelde, aangezien die sterk afweek van de structuur die hijzelf voor ogen had. Daarnaast was hij het niet eens met de prioriteit die Thompson aan de Delta gaf, was hij geschokt door de relatief kleine rol die voor de ARVN voorzien was en vond hij het plan te traag.¹⁶⁸

Voornamelijk dankzij de goede relatie en samenwerking tussen Thompson en Taylor konden de Amerikanen en de Britten tot overeenstemming komen. In opdracht van Taylor en Kennedy schreef de Amerikaanse *counterinsurgency*-expert Roger Hilsman¹⁶⁹ het *Strategic Concept for South Vietnam*¹⁷⁰, dat op 2 februari 1962 klaar was.¹⁷¹ Dit plan leek veel op dat van Thompson, niet in de laatste plaats omdat ze onderling ideeën hadden uitgewisseld.¹⁷² Hilsman hanteerde drie principes; de strijd was in hoofdzaak politiek in plaats van militair; bescherming van de lokale bevolking was van groot belang; en counterguerrilla-eenheden moesten dezelfde tactieken hanteren als de guerrilla's. Voor wat betreft de operationele vertaling van dit concept hanteerde Hilsman, net als Thompson, het creëren van beschermde dorpen en gehuchten als uitgangspunt. Ook Hilsman vond dat er begonnen moest

---

¹⁶⁷ Leahy, 61-62; Catton, 80, 97

¹⁶⁸ *Pentagon Papers*, Vol. II, 141-142; Busch, 101

¹⁶⁹ Hilsman had zijn expertise onder andere opgedaan als organisator van guerrilla tegen de Japanners in Burma, tijdens de Tweede Wereldoorlog. Hij maakte toen deel uit van de OSS. Zie Blaufarb, Douglas, *The Counterinsurgency Era: U.S. doctrine and performance* (New York: The Free Press, 1977), 59 en Hilsman, Roger, *To Move A Nation: the politics of Foreign Policy in the Administration of John F. Kennedy* (New York: Doubleday & Company Inc., 1967), 425

¹⁷⁰ FRUS, 1961-1963, Vol. II, document 42

¹⁷¹ *Pentagon Papers*, Vol. II, 132, 142-143; Hilsman, 438-439

¹⁷² Leahy, 51-52; Hilsman, 433.

worden in een dichtbevolkt gebied met weinig VC activiteit en dat het plan zich als een olievlek¹⁷³ over de rest van het land zou moeten verspreiden.¹⁷⁴

Het andere deel van de overeenstemming werd in Vietnam zelf bereikt. Naar aanleiding van de kritiek van MAAG had Thompson zijn plannen lichtelijk aangepast, waardoor een aantal pijnpunten weggenomen waren. Ondanks deze schijnbare overeenstemming bleven er twee sporen naast elkaar bestaan. Aan de ene zijde bevonden zich de Amerikaanse militairen van MAAG, die de strijd voornamelijk als militair conflict bleven zien. Aan de andere zijde bevonden zich de Amerikaanse civiele adviseurs, de regering in Washington en de BRIAM. Zij zagen het conflict voornamelijk als een politieke strijd.¹⁷⁵

3.5: Resultaten van de Taylor missie

In de tussentijd was de relatie tussen de Verenigde Staten en Diem, na een tijdelijke verbetering sinds het vertrek van Durbrow, weer gespannen. De *fact-finding* missie van generaal Taylor had geresulteerd in beslissingen van president Kennedy. Kennedy keurde de meeste aanbevelingen goed en gaf toestemming voor meer steun aan de CG en de SDC, het sturen van helikopters, vliegtuigen en kleine vaartuigen - waar nodig met Amerikaanse bemanning - en voor veel extra adviseurs op zowel militair als civiel gebied. Twee dingen die hij afkeurde waren het sturen van Amerikaanse gevechtseenheden en het sturen van Lansdale.¹⁷⁶ Om deze laatste twee zaken had Diem echter specifiek gevraagd, waarschijnlijk als gevolg van de steeds sterker wordende Viet Cong. Begin september had de Viet Cong een nieuw offensief ingezet en op 17 september wisten ze zelfs een provinciehoofdstad onder de voet te lopen. De provinciechef werd voor het oog van de bevolking onthoofd.¹⁷⁷ Ambassadeur Nolting kreeg de opdracht de beslissingen van Kennedy met Diem te communiceren. Bovendien moest hij tegenprestaties eisen van Diem, waaronder het delegeren van autoriteit en het toestaan dat de Verenigde Staten een stem hadden in de beslissingen van de GVN.¹⁷⁸ Op 17 november, vier dagen na de presentatie van

---

¹⁷³ Hoewel in Nederland sinds de missie in Afghanistan gesproken wordt van een 'inktvlek', is de oorspronkelijke term *tache d'huile*, oftewel olievlek. Zo noemde de Franse generaal Lyautey de tactiek van langzame expansie van door de Fransen gecontroleerde gebied tijdens de strijd tegen rebellen in Algerije. Asprey, Robert, *War In The Shadows: the guerrilla in history*, (Garden City: Doubleday & Company Inc., 1975), 223-224; Wesseling, H.L. 'Inktvlek of olievlek. Afghanistan en de lessen van het koloniale verleden', in: *Een Vredelievend Volk: opstellen over geschiedenis* (Amsterdam: Uitgeverij Bert Bakker, 2009), 60-64

¹⁷⁴ *Pentagon Papers*, Vol. II, 142; Blaufarb, 109

¹⁷⁵ *Pentagon Papers*, Vol. II, 142-143, 145-146

¹⁷⁶ Moyar, 142-143

¹⁷⁷ *Ibid.*, 134-135

¹⁷⁸ *Ibid.*, 142-143

het Delta Plan door Thompson, had Nolting een onderhoud met Diem. Volgens Nolting reageerde Diem beter op de mededelingen dan hij verwacht had, al gaf hij aan dat

*"Diem said that he presumed I realized that our proposals involved the question of the responsibility of the Government of Viet Nam. Viet Nam, he said, did not want to be a protectorate."*¹⁷⁹

Uiteindelijk kwam Diem, om de Verenigde Staten ter wille te zijn, met een lijst met hervormingen die in zijn ogen acceptabel waren. Belangrijke veranderingen zoals het toelaten van oppositie in zijn regering en Amerikaanse deelname in het Vietnamese besluitvormingsproces stonden niet op de lijst. Morrend gingen de Verenigde Staten akkoord. Nog voor het einde van het jaar was veel militair materieel - waaronder helikopters - aangekomen in Vietnam. In dezelfde periode nam het Amerikaanse militaire personeel toe tot 2600.¹⁸⁰ Met het toenemen van de hoeveelheid Amerikaanse adviseurs en materieel in Vietnam, nam ook de interesse van de pers toe. In Vietnam waren veel jonge, onervaren journalisten aanwezig. Deze namen geen genoegen met de geheimhouding van de Amerikaanse militairen en de GVN. Hun zeer kritische houding was het regime een doorn in het oog en zette de relatie tussen de Verenigde Staten en Diem verder onder druk.¹⁸¹

3.6: Het Strategic Hamlet Program

Ondanks alle inspanningen van Hilsman en de BRIAM om hun plannen op elkaar af te stemmen, lijkt het er op dat Diem half oktober inderdaad al een eigen strategisch plan had. Dit plan werd uiteindelijk bekend als het SHP. De grote architect van het SHP was Nhu, die gefascineerd was door het idee van *nationbuilding*. Hij had goed nagedacht over mogelijke strategische plannen als opvolger van het *Agroville* programma en volgde de lopende experimenten.¹⁸² Hij omarmde het idee van *strategic hamlets*, omdat dit kans bood op een nieuwe start op het laagste bestuurlijke niveau, het gehucht. Hier kon een goede persoonlijke machtsbasis gecreëerd worden. Net als bij het *Agroville* programma konden de Verenigde Staten buiten dit nieuwe programma gehouden worden, al waren sommige Amerikaanse functionarissen wel degelijk op de hoogte.¹⁸³ Op 3 januari 1962 begon Nhu een

---

¹⁷⁹ FRUS, 1961-1963, Vol. I, document 266

¹⁸⁰ Moyar, 143-144

¹⁸¹ Ibid., 169-173

¹⁸² Catton, 90-93

¹⁸³ Catton, 95-96; Leahy, 64-65

publiciteitscampagne om het SHP onder de aandacht te brengen van de bevolking.¹⁸⁴ Het was zijn intentie om de gehele bevolking van Vietnam onder te brengen in ongeveer 16.000 *strategic hamlets*, die in een periode van veertien maanden gecreëerd zouden worden.¹⁸⁵ Op 8 januari werd in de veiligheidsraad van de RVN besloten dat het SHP de hoogste prioriteit van het regime kreeg en op 3 februari gaf Diem officieel zijn goedkeuring aan het plan.¹⁸⁶ Hiermee was het SHP een feit.

Inhoud van het SHP

Maar hoe zag dit plan er uit? Was er een duidelijk plan? Het lijkt er op dat er nog geen concreet plan was, aangezien Diem pas op 16 maart 1962 een decreet uitvaardigde voor de uitvoering van het *Plan to Restore Security in the Third Tactical Zone*,¹⁸⁷ een counterinsurgencyplan dat, met uitzondering van een aantal speciale instructies, nagenoeg gelijk was aan het Delta Plan van Thompson.¹⁸⁸ Waarschijnlijk had Nhu een strategisch concept in zijn hoofd, maar groeide dit pas in de loop van 1962 uit tot een coherent geheel. Het is zeer waarschijnlijk dat ook de plannen van de Verenigde Staten en de BRIAM hun invloed hebben gehad op de uiteindelijke vorm van het SHP.

Diverse auteurs hebben uit de flarden van informatie de grove lijnen van Nhu's ideeën proberen te schetsen. Philip Catton komt in zijn boek *Diem's Final Failure* tot het onderstaande concept. Volgens Nhu moest het SHP zorgen voor een revolutie op het platteland. Het zou een strijd worden, waarbij de bevolking een hoge mate van zelfredzaamheid aan de dag moest leggen. Niet alleen zou dit zorgen voor een gemeenschappelijke band en voor innerlijke sterkte - de personalistische visie van Nhu - maar dit was ook noodzakelijk gezien het gebrek aan middelen dat de RVN ter beschikking had. Bovendien wilde Nhu zo min mogelijk leunen op steun van buitenaf. De revolutie zou op vier gebieden plaatsvinden: militair, politiek, sociaal en economisch. Het militaire deel vormde de cruciale eerste stap, aangezien dit tot veiligheid moest leiden. Een belangrijke rol was hier weggelegd voor de SDC in het gehucht, gesteund door de CG en de ARVN. Ook hier was zelfredzaamheid het devies. De RVN zou de SDC wapens lenen, totdat ze genoeg wapens van de Viet Cong bemachtigd hadden. Het deelnemen aan de beveiliging van het eigen dorp zou de lokale bevolking sociaal binden aan haar gehucht en daarmee aan de RVN.

---

¹⁸⁴ Leahy, 69-70

¹⁸⁵ Blaufarb, 114; Leahy, 70

¹⁸⁶ Catton, 97; Peoples, 53; *Pentagon Papers*, Vol. II, 132

¹⁸⁷ FRUS, 1961-1963, Vol. II, document 113

¹⁸⁸ Busch, 117

Bovendien moest er een nieuwe sociale orde komen, waar iedereen de mogelijkheid had om hogerop te komen. Op politiek gebied zouden de gehuchtchef en de dorpschef democratisch gekozen worden, waarmee de oude dorpstraditie werd hersteld en zelfs ingevoerd op gehuchtniveau. De democratie moest vanuit het dorp naar boven groeien, totdat het niveau van de president aan de beurt was. Hierdoor konden mensen zich van gehuchtniveau opwerken tot president. Verder moest er een nieuwe wet komen die de taken en verantwoordelijkheden, en de rechten en plichten, van de bevolking vastlegde. De *Republican Youth Movement* zou de nieuwe garde en de voorhoede van deze revolutie moeten vormen. Nadat de militaire, politieke en sociale revoluties hadden plaatsgevonden, was de economische revolutie aan de beurt. Tot die tijd zouden kleinere projecten moeten volstaan. Bovendien was ook hier een grote financiële, materiële en personele inbreng van de lokale bevolking voorzien. Het plan vertoonde communistische trekken, maar dat is niet verwonderlijk, gezien het streven van Diem en Nhu naar een tussenweg tussen kapitalisme en communisme.¹⁸⁹

Organisatie van het SHP

Op 3 februari, de dag dat Diem het SHP officiële goedkeuring gaf, werd het *Inter-Ministerial Committee for Strategic Hamlets* (IMCSH) opgericht als coördinerend orgaan op nationaal niveau.¹⁹⁰ In dit comité zaten de ministers van Defensie, Binnenlandse Zaken, Onderwijs, *Civic Action* en *Rural Affairs*, evenals de Chef van de Generale Staf van de krijgsmacht.¹⁹¹ Officieel was het comité verantwoordelijk voor het maken van een plan voor het bouwen van de *strategic hamlets*, het toekennen van prioriteiten aan gebieden, het toewijzen van materieel en personeel en het monitoren van het plan. In de praktijk was Nhu de drijvende kracht achter het comité, en overlegde hij niet of nauwelijks. Het IMCSH was meer een façade, waarachter Nhu zijn gang kon gaan.¹⁹²

De Verenigde Staten besloten op de rijdende trein van het SHP te stappen. Al in december 1961 had de Amerikaanse minister van Defensie, Robert S. McNamara zich uitgesproken ten faveure van de *strategic hamlets*. In de lente van 1962 begon het Amerikaanse overheidsapparaat in Vietnam zich te herstructureren voor de ondersteuning van het SHP (zie afbeelding 5).¹⁹³ In maart 1962 richtte de

---

¹⁸⁹ Catton, 117-129

¹⁹⁰ Catton, 97, Peoples, 53; *Pentagon Papers*, Vol. II, 132

¹⁹¹ *Pentagon Papers*, Vol. II, 144-145; Cooper et. al., Vol. III, 169

¹⁹² *Pentagon Papers*, Vol. II, 145; Nighswonger, 191; Cooper et. al., Vol. III, 169-171

¹⁹³ Catton, 143-144

Amerikaanse ambassade in Saigon het *Committee for Province Rehabilitation* (COPROR) op, als counterpart voor het IMCSH.¹⁹⁴ In COPROR waren zowel de MAAG¹⁹⁵ als de USOM vertegenwoordigd.¹⁹⁶ USOM was tot dat moment alleen op nationaal niveau actief geweest, maar nu richtte ze het *Office for Rural Affairs* (ORA) op, onder leiding van Rufus Phillips.¹⁹⁷ Phillips kwam uit de school van Lansdale en kende Diem al sinds het midden van de vijftiger jaren. Diem beschouwde Phillips een beetje als een 'verloren zoon', waardoor Phillips een van de weinige Amerikanen was die invloed had op Diem. Phillips kreeg Diem zo ver dat de Verenigde Staten direct steun mochten leveren aan de provincies.¹⁹⁸ Onder Phillips' leiding begon het aantal civiele adviseurs toe te nemen en werden ze tot op provincieniveau ingedeeld.¹⁹⁹ MAAG had vanaf midden 1959 adviseurs op regiments- en bataljonsniveau uitgebracht. Nu werd besloten dat er ook *advisory teams* op het niveau van de provincie werden uitgebracht.²⁰⁰ Om het *Strategic Hamlet Program* beter te kunnen steunen creëerde MAAG een *Strategic Hamlet Division*.²⁰¹ Op korte termijn leidden deze uitbreidingen tot een tekort aan Amerikaanse adviseurs. Omdat MAAG vanaf januari 1962 al adviseurs voor de CG naar het provinciaal niveau had gestuurd, waren de eerste adviseurs op dit niveau afkomstig van MAAG. Pas eind 1962 begonnen er steeds meer USOM vertegenwoordigers binnen te stromen.²⁰²

De Vietnamese bevelslijn liep vanaf het IMCSH via vier regio's naar de provincies en districten. Op regionaal niveau werd een comité voor *strategic hamlets* opgericht. Dit comité zorgde vooral voor de militaire aspecten en voor de inspectieteams die de voortgang bekeken en deze rapporteerden aan het IMCSH. In juli 1962 werd er nog een laag tussen de regio en de provincie aangebracht. Op divisieniveau kwam *Tactical Area Committee for Strategic Hamlets*, onder leiding van de divisiecommandant. In de praktijk deed Nhu meestal rechtstreeks zaken met de provinciechefs.²⁰³

Op provinciaal niveau werd een comité opgericht, onder voorzitterschap van de provinciechef. Diverse overheidsfunctionarissen op provincie- en districtsniveau zaten

---

¹⁹⁴ Nighswonger, 193; Catton, 144; Leahy, 86

¹⁹⁵ Intussen was op 8 februari het *Military Assistance Command, Vietnam* (MACV) actief geworden. De MAAG zou echter het adviseurs werk blijven voortzetten. Zie FRUS, 1961-1963, Vol. II, document 53

¹⁹⁶ Nighswonger, 193

¹⁹⁷ Cooper, Chester et. al., *The American Experience with Pacification in Vietnam, volume II: elements of pacification* (Arlington: Institute for Defense Analysis, 1972), 181-182

¹⁹⁸ Catton, 144, 149

¹⁹⁹ Leahy, 87

²⁰⁰ *Pentagon Papers*, Vol. II, 438

²⁰¹ Leahy, 87; Catton, 144

²⁰² Leahy, 87; FRUS, 1961-1963, Vol. II, document 7

²⁰³ Cooper, et. al., Vol. III, 170-171

in dit comité, dat zich voornamelijk met de planning bezighield. Zodra de provinciechef zijn *Provincial Rehabilitation Plan*, met bijbehorende begroting, had ingediend, werd dit beoordeeld door de IMCSH en COPROR. Vervolgens werd een bezoek gebracht aan de provincie in kwestie. Als men tevreden was werd het plan goedgekeurd en werden financiële en materiële middelen vrijgemaakt. Tegelijkertijd werd er een *Provincial Rehabilitation Committee* opgericht, bestaande uit de provinciechef en vertegenwoordigers van de MAAG en de USOM. Dit comité was verantwoordelijk voor de succesvolle uitvoering van het *Province Rehabilitation Plan*.²⁰⁴

De uitvoering van de plannen kwam terecht op districtsniveau, bij het *District Committee of Strategic Hamlets*, bestaande uit de districtchef, de compagniescommandant van de CG en de districtsvertegenwoordigers van de diverse ministeries.²⁰⁵ De districtchef had de verantwoordelijkheid voor de daadwerkelijke uitvoering van de plannen in zijn gebied. Nadat de plannen waren afgestemd op provincieniveau, creëerde hij *Strategic Hamlet Construction Teams*²⁰⁶. Deze teams, bestaande uit tien tot twintig kaderleden, zorgden voor de uitvoering en werkten samen met de bewoners van het gehucht. Binnen het team waren diverse specialismen vertegenwoordigd. Er waren vertegenwoordigers van de CG, het SDC, *Information Services*, *Civic Action*, het *Agricultural Credit Agency* en Gezondheidszorg en Onderwijs. Daarnaast was er een militaire eenheid aanwezig om het team te beschermen.²⁰⁷ Bij het 'bouwen' van de *strategic hamlets* hadden de teams twee belangrijke prioriteiten, bestuur en veiligheid. Op bestuursniveau kreeg de gehuchtchef een drietal assistenten toegewezen. Deze assistenten waren bedoeld voor de gebieden Veiligheid en Jeugdzaken, Politieke Zaken en Economische en Sociale Zaken. Samen met de gehuchtchef vormden zij het *Hamlet Administrative Committee*, dat geadviseerd werd door het *Hamlet Council*, bestaande uit vijf tot vijftien vertegenwoordigers van de diverse bevolkingsgroepen en organisaties in het gehucht. Daarnaast werden een *Council of Elders* en een *Council of Patrons* opgericht. Beide raden waren bedoeld voor invloedrijke bewoners uit het gehucht, op basis van respectievelijk anciënniteit en welgesteldheid.²⁰⁸

Om de werkzaamheden te verrichten werd de bevolking verdeeld in *Interfamily*

---

²⁰⁴ Ibid., 170-171

²⁰⁵ Ibid., 170-171

²⁰⁶ Ook wel aangeduid als *Civic Action Teams of Rural Rehabilitation Teams*. Leahy, 58; Cooper, et. al., Vol. III, 174.

²⁰⁷ Leahy, 84

²⁰⁸ Cooper, et. al., Vol. III, 174-176

groups van circa vijf gezinnen. Deze groepen kregen werkzaamheden toebedeeld, waarbij de verdediging van het gehucht de hoogste prioriteit had. De meeste groepen vervulden werkzaamheden in de buurt van hun eigen woning. De leider van de groep zorgde voor de interne werkverdeling. Voor de verdediging van het dorp werd de bevolking ook nog eens ingedeeld in één van zes mogelijke groepen op basis van leeftijd ('ouderen', 'volwassenen' en 'junioren') en sexe, waarbij iedere groep een bepaalde taak toegewezen kreeg. Zo gebeurde de fysieke verdediging van het dorp door de groep volwassen mannen. Tot slot werden alle bewoners aangemoedigd lid te worden van één of meer organisaties in het dorp, zoals de *National Revolutionary Movement* of de *Republican Youth Movement*, het *Women's Solidarity Movement* of de *Farmers Association*. Als deze zaken gereed waren, waarbij er voor de diverse functies verkiezingen werden gehouden, werden voorzieningen in het dorp aangelegd, zoals scholen en klinieken.²⁰⁹

Zodra het *Provincial Rehabilitation Plan* voor het betreffende gehucht was uitgevoerd, trok het *Strategic Hamlet Construction Team* verder naar een volgend gehucht. Het gehucht dat ze achterlieten beschikte dan over verdedigingswerken, een militia, een geschikte bestuurlijke en sociale structuur en adequate voorzieningen. Op die manier zou het land, gehucht voor gehucht, gebonden worden aan de regering van de RVN.

De bovenstaande opzet maakte deel uit van het nationale plan, dat in augustus 1962 zijn definitieve vorm kreeg. In dit plan werden ook geografische prioriteiten gesteld. Het land werd opgedeeld in vier prioriteitszones, waarvan de belangrijkste het gebied de elf provincies rond Saigon - globaal hetzelfde gebied als in het Delta plan van Thompson - betrof. Het einddoel was de creatie van 11.316 *strategic hamlets*.²¹⁰ Een voltooid *strategic hamlet* moest aan de volgende criteria voldoen; de Viet Cong moest verdreven zijn; de bevolking georganiseerd en geïndoctrineerd; er moest een arbeidsplan en een calamiteitenplan opgesteld zijn waarin de lokale bevolking taken had toegewezen gekregen; er moesten speciale guerrillacellen ingericht zijn; en er moesten verkiezingen gehouden zijn voor het *Hamlet Council*.²¹¹ In overeenstemming met de ideeën van Nhu ontbrak de economische ontwikkeling. Die zou immers pas van start gaan als de militaire, sociale en politieke aspecten geregeld waren. In oktober 1962 riep Diem het SHP uit tot de focus van de

---

²⁰⁹ Cooper, et. al., Vol. III, 176; Leahy, 85

²¹⁰ *Pentagon Papers*, Vol. II, 150

²¹¹ Blaufarb, 115

counterinsurgency en in dezelfde maand riep de door de regering gecontroleerde krant *Times of Vietnam* het jaar 1962 uit tot het jaar van de *strategic hamlets*.²¹²

Amerikaans versus Vietnamees SHP

Nadat de Verenigde Staten hadden besloten mee te gaan in het SHP, waren ze met groot enthousiasme aan de slag gegaan. Door een organisatie te bouwen die op provinciaal niveau advies en assistentie gaf, zagen zij een kans de gewenste hervormingen vanaf onderaf te laten groeien, zonder al te veel bemoeienis en tegenwerking van het regime. Hierdoor zouden ze de inherente zwakke punten in het plan van Nhu en Diem kunnen omzeilen.²¹³ Het gevolg was een nauwe samenwerking, op lager niveau, tussen twee landen die er een andere mening op na hielden over de aanpak en uitvoering van het plan. COPROR kreeg zelfs een Amerikaans plan als basis. Dit plan was in januari 1962 gereed, maar om Diem niet te overstelpen met plannen, had de Amerikaanse ambassade dit plan niet aan te bieden aan Diem, aangezien die op dat moment het Delta Plan onder beraad had. Bovendien was het plan, volgens de Verenigde Staten, verenigbaar met het Delta Plan.²¹⁴ De drie belangrijkste punten van verschil tussen de Verenigde Staten en Nhu waren gelegen in de mate van hulp die de regering de bevolking zou bieden, de effecten van de beoogde revolutie en het tempo van het programma. Nhu geloofde in *popular struggle*, zelfredzaamheid en revolutie. De regering moest de lokale bevolking dus zo veel mogelijk zelf laten doen. De Verenigde Staten waren van mening dat de regering uitgebreide financiële, materiële en personele steun aan de bevolking moest geven om te laten zien wat ze te bieden had. Daarnaast waren de Verenigde Staten van mening dat de revolutie die Nhu voor ogen had, de bevolking eerder verder zou verdelen dan samenbrengen.²¹⁵ Het laatste punt van onenigheid betrof het tempo. Nhu wilde alles in een jaar gereed hebben, terwijl de Amerikaanse inschatting was dat het gehele programma tien jaar zou duren en provincie voor provincie zou moeten worden uitgerold.²¹⁶

---

²¹² *Pentagon Papers*, Vol. II, 150

²¹³ Catton, 146-147

²¹⁴ FRUS, 1961-1963, Vol. II, document 11

²¹⁵ Catton, 144-146

²¹⁶ Catton, 147

3.7: Conclusie

Het Amerikaanse *Counterinsurgency Plan* was deze naam niet waardig. Het was eerder een plan om de financiële, materiële en personele steun van de Verenigde Staten te gebruiken om Diem tot hervormingen te bewegen. Toen Diem dit weigerde was de verdeeldheid in het Amerikaanse kamp dusdanig, dat er voor Diem geen negatieve consequenties aan vast zaten. Bovendien leidde het staakt-het-vuren in Laos er toe dat de Verenigde Staten zich extra gingen inspannen om te laten zien dat ze de RVN niet in de steek zouden laten. De Verenigde Staten bleken afhankelijker te zijn van Diem, dan vice versa.

Om te proberen meer invloed te krijgen in Vietnam besloot Kennedy een andere tactiek toe te passen. Durbrow, die constant druk uitoefende op Diem, werd opgevolgd door Nolting, die meer vriendschappelijk te werk moest gaan en invloed moest krijgen door het vertrouwen te winnen van Diem. Om een dergelijke vertrouwensband te kunnen creëren was tijd nodig, maar door de situatie in Vietnam ontbrak die tijd. De Taylor-missie vroeg vervolgens om grote consessies, die Diem niet wilde doen. Diem kreeg zijn zin; de wortel werd uitgedeeld, maar de Amerikaanse stok bleef wederom achterwege.

Intussen dacht Nhu na over een pacificatieprogramma dat het mislukte *Agroville* programma kon opvolgen. Dit werd het SHP, een van oorsprong Vietnamees plan. De komst van de BRIAM gaf de GVN de kans om advies te krijgen van een andere partij, waarmee ze de Verenigde Staten verder buiten spel konden houden. Hiervan werd dankbaar gebruik gemaakt. Uiteindelijk leken de ideeën van de BRIAM, de Verenigde Staten en de RVN ogenschijnlijk vrijwel identiek te zijn, maar onder de oppervlakte schuilden er fundamentele meningsverschillen over de uitvoering van het SHP tussen de GVN en de westerse adviseurs, maar ook tussen de adviseurs onderling.

De Verenigde Staten besloten aan te haken bij het SHP. Door het creëren van adviseurs op provinciaal niveau, zagen ze bovendien de kans om op dit niveau invloed uit te oefenen, zonder al te veel bemoeienis van Diem of Nhu. Mogelijk konden ze de gewenste hervormingen van onderaf laten groeien. Door toedoen van Phillips mochten ze zelfs projecten direct steunen, hetgeen de vraag doet rijzen wat er gebeurd zou zijn met de Amerikaanse invloed als Lansdale inderdaad was teruggekeerd.

Al met al hadden de Verenigde Staten nauwelijks invloed op de planning van het SHP en was hun invloed op Diem, na een korte opleving, wederom erg klein. De uitvoering van het SHP bood nu de mogelijkheid de Amerikaanse invloed op de lagere niveaus uit te doen gelden. Het tij leek te keren.

4: De uitvoering van het *Strategic Hamlet Program* (1962-1963)

4.1: De eerste resultaten

Operation Sunrise

Het SHP ging officieel van start op 22 maart 1962 met '*Operation Sunrise*'. Deze operatie vond plaats in de provincie Binh Duong, ten noordwesten van Saigon. Hoewel deze provincie deel uitmaakte van het Delta Plan was dit geen gelukkige keuze. Thompson had Diem geadviseerd om te beginnen in een dichtbevolkt gebied, met niet al te veel dreiging van de Viet Cong, terwijl Binh Duong het tegenovergestelde was; een relatief dunbevolkt gebied met een sterke aanwezigheid van de Viet Cong.²¹⁷ Binnen deze provincie koos Diem voor Ben Cat, dat op de rand lag van het door hem aangewezen gebied voor het *Plan to Restore Security in the Third Tactical Zone* (zie afbeelding 6). Diem en Nhu hadden al besloten op deze locatie van start te gaan en vonden een medestander in McGarr, die vond dat de startlocatie goed aansloot bij de grotere ARVN-operaties in dit gebied. Het SHP zou dus tot steun kunnen zijn voor de grote operaties, in plaats van vice versa! Het feit dat één van de experimenten als voorloper van het SHP in een gebied iets zuidwestelijker van Ben Cat op een mislukking was uitgelopen, werd niet als een bezwaar gezien.²¹⁸ Generaal Paul Harkins, die als commandant van het in februari opgerichte *United States Assistance Command, Vietnam* (MACV) de meerdere was van McGarr, was het er niet mee eens. Samen met Nolting probeerde hij Diem tevergeefs te overtuigen voor een andere locatie te kiezen.²¹⁹ De Verenigde Staten besloten er dan maar het beste van te maken. MAAG leverde steun en coördineerde, USOM stuurde een *Rural Rehabilitation Committee* en stelde \$ 300.000 ter beschikking als compensatie voor de families die moesten verhuizen, terwijl de USIS zorgde voor propaganda-pamfletten.²²⁰

Het schoonvegen van de omgeving verliep zonder al te veel problemen, omdat de Viet Cong er voor koos geen tegenstand te bieden, maar in de jungle te verdwijnen. De daarop volgende verhuizing was chaotisch. Door de dreiging van de Viet Cong en

---

²¹⁷ *Pentagon Papers*, Vol. II, 143-144, 149; Krepinevich, 67

²¹⁸ Catton, 163-170

²¹⁹ FRUS, 1961-1963, Vol. II, document 53, Hilsman, 441

²²⁰ Fall, 374

de opgeworpen versperringen werden veel burgers gedwongen hun bezittingen achter te laten. Bovendien wilde maar een ongeveer een derde van de bevolking vrijwillig meewerken. De rest werd gedwongen. De achtergelaten huizen en spullen werden door regeringstroepen verbrand, zodat er voor de Viet Cong niets overbleef en de bevolking geen weg terug had. Het beloofde compensatiegeld werd veelal niet uitgekeerd, omdat men bang was dat de bevolking met het geld zou verdwijnen. De kleine hoeveelheid mannen van strijdbare leeftijd die aanwezig was onder de bevolking, gaf aan dat veel familieleden - al dan niet gedwongen - deel uitmaakten van de Viet Cong. De nieuwe locatie moest door de nieuwe bewoners zelf worden voorzien van verdedigingswerken en huizen. Het resultaat leek meer op een gevangenenkamp dan op een *Strategic Hamlet*.²²¹ Tot eind juli werd dit proces nog op drie andere plaatsen in de omgeving van Ben Cat herhaald. De overige geplande gehuchten, acht stuks, werden niet meer gebouwd omdat alle troepen die voor de veiligheid moesten zorgen nodig waren voor de eerste vier. Omdat er onvoldoende volwassen mannelijke inwoners waren, kon er geen SDC worden opgezet om de CG en de ARVN te ontlasten. De ARVN wilde geen extra troepen sturen voor het statische optreden en zowel Diem als Nhu hadden felle kritiek op de uitvoering van de operatie. Tegen september 1962 was *Operation Sunrise* zo goed als dood.²²²

Operation Sea Swallow II

De Amerikaanse inbreng bij *Operation Sunrise* was beperkt gebleven. Bij *Operation Sea Swallow II*²²³, die op 6 mei 1962 van start ging, was de inbreng groter. De operatie vond plaats in de kustprovincie Phu Yen in centraal Vietnam. Ondanks dat de Viet Cong ook hier grote invloed had, bood deze provincie een tweetal voordelen boven provincie Bing Duong. De provinciehoofdstad was stevig in handen van de RVN en de gehuchten in centraal Vietnam waren traditioneel compacter dan die in het zuiden, waardoor gedwongen verhuizingen tot een minimum beperkt konden worden.²²⁴

Hoewel er ook lering getrokken was uit *Operation Sunrise* waren het vooral de Amerikaanse ideeën over de uitvoering van het SHP, die terug te zien waren in *Sea Swallow II*. Grote sommen geld werden ter beschikking gesteld voor (eventuele)

---

²²¹ *Pentagon Papers*, Vol. II, 149; Catton, 172-174; Fall, 378

²²² Catton, 174-177

²²³ De oorspronkelijk naam *Operation Sea Swallow* was aangepast nadat de RVN de Verenigde Staten er van beschuldigde mee te willen liften op de prestaties van de katholieke priester Nguyen Lac Hoa, die een eigen irreguliere strijdmacht, de *Sea Swallows*, leidde in de door de Viet Cong gedomineerde provincie Ca Mau. Cooper, et. al., Vol. III, 185

²²⁴ Cooper, et. al., Vol. III, 184; Osborne, 20

gedwongen verhuizingen, medische steun en veiligheid. Ook was er veel bouw materiaal beschikbaar. Gedwongen verhuizingen vonden pas plaats nadat de nieuwe huizen voltooid waren en de bevolking werd vooraf over de plannen ingelicht. Een team adviseurs en instructeurs van MAAG was ter beschikking gedurende de gehele operatie, evenals eenheden van de ARVN en de CG. De operatie verliep in drie fasen. In de eerste fase, die negentig dagen moest duren, zouden *strategic hamlets* ingericht worden in de omgeving van de door de RVN gedomineerde provinciehoofdstad Tuy Hoa. In de tweede en derde fase, die respectievelijk zestig en hondervijftig dagen zouden moeten duren, werd steeds dieper het door de Viet Cong gedomineerde gebied in getrokken. De eerste fase werd succesvol afgerond op 8 augustus, toen er maar liefst 157 *strategic hamlets* waren ingericht. Na een korte consolidatie startte de tweede fase, maar deze werd gehinderd door een grote overstroming in het kustgebied. Daarna herstelde het programma zich, maar de tweede en derde fase werden niet succesvol afgerond door een tekort aan gekwalificeerd personeel voor de constructieteams en het onvermogen van de ARVN om de dieper in het binnenland gelegen gebieden te zuiveren. Toch kon *Operation Sea Swallow II* als een succes worden beschouwd.²²⁵

Het is ironisch dat dit succes leidde tot spanningen tussen de Verenigde Staten en de GVN. Diem en Nhu waren verbolgen over de hoeveelheid geld en materiaal die voor de operatie beschikbaar was gesteld en zagen het als een poging van de Verenigde Staten om te wijzen op de tekortkomingen van de Vietnamese technieken in *Sunrise*.²²⁶ Dit ondanks dat Diem vooraf had geroepen dat "*[i]t makes the Americans happy, and it does not worry either me or the Viet Cong!*"²²⁷ De effectieve provinciechef, die nauw met de Amerikanen had samengewerkt, werd het slachtoffer van de frustratie van de GVN en raakte uit de gratie.²²⁸ Ook Thompson was kritisch over *Sea Swallow II*, maar om een andere reden. In zijn ogen was er "... *nothing intrinsically wrong with it, except that it was not an important area and received undue priority for the limited resources which were then available.*"²²⁹

---

²²⁵ Cooper, et. al., Vol. III, 184-186; Catton, 148-149

²²⁶ Cooper, et. al., Vol. III, p.165

²²⁷ Thompson, p.129

²²⁸ Leahy, 103

²²⁹ Thompson, 129

Verbeteringen in het programma

In de tweede helft van 1962 werd het SHP verder uitgewerkt, met als resultaat de in het vorige hoofdstuk genoemde coördinerende organen en procedures, alsook een geografische prioriteitstelling. Hierdoor verliep de coördinatie sneller en effectiever, en kregen de Verenigde Staten een grotere stem in de planning en de toewijzing van materiaal en financiën. Bovendien kregen de Verenigde Staten, ondanks de kritiek van Diem op het succes van *Sea Swallow II*, toestemming voorraden van materiaal te creëren en een eigen fonds op te richten om het SHP te ondersteunen op uitvoerend niveau.²³⁰

4.2: Evaluatie van het SHP

Het optimisme door het succes van *Sea Swallow II*, de verbeteringen in de zomer van 1962 en het gebrek aan grote tegenacties van de Viet Cong was terug te zien in de rapportages, zoals het rapport van Thompson aan Diem in september 1962. Thompson was daarin positief over de resultaten, hoewel hij kritisch bleef en een aantal tekortkomingen signaleerde, zoals te grote gaten tussen de *strategic hamlets* en te weinig economische vooruitgang. In zijn ogen was er genoeg gelegenheid om dit in de komende periode recht te trekken.²³¹

Bij de Amerikaanse functionarissen in Saigon overheerste eveneens optimisme. Veel nieuw Amerikaans materieel, waaronder helikopters en pantservoertuigen, was binnengestroomd en werd halverwege 1962 door de ARVN ingezet. Dit resulteerde in een offensievere mentaliteit onder de ARVN en betere resultaten. Op veel plaatsen in het land kreeg de RVN de controle terug en de activiteiten van de Viet Cong werden teruggedroefd. Bovendien nam de stroom adviseurs, hulpgoederen en militair materieel nog steeds toe.²³² In december 1962 was het aantal Amerikaanse militairen in Vietnam opgelopen tot 11.300, bijna een verviervoudiging ten opzichte van een jaar eerder.²³³ Het leek er op dat Amerikaanse functionarissen verblind waren door de positieve rapportages en statistieken die ze ontvingen. Zelfs de nederlaag van de ARVN in de slag om Ap Bac, in januari 1963, waarbij tachtig militairen van de ARVN en drie Amerikaanse adviseurs omkwamen en vijf helikopters werden vernietigd, kon daar weinig verandering in brengen.²³⁴ Onder leiding van

---

²³⁰ Catton, 148-151

²³¹ Thompson, 130-133

²³² Moyer, 168-169. 181-183; Catton, 151; Hilsman, 453

²³³ Kolko, 608

²³⁴ Moyer, 194; Catton, 191

Harkins was er weer meer nadruk ontstaan op de 'Big War', ten koste van het SHP. Dit tot genoegen van het Amerikaanse leger.²³⁵

Toch waren er ook waarschuwingen. Generaal Taylor concludeerde in november 1962 dat slechts 600 van de gerapporteerde 3353 *strategic hamlets* beschikten over de juiste verdedigingswerken, materieel, kader en veiligheidstroepen en generaal William Rosson concludeerde begin 1963 dat het Amerikaanse personeel in het binnenland aanmerkelijke pessimistischer was dan de functionarissen in Saigon.²³⁶ In februari 1963 bracht *Aide to the National Security Advisor* Michael Forrestal verslag uit aan president Kennedy, naar aanleiding van een *fact-finding* missie samen met Roger Hilsman.²³⁷ Het *Report on South Vietnam*²³⁸ was gematigd positief, maar bevatte belangrijke waarschuwingen en aanbevelingen. Forrestal stelde dat:

*"The war in South Vietnam is clearly going better than it was a year ago. (...) Even so, the negative side of the ledger is still awesome. (...) we are probably winning, but certainly more slowly than we hoped. (...) a sudden and dramatic event could upset the gains already made."*²³⁹

Forrestal signaleerde tekortkomingen, droeg oplossingen en gewenste hervormingen aan, maar stelde daarbij dat:

*"On many of these issues, of course, the United States had already been pressing. Thus in one sense the question is how to increase our leverage in the face of Diem's biases and general resistance to advice."*²⁴⁰

Terwijl Forrestal zijn rapport uitbracht aan Kennedy, begon de toegenomen invloed op de lagere niveaus weer af te brokkelen. Bovendien zaten er 'dramatic events' aan te komen.

4.3: Frictie

Diem had in 1962 toegestaan dat de Amerikaanse invloed, met name op het niveau van de provincie, aanmerkelijk was toegenomen. De Verenigde Staten zagen echter niet in dat het regime zich constant afvroeg hoe ver ze hierin konden gaan, zonder hun eigen ideeën en voortbestaan in gevaar te brengen. De GVN zag een aantal gevaren. Ten eerste was ze bang voor een te innige relatie tussen de Amerikaanse

---

²³⁵ Asprey, 1002

²³⁶ Moyar, 182; Catton, 152

²³⁷ *Pentagon Papers*, Vol. II, 152

²³⁸ *Ibid.*, 717-725

²³⁹ *Ibid.*, 717-719

²⁴⁰ *Ibid.*, 724

adviseurs en hun Vietnamese tegenhangers, waardoor de koloniale mentaliteit van de Vietnamezen zou blijven voortbestaan. Daarnaast was ze bang dat de Amerikanen het Vietnamese SHP wilden overnemen. Ook zou de sterke stroom van Amerikaanse hulp de zelfredzaamheid van de plattelandsbevolking, en daarmee van het hele land, in gevaar brengen. Bovendien was ze bang dat een bevolkingsgroep zoals de *montagnards* in de hooglanden van Vietnam te veel autonomie zouden krijgen, door toedoen van de Amerikaanse adviseurs.²⁴¹ In de loop van 1962 was de balans doorgeslagen naar meer Amerikaanse invloed. Hoewel de Verenigde Staten dit nog maar een begin vonden, was het de maximale invloed die Diem wilde toestaan. Twee gebeurtenissen zorgden voor een terugslag van de balans omstreeks maart 1963: het financiële fonds voor projecten binnen het SHP en een rapport voor het *Committee on Foreign Relations* van de Amerikaanse Senaat.

In augustus 1962 hadden de Verenigde Staten, met toestemming van Diem, een fonds opgericht voor de ondersteuning van het SHP. Dit fonds was een succesvol instrument gebleken, maar de gelden dreigden tegen de zomer van 1963 uitgeput te raken. De Verenigde Staten wilden de regeling verlengen en het fonds vergroten, maar met een financiële inbreng van de RVN. Dit zou betekenen dat de Amerikaanse adviseurs niet alleen zonder toestemming van de GVN geld zouden kunnen uitgeven, maar dat dit ook nog eens geld van de RVN betrof. Na aandrang van de Verenigde Staten ging Diem begin maart akkoord, maar enkele weken later liepen de onderhandelingen alsnog stuk.²⁴² Dit was mede het gevolg van het bekend worden van het zogenaamde '*Mansfield report*'.²⁴³

Dit rapport, met de officiële titel "*Viet-Nam and Southeast Asia*", was het resultaat van een werkbezoek dat vier senatoren - waaronder senator Mansfield - eind 1962 aan Vietnam hadden gebracht. Het rapport stelde dat de situatie in Zuid Vietnam minder stabiel was dan in 1955, ondanks alle Amerikaanse steun. Er werd grote kritiek geuit op de GVN, die autoritair genoemd werd.²⁴⁴ Er werd op gewezen dat het belang van Zuid Vietnam niet groter kon zijn voor de Verenigde Staten dan dat het was voor de RVN en haar inwoners. Als de GVN haar verantwoordelijk hierin niet zou nemen, dan zou dit aanleiding kunnen geven tot het reduceren van het betrokkenheid van de Verenigde Staten in de RVN.²⁴⁵ Na het bekend worden van dit

---

²⁴¹ Catton, 154-157

²⁴² Catton, 157-158

²⁴³ Catton, 158

²⁴⁴ Mansfield, Mike et al, *Viet Nam and Southeast Asia: Report of Mike Mansfield, J. Caleb Boggs, Claiborne Pell, and Benjamin A. Smith* (Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1968), 8

²⁴⁵ Mansfield et al, 5-9

rapport benadrukte de Amerikaanse pers voornamelijk de kritiek op de GVN, terwijl de Amerikaanse ambassade in Saigon niet bekend was met het rapport. De woede van Diem en Nhu nam flink af nadat het volledige rapport ter beschikking was gesteld²⁴⁶, maar het bracht de oude angst van Diem boven dat de Verenigde Staten in staat waren de RVN - net als Laos - in de steek te laten. Dit leidde tot de redenering dat hoe groter de inbreng van de Verenigde Staten was, hoe meer de RVN afhankelijk zou blijven van de Verenigde Staten en hoe kwetsbaarder de RVN zou zijn in geval van een Amerikaans vertrek.²⁴⁷ De twijfel over de Amerikaanse inmenging was hiermee weer helemaal terug.

Terwijl de relatie tussen de Verenigde Staten en Diem - wederom - op een dieptepunt was beland, kwam ook het SHP in de problemen. In maart 1963 bracht Thompson een tussentijds verslag uit aan Diem. Hoewel hij positief was over de resultaten in het eerste jaar en de verbeteringen in de planning en coördinatie, maakte hij zich grote zorgen. Het SHP begon een eigen dynamiek en momentum te ontwikkelen. Lokale functionarissen, in een streven naar voortgang en positieve rapportages aan een veeleisende Nhu, probeerden zo snel mogelijk nieuwe *hamlets* uit de grond te stampen, zonder te letten op de kwaliteit van leven in de *hamlets*. De 'olievlek' van *hamlets* werd te snel uitgebreid, zonder dat de laatste verzetshaarden en schuilplaatsen van de VC waren opgeruimd en er was te weinig aandacht voor het (blijven) verbeteren van de economische, politieke en sociale situatie in de al succesvol gepacificeerde gehuchten.²⁴⁸ Het SHP probeerde dermate snel succes te boeken, dat het barsten begon te vertonen. Er is gesuggereerd de te hoge snelheid het gevolg was van een communistische infiltrant, kolonel Pham Ngoc Thao, die een belangrijke vertrouweling van Nhu was.²⁴⁹ Toch is het waarschijnlijk dat Nhu, ook zonder 'hulp' een te hoge snelheid ontwikkeld zou hebben. Het door hem uitgestippelde pad was vanaf het begin veel te snel en te optimistisch.

4.4: Boeddhistische opstand

Voordat de relatie tussen de Verenigde Staten en de GVN weer op orde kon komen kwam het *dramatic event* dat onbewust voorspeld was door Hilsman en Forrestal. Dit was de boeddhistische opstand die begon op 8 mei 1962. In april had Diem opdracht

---

²⁴⁶ Department of Defense, *Foreign Relations of the United States, 1961-1963, Volume III, Vietnam, January-August 1963* (Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1991), documenten 43 en 60

²⁴⁷ Catton, 158

²⁴⁸ Thompson, 133-137

²⁴⁹ Karnow, 274; Leahy, 143

gegeven om het vaak genegeerde verbod op het gebruik van religieuze vlaggen in het openbaar te handhaven. Deze beslissing kwam, opvallend genoeg, direct nadat het vijftienvijftigjarige ambtsjubileum van zijn broer, aartsbisschop Ngo Dinh Thuc, met groot vertoon was gevierd in de stad Hué. Hierbij waren de vlaggen van het Vaticaan prominent te zien geweest. Op 8 mei werd de verjaardag van Boeddha gevierd, in hetzelfde Hué, het centrum van het boeddhisme in Vietnam. Ook de boeddhisten toonden hun vlaggen, waarna de lokale overheid ingreep en probeerde de massa te verspreiden.²⁵⁰ Het is nooit duidelijk geworden wat er daarna exact en in welke volgorde gebeurde. In ieder geval is zeker dat de troepen, onder leiding van de katholieke plaatsvervangend provinciechef, het vuur openden. Er vielen negen doden, waaronder kinderen, en ongeveer veertien gewonden.²⁵¹ De officiële lezing van de regering was dat het incident begonnen was met het gooien van een handgranaat door een strijder van de Viet Cong. De volgende dag waren er duizenden demonstranten op de been, het begin van een maandenlang protest.²⁵²

Op 10 mei kwamen de verrassend snel georganiseerde boeddhisten met vijf eisen, waaronder het recht om de boeddhistische vlaggen in het openbaar te gebruiken en gelijkstelling aan de katholieke kerk.²⁵³ Nolting probeerde Diem te bewegen tot het afgeven van een verklaring met als doel een de-escalatie van de toestand. Diem was echter zeer terughoudend.²⁵⁴ Toch leek de situatie zich te stabiliseren en op 24 mei vertrok Nolting via Washington naar het Egeïsche gebied voor een broodnodige vakantie met zijn gezin. Als er dramatische ontwikkelingen of grote veranderingen zouden optreden, zou zijn plaatsvervanger William Truehart hem waarschuwen.²⁵⁵ Niet alleen hield Truehart zich niet aan deze afspraak, ook was hij van de hardere lijn tegenover Diem, in de stijl van Durbrow.²⁵⁶ Na het vertrek van Nolting namen de protesten weer toe. Op 11 juni stak een boeddhistische monnik zichzelf in brand bij een zorgvuldig voorbereide actie, waarbij de Amerikaanse pers was uitgenodigd. De schokkende foto's gingen de hele wereld over en de Amerikaanse publieke opinie begon zich met het conflict te bemoeien.²⁵⁷ Nog dezelfde avond kreeg Truehart de opdracht Diem te informeren dat hij in een openbare reactie tegemoet moest komen aan de vijf eisen van de boeddhisten. Als Diem dit niet zou doen, dan zouden de

---

²⁵⁰ *Pentagon Papers*, Vol. II, 226

²⁵¹ Karnow, 295; *Pentagon Papers*, Vol. II, 226; FRUS, 1961-1963, Vol. III, document 112

²⁵² *Pentagon Papers*, Vol. II, 226

²⁵³ *Pentagon Papers*, Vol. II, 226-227

²⁵⁴ FRUS, 1961-1963, Vol. III, document 129, 131

²⁵⁵ FRUS, 1961-1963, Vol. III, document 134; Moyer, 219

²⁵⁶ Karnow, 296-297

²⁵⁷ Moyer, 220-221; Kamow, 297

Verenigde Staten zich distantiëren van de reactie van de GVN op de boeddhistische crisis.²⁵⁸ De volgende dag bezorgde Truehart dit demarché, hetgeen leidde tot onderhandelingen tussen de GVN en de boeddhisten.²⁵⁹ Nog tijdens deze onderhandelingen kreeg Truehart de suggestie van het ministerie van Buitenlandse Zaken "[to] increase covert and overt contacts with non-supporters of GVN."²⁶⁰ Op 16 juni kwamen de GVN en de boeddhisten tot een overeenkomst, waardoor de rust terug leek te keren. Truehart besloot voorlopig geen gehoor te geven aan de suggestie van zijn hogere niveau.²⁶¹ Wel bleef hij druk houden op Diem om zich aan de gemaakte afspraken te houden en kwam hij met suggesties om sympathie terug te winnen.²⁶² De sfeer in Vietnam bleef gespannen. Ondanks de overeenkomst waren diverse militante boeddhisten niet van plan om te stoppen met hun protesten.²⁶³ De Verenigde Staten voerden de druk op Diem verder op, door op 27 juni aan te kondigen dat Henry Cabot Lodge zou worden benoemd als nieuwe ambassadeur in Vietnam.²⁶⁴ Op 11 juli keerde Nolting weer terug in Saigon, waar hij direct aan het werk ging. Op 15 juli rapporteerde hij het volgende:

*"I have spent seven hours with [Diem] (...) but I have nothing of significance to report in terms of concrete actions or decisions. (...) He is hurt by what he considers misrepresentations and calumnies ..., torn by conflicting advice, resentful of US pressure, and not completely in control of his government's actions (Nhus). (...) He is visibly tired. Our main problem at moment is to get him relaxed enough to take the helm and steer the ship on a true and sensible course."*²⁶⁵

Alle pogingen van Nolting om de situatie in de RVN te normaliseren, door Diem de crisis op te laten lossen, liepen op niets uit. Dit was voornamelijk te wijten aan het ondermijnende gedrag van Nhu, maar ook van Mme Nhu, die in het openbaar olie op het vuur bleef gooien.²⁶⁶ Door diverse auteurs is geopperd dat Nhu in het laatste half jaar van het regime de echte machthebber was, en dat hij in toenemende mate ontoerekeningsvatbaar werd, mogelijk door het gebruik van opium of een

---

²⁵⁸ FRUS, 1961-1963, Vol. III, document 167

²⁵⁹ Moyar, 219-220; *Pentagon Papers*, Vol. II, 230

²⁶⁰ FRUS, 1961-1963, Vol. III, document 175

²⁶¹ Moyar, 222

²⁶² FRUS, 1961-1963, Vol. III, document 181, 185

²⁶³ Moyar, 222-223

²⁶⁴ Moyar, 224; Karnow, 298; *Pentagon Papers*, Vol. II, 230

²⁶⁵ FRUS, 1961-1963, Vol. III, document 219

²⁶⁶ *Pentagon Papers*, Vol. II, 230

geestesziekte.²⁶⁷ Op 14 augustus verliet Nolting Saigon, zonder dat hij veel had bereikt.²⁶⁸

Kort na middernacht op 21 augustus, vielen troepen die loyaal waren aan Nhu, vermomd als paratroepen, op diverse plaatsen in het land pagoda's binnen. Bij deze raids vielen doden en gewonden, werden veel boeddhisten gearresteerd en werden pagoda's geplunderd.²⁶⁹ Doordat Nhu de telefoonlijnen van de Amerikaanse ambassade en de woningen van de Amerikaanse topfunctionarissen had laten afsluiten, duurde het enkele dagen voordat de Verenigde Staten wisten was er precies gebeurd was.²⁷⁰ De activiteiten van militante boeddhisten zou daarna flink afnemen, terwijl de rest van de bevolking onder de indruk was van de standvastigheid van Diem.²⁷¹ Voor de Verenigde Staten was de maat echter vol. Op zaterdag 24 augustus kreeg de inmiddels aangetreden ambassadeur Lodge belangrijke aanwijzingen vanuit Washington. Deze waren geformuleerd na een controversieel beslissingsproces, waarbij belangrijke Amerikaanse regeringsfunctionarissen niet of onvoldoende werden geïnformeerd.²⁷² Het bericht aan Lodge bevatte de volgende tekst:

*"Diem must be given chance to rid himself of Nhu and his coterie and replace them with best military and political personalities available. If, in spite of all of your efforts, Diem remains obdurate and refuses, then we must face the possibility that Diem himself cannot be preserved."*²⁷³

Op 26 augustus volgden hevige discussies in Washington tussen voorstanders en tegenstander van *regime change*, maar uiteindelijk kreeg Lodge, die een voorstander van een coup was, aanmerkelijk veel vrijheid van handelen. Met medeweten van Lodge werd door enkele Vietnamese generaals een coup voorbereid, maar tot ontzetting van de ambassadeur besloten de coupplanners begin september de coup te annuleren.²⁷⁴ Harkins, die een tegenstander was van coup, was opgelucht.²⁷⁵ Het regime van Diem bleef voorlopig overeind, al zou de rust niet terugkeren.

---

²⁶⁷ *Pentagon Papers*, Vol. II, 224; Millen, Raymond, *The Political Context Behind Successful Revolutionary Movements, Three Case Studies: Vietnam (1955-63), Algeria (1945-62) and Nicaragua (1967-79)* (Carlisle: Strategic Studies Institute, 2008), 14; Record, Jeffrey, *Why We Lost In Vietnam* (Annapolis: Naval Institute Press, 1998), 124

²⁶⁸ *Pentagon Papers*, Vol. II, 230

²⁶⁹ Karnow, 301-302; Moyar, 232-234

²⁷⁰ *Pentagon Papers*, Vol. II, 233

²⁷¹ Moyar, 232; *Pentagon Papers*, Vol. II, 236

²⁷² Moyar, 232; Karnow, 302-303

²⁷³ FRUS, 1961-1963, Vol. III, document 281

²⁷⁴ Moyar, 240-242; Karnow, 304-306

²⁷⁵ Karnow, 307

4.5: Crisis in het SHP

Intussen was het SHP verder in de problemen gekomen. Gedurende 1962 was de Viet Cong in het defensief gedrongen door een combinatie van de instroom van zwaar materieel - zoals helikopters en pantservoertuigen - bij de ARVN, het toegenomen aantal adviseurs, de toegenomen stroom aan hulpgoederen en de *strategic hamlets*. Hoewel deze laatste nog veel te wensen overlieten, maakten ze de bewegingsvrijheid van de Viet Cong en de toegang tot de bevolking moeilijker. Het grote aantal slachtoffers leidde tot veel verlies aan ervaring en het moreel van de Viet Cong daalde merkbaar. De slag om Ap Bac, in januari 1963, was hierdoor niet alleen goed voor het moreel van de Viet Cong, maar toonde ook aan dat ze nieuwe tactieken had ontwikkeld tegen het zware materieel van de ARVN.²⁷⁶ Nadat de activiteit van de Viet Cong eind 1962 zijn laagste punt had bereikt, begon deze in de lente van 1963 weer toe te nemen, met name in het gebied rondom en ten zuiden van Saigon. Daarnaast werden de grote *Main Force* eenheden van de Viet Cong uitgebreid en werden kleine speciale eenheden met mortieren, terugstootloze vuurmonden of luchtverdedigingkanonnen gecreëerd. In juli paste de Viet Cong ook een nieuwe tactiek toe tegen de *strategic hamlets*. In een gecoördineerde actie in drie districten in de provincie Dinh Tuong wisten Viet Cong eenheden allereerst de lokale eenheden te binden, waarna ze diverse militaire posten overliepen. Nadat dit gelukt was konden ze een gebied met twaalf dorpen 'bevrijden'. Vervolgens werden alle *strategic hamlets* in dit gebied vernietigd. Na dit succes volgde een verdrievoudiging van de activiteiten ten opzichte van de eerste helft van het jaar.²⁷⁷ De Viet Cong werd geholpen door de boeddhistische opstand. Reguliere eenheden op het platteland in de omgeving van Saigon werden ingezet om de woelingen van de boeddhisten in Saigon te beteugelen. Ze lieten de *strategic hamlets* achter in de veel minder bekwame handen van de SDF, die geen partij was voor de Viet Cong. De generaals van de ARVN waren bovendien te druk met het plannen van coups om zich over de situatie op het platteland te bekommeren.²⁷⁸ Ook de Verenigde Staten leken weinig oog te hebben voor de daadwerkelijke gebeurtenissen binnen het SHP. Begin september 1963 bracht generaal Victor Krulak²⁷⁹ een bezoek aan Vietnam, waarbij

---

²⁷⁶ Burchett, Wilfred, *Vietnam: inside story of the guerrilla war* (New York: International Publishers, 1965, 189-190, 194; Catton, 186-191

²⁷⁷ Catton, 191-192

²⁷⁸ Catton, 203

²⁷⁹ Krulak was *Special Assistant for Counterinsurgency and Special Activities* voor de Amerikaanse *Joint Chiefs of Staff*. Department of Defense, *Foreign Relations of the United States, 1961-1963, Volume IV, Vietnam, August-December 1963* (Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1991), list of persons

hij zich concentreerde op de militaire kant van de oorlog.²⁸⁰ In zijn rapport van 10 september concludeerde hij dat de "... *shooting war is still going ahead at an impressive pace.*" Weliswaar had de politieke crisis een negatieve invloed, maar die was volgens Krulak niet groot.²⁸¹

Robert Thompson was minder positief. In september 1963 bracht hij rapport uit aan Diem. Thompson noemde de situatie in veel provincies "*serious, though not yet dangerous*".²⁸² Volgens hem was het probleem dat het SHP te snel vooruit wilde, zonder een duidelijke strategie en gebrek aan coördinatie. Iedere lokale commandant leek op eigen initiatief te handelen, zonder enig plan of overleg. Daarnaast was er te weinig betrokkenheid van de ARVN. De militairen verlieten de *hamlets* te snel, waardoor de VC het aandurfde om deze aan te grijpen en de klappen bij de lokale, nog onvoldoende getrainde milities terecht kwamen. Snel ingrijpen was volgens Thompson nodig om het SHP redden.²⁸³ Helaas was de politieke crisis verre van over.

4.6: Coup

Vanaf begin oktober onderhielden de Verenigde Staten, via de CIA, contact met de coupplanners. Hoewel ze geen deel uitmaakten van de plannen, zorgden de Amerikanen er wel voor dat de coupplaners zich verzekerd zagen van de morele steun van de Verenigde Staten.²⁸⁴ De houding van ambassadeur Lodge ten opzichte van de GVN werd gekenmerkt door terughoudendheid en afzijdigheid. Lodge probeerde te bewerkstelligen dat Diem naar hem toe zou komen, in plaats van andersom.²⁸⁵ Gezien de houding van Diem in het verleden had Lodge bij voorbaat kunnen weten dat Diem deze knieval niet zou maken. De pogingen die de Verenigde Staten nog deden om het regime te bewegen tot hervormingen liepen op niets uit.

Begin oktober liepen de spanningen tussen de Verenigde Staten en het regime flink op. Nhu gebruikte zijn macht tegen de Verenigde Staten. Hij verbood ambtenaren zaken te doen met hun Amerikaanse adviseurs en viel de Verenigde Staten bijna dagelijks in het openbaar aan. De Amerikaanse pers smulde van de gebeurtenissen en tot ongenoegen van de Amerikaanse overheid werd alles breed uitgemeten in de kranten.²⁸⁶ Er waren sterke geruchten over onderhandelingen tussen Nhu en de Viet Cong. Hoewel bronnen bevestigen dat er inderdaad

---

²⁸⁰ Catton, 202-203

²⁸¹ FRUS, 1961-1963, Vol. IV, document 82

²⁸² Thompson (1966), 138

²⁸³ Thompson (1966), 138-139

²⁸⁴ *Pentagon Papers*, Vol. II, 256-259

²⁸⁵ Catton, 202

²⁸⁶ Karnow, 311-312

gesprekken plaatsvonden is nooit opgehelderd wat de aanleiding en het doel van deze gesprekken was. De meest waarschijnlijk verklaring is dat Nhu probeerde de Verenigde Staten onder druk te zetten.²⁸⁷

Binnen de Amerikaanse top in Saigon was veel discussie en onenigheid over de te ondernemen stappen. Lodge bleef onverminderd voorstander van een coup, terwijl Harkins een fel tegenstander bleef. Harkins verkondigde zijn mening zelfs tegen een van de Vietnamese generaals die bij de coupplanners hoorde.²⁸⁸ Deze tegenstelling was ook tekenend voor de verschillen in opvatting tussen het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken en dat van Defensie.

Op 28 oktober stelde Lodge de coupplanners nogmaals gerust door ze te vertellen dat de Verenigde Staten de coup niet zouden dwarsbomen.²⁸⁹ Vier dagen later, op 1 november 1963, vond de coup daadwerkelijk plaats. Het regime van Diem viel en een dag later werden hij en zijn broer Nhu vermoord.²⁹⁰ Met hen kwam officieel een einde aan het SHP. De Viet Cong greep de gelegenheid aan een offensief in te zetten en veel van het platteland terug te winnen. *Strategic hamlets* werden vernietigd, lokale bestuurders werden vermoord en het programma verloor zijn geloofwaardigheid.²⁹¹

4.7: Conclusie

De Verenigde Staten hadden geen invloed op de startlocatie van het SHP. Hoewel de locatie van deze operatie in overeenstemming was met het advies van generaal McGarr, hadden Nhu en Diem hun beslissing al genomen. Bovendien waren de Amerikanen ook hier verdeeld. Generaal Harkins en ambassadeur Nolting probeerden Diem tevergeefs op andere gedachten te brengen. De eerste operatie, *Sunrise* was geen succes.

De daarop volgende operatie, *Sea Swallow II*, was sterk beïnvloed door de Amerikanen en was, ondanks dat het einddoel niet werd gehaald, een succes. Dit succes, en de hoeveelheid middelen die de Amerikanen aan de operatie besteedden, riepen weerstand op bij Diem en Nhu. Desondanks lukte het de Verenigde Staten meer invloed te krijgen op het uitvoerend niveau van het SHP, doordat ze een grotere stem kregen in de planning en de toewijzing van middelen. Eind 1962 zagen de eerste resultaten van het SHP er goed uit en waren de Amerikanen redelijk

---

²⁸⁷ Lind, 156-157; Catton, 193-197

²⁸⁸ Karnow, 313; *Pentagon Papers*, Vol. II, 259

²⁸⁹ Karnow, 314

²⁹⁰ Karnow, 293-294

²⁹¹ Thompson (1966), 139-140; Burchett, 212-213

tevreden over de mate van invloed die zij konden uitoefenen. Door deze tevreden stemming zagen de adviseurs niet dat de toestand begin 1963 weer begon te verslechteren. Het rapport van Forrestal legde de vinger op de zere plek, voor zowel het succes van het SHP, als de mate van Amerikaanse invloed. Nhu en Diem bekeken de mate van Amerikaanse invloed met argusogen en in hun ogen was de invloed al te ver doorgeschoten.

In maart 1963 kwam de terugslag door een Amerikaans voorstel om een fonds met gemeenschappelijk geld in het leven te roepen, waarbij de Amerikanen inspraak hadden in het gebruik daarvan. Voordat deze 'crisis' was bezworen werd het *Mansfield-report* in de openbaarheid gebracht en toen de Amerikanen ook deze crisis bezworen hadden, begon de boeddhistische opstand. Hoewel de rol van de Verenigde Staten binnen het SHP niet was uitgespeeld, was *Operation Sea Swallow II* het hoogtepunt van de Amerikaanse invloed op het SHP.

De reactie van de GVN op de boeddhistische opstand was de uiteindelijke doodsteek voor het regime. De Verenigde Staten wilden de crisis zo snel mogelijk de-escaleren en verder gaan met de oorlog. Door de combinatie van koppigheid en lethargie van Diem, de grote en ondermijnende invloed van Nhu en de vasthoudendheid van de militante boeddhisten lukte dit niet. Nolting kreeg beide keren weinig voor elkaar met zijn vriendschappelijke houding en de methode van voortdurende druk die Truehart toepaste werkte eerder averechts. Ook de afzijdigheid en afstandelijkheid van Lodge leidde niet tot het gewenste resultaat. Op dit beslissende moment bleek de invloed van de Verenigde Staten op het regime frustrerend laag te zijn.

De raids op de pagodes, op 21 augustus, leidde tot een belangrijke Amerikaanse beslissing: Nhu moest verdwijnen, ook als dit ten koste zou gaan van Diem. Grote verdeeldheid binnen de Amerikaanse gelederen was het gevolg. Net als acht jaar eerder was het een individuele functionaris, met veel vrijheid van handelen, die bijna eigenhandig het lot van Diem bepaalde. In dit geval was het ambassadeur Lodge, die de potentiële coupplagers meerdere malen verzekerde dat de Verenigde Staten niets zouden doen om een coup te voorkomen. Op 1 november 1963 kwam hierdoor een einde aan het regime van Diem. Hij en zijn broer werden daarbij gedood.

De invloed van de Verenigde Staten, die nooit heel groot was geweest, had in de periode van eind 1962 tot begin 1963 zijn hoogtepunt bereikt. In deze periode konden ze tot op zeker hoogte sturing geven aan het SHP, door toedoen van adviseurs op provinciaal niveau. In de tweede helft van 1963 kalfde deze invloed weer af. Wel oefenden de Verenigde Staten beslissende invloed uit op het voortbestaan van het regime van Diem en daardoor indirect op het voortbestaan van het SHP.

5: Epiloog

5.1: Veranderingen, zuiveringen en politieke instabiliteit

Na de coup kwam de macht in handen van een aantal generaals, onder leiding van Generaal Duong Van Minh, bijnaam '*Big Minh*'. De junta beloofde een groot aantal van de door de Amerikanen voorgestelde hervormingen door te voeren, zoals persvrijheid, toestaan van politieke oppositie en het invoeren van een meritocratie. Ook gaven ze aan de militaire operaties te willen intensiveren en de *strategic hamlets* te versterken. Het SHP zou een realistischer tempo krijgen en er zou minder dwangarbeid gebruikt worden.²⁹² Na de moord op Kennedy, op 22 november 1963, werd vice-president Lyndon B. Johnson de nieuwe president. Hoewel hij achter het beleid van Kennedy stond, besloot hij niet langer druk uit te oefenen om de RVN te hervormen.²⁹³ Dit sloot aan bij de mening van Lodge, die geen onnodige druk op het nog fragiele regime wilde uitoefenen.²⁹⁴ De Amerikanen kwamen er al snel achter dat de door de junta beloofde hervormingen niet of nauwelijks plaatsvonden, of na een kort experiment snel weer werden teruggedraaid.²⁹⁵

Politiek gezien bleef het rommelen in de RVN. Direct na de coup was er onenigheid ontstaan tussen de coupplagers, de problemen met de boeddhisten waren niet opgelost door de coup en de onvermijdelijke zuiveringen binnen het Vietnamese overheidsapparaat leidden er toe dat veel capabele functionarissen werden ontslagen of zelfs gevangen gezet.²⁹⁶

De incompetentie van de junta leidde op 30 januari 1964 tot een geweldloze coup, onder leiding van de 38-jarige generaal Nguyen Khanh. Ook deze coup vond plaats met instemming van de Verenigde Staten.²⁹⁷ Generaal Khanh was snel opgeklommen binnen de Vietnamese krijgsmacht, maar had geen politieke ervaring. Als gevolg hiervan werd Lodge een zijn belangrijkste adviseurs. Zelfs bij de samenstelling van zijn regering, vroeg Khanh de Amerikaan om advies.²⁹⁸ Khanh bracht niet de hervormingen die de Verenigde Staten wensten, aangezien hij zich wilde beschermen tegen coups. Hierdoor hij zo veel mogelijk macht in eigen hand en vulde hij veel

---

²⁹² Moyar, 277; FRUS, 1961-1963, Vol. IV, document 307, 309

²⁹³ Moyar, 277-278; Kamow, 339

²⁹⁴ *Pentagon Papers*, Vol. II, 304

²⁹⁵ Moyar, 279-280

²⁹⁶ Moyar, 279-282; *Pentagon Papers*, Vol. II, 275; FRUS, 1961-1963, Vol. IV, document 352

²⁹⁷ Moyar, 293-295; Kamow, 352-353

²⁹⁸ Moyar, 295; *Pentagon Papers*, Vol. II, 309

belangrijke functies met loyale, in plaats van capabele, personen.²⁹⁹ Net als na het aantreden van de junta van Minh leek de nieuwe regering goed te reageren op de adviezen van de Verenigde Staten. Naarmate de tijd vorderde bleek andermaal dat veel beloftes niet werden waargemaakt, al waren er wel kleine overwinningen. De Verenigde Staten mochten meer adviseurs uitbrengen op bataljons-, provincie- en districtsniveau en er werden drie permanente adviseurs toegevoegd op regeringsniveau.³⁰⁰

De politieke situatie in de RVN bleef instabiel. Er zouden nog zeven regeringswisselingen plaatsvinden, al dan niet door een coup, tot het aantreden van het duo Nguyen Van Thieu en Nguyen Cao Ky in juni 1965 weer een lange periode van stabiliteit inluidde.³⁰¹

5.2: Dood en wedergeboorte van het Strategic Hamlet Program

De politieke zuiveringen na de coup in november vonden ook op het platteland plaats en hadden een enorme impact op het SHP. Bijna alle provincie- en districtchefs werden kort na de coup vervangen door weinig ervaren en soms zelfs incapabele personen. De nieuwe chefs kregen weinig sturing van hun hogere niveau en als gevolg ontstond een apathische houding door alle gelederen heen. Belangrijke organisaties, zoals de *Strategic Hamlet Committees* en de *Republican Youth* werden ontbonden. Ook de CG en het SDC werden gezuiverd, waardoor veel capabele leiders verdwenen. Op sommige plaatsen leverden gedesillusioneerde militieleden hun wapens in.³⁰² Na de tweede coup werden veel van de nieuwe provincie- en districtchefs wederom vervangen.³⁰³ Hoewel een deel van de ervaren functionarissen uit de tijd van Diem terugkeerden, hadden de personeelwisselingen in combinatie met toegenomen activiteit van de Viet Cong tot grote schade geleid.

Hoewel het offensief dat de Viet Cong direct na de coup had gelanceerd in december weer afzwakte, had ze in die tijd veel bereikt.³⁰⁴ Rondom en ten zuiden van Saigon waren veel *strategic hamlets* vernietigd. In de provincie Long An was het aantal voltooide *strategic hamlets* afgenomen van 219 in september tot 45 begin december.³⁰⁵ De Communistische Partij in Hanoi besloot begin 1964 dat de Viet Cong versterkt moest worden door toegenomen rekrutering in het zuiden en het sturen

---

²⁹⁹ Moyar, 296

³⁰⁰ *Pentagon Papers*, Vol. II, p.309, 312-317, 326.

³⁰¹ Kolko, 118-119, 210-213

³⁰² Moyar, 281

³⁰³ Karnow, 356

³⁰⁴ Moyar, 281, 287; FRUS, 1961-1963, Vol. IV, document 372

³⁰⁵ FRUS, 1961-1963, Vol. IV, document 352

van meer Noord-Vietnamese dienstplichtigen en modernere en zwaardere wapens.³⁰⁶ Met de middelen die de Viet Cong kregen konden ze vanaf midden-1964 ook de sterkere *strategic hamlets* in het noorden van de RVN aangrijpen.

Toch was nog niet alles verloren. Op sommige plaatsen in het land deden lokale functionarissen een poging het SHP in leven te houden, door eigen pacificatieprogramma's te starten, gesteund door Amerikaanse adviseurs en financiën.³⁰⁷ In februari 1964 kwam generaal Khanh met een nieuwe pacificatieplan, *Chien Thang* ("Struggle for Victory"), dat hij samen met het *Military Assistance Command Vietnam* (MACV) had ontwikkeld. Het was een doorstart van het SHP, maar met diverse aanpassingen op basis van geleerde lessen, zoals meer nadruk op de kwaliteit van de gehuchten, meer economische en sociale ontwikkeling en alleen vrijwillige verhuizing.³⁰⁸ Ook dit plan zou zich als een olievlek moeten verspreiden over het land. Voor ieder gehucht golden drie fasen: voorbereiding, schoonvegen en beveiligen en tot slot de kern van het plan, het ontwikkelen van *New Life Hamlets*.³⁰⁹ Als gevolg hiervan werd het programma ook wel het *New Life Hamlet Program* genoemd.³¹⁰ Bijgestelde criteria waaraan een voltooid gehucht moest voldoen leidden tot een neerwaartse bijstelling van het aantal voltooide gehuchten. In de provincie Quang Nam waren voor de coup 450 *strategic hamlets* voltooid, hetgeen zich vertaalde naar 346 voltooide *New Life Hamlets* in april 1964.³¹¹ In mei 1964 kwam er een apart plan voor de pacificatie van het gebied rondom Saigon. Dit plan, *Pacification Intensification Capital Area* (PICA) of *Hop Tac* genaamd, kwam tot stand door toedoen van de Verenigde Staten en werd door de GVN geaccepteerd.³¹² In het licht van het SHP en *Chien Thang* was dit plan weinig revolutionair. Ondanks de diverse regeringswisselingen die nog zouden plaatsvinden, bleven *Chien Thang* en *Hop Tac* voortbestaan, tot ze in 1965 opgevolgd werden door het *Revolutionary Development Program* van de regering van Thieu en Ky.

---

³⁰⁶ Moyar, 297-300; Kamow, 348-350

³⁰⁷ Nighswonger, 105-109

³⁰⁸ Department of Defense, *Foreign Relations of the United States, 1964-1968, Volume I, Vietnam, 1964* (Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1992), document 51; Nighswonger, 109; Cooper et al., Vol. III, 213-214

³⁰⁹ Cooper et al., Vol. III, 207

³¹⁰ Nighswonger, 109

³¹¹ Nighswonger, 113-114; FRUS, 1964-1968, Vol. I, document 51; Cooper et al., Vol. III, 219

³¹² Cooper et al., Vol. III, 218; Nighswonger, 118-119

5.3: Conclusie

De invloed van de Verenigde Staten op het regime in de RVN nam na de coup toe. Veel door de Amerikanen gewenste hervormingen kwamen er niet, omdat de beide regimes onvoldoende stabiel waren. De invloed op het uitvoerende districts- en provincieniveau leek echter niet alleen terug te keren, maar zelfs uitgebreid te worden. Maar het november-offensief van de Viet Cong en de politieke instabiliteit hadden de situatie op het platteland sterk verslechterd. De invloed van de coups op de *strategic hamlets* bleek desastreus te zijn.

Het SHP was, in tegenstelling tot hetgeen vaak beweerd wordt, niet gestorven met Diem en Nhu. Weliswaar was het programma officieel beëindigd, en was de naam besmet door de associatie met het regime van Diem, maar het concept kreeg een doorstart. Om een duidelijke breuk te forceren met het SHP van Diem en Nhu, kwamen er nieuwe namen: *Chien Thang*, *Hop Tac* en *New Life Hamlets*. Het vernieuwde programma corrigeerde een aantal fouten van het SHP, waardoor het meer in lijn kwam te liggen met de Amerikaanse visie op de uitvoering van het SHP. Zowel het *Chien Thang* als het *Hop Tac* programma werden gemaakt in nauwe samenwerking met de Verenigde Staten.

De periode na de coup kenmerkte zich dus door toenemende Amerikaanse invloed op het politieke vlak, alsook op het niveau van de opvolgers van het SHP.

6: Conclusies

Gedurende de periode van 1954 tot 1963 probeerden de Verenigde Staten invloed te krijgen op het regime en de gevoerde *counterinsurgency* in de RVN, omdat ze het verlies van dit land aan het communisme zagen als het begin van een reeks vallende dominostenen die de Amerikaanse invloedssfeer in Zuidoost-Azië zou vernietigen en de Amerikaanse macht ongeloofwaardig zou maken. Deze pogingen waren weinig succesvol.

De Verenigde Staten hadden weinig invloed op het ontstaan van het Diem-regime, omdat Diem werd aangesteld door Bao Dai. De Verenigde Staten waren niet overtuigd dat Diem de leider was die ze zochten, maar bij gebrek aan alternatieven en door het initiatief van een functionaris ter plaatse, Lansdale, hadden de Verenigde Staten wel een beslissende invloed op de stabilisatie van het Diem-regime. Diem zat niet te wachten op Amerikaanse bemoeienis, maar was - zeker in de eerste jaren - erg afhankelijk van de steun van de Verenigde Staten. De Verenigde Staten en Diem waren dus tot elkaar veroordeeld.

De Verenigde Staten probeerden voortdurend invloed te krijgen op de beslissingen en activiteiten van de GVN. Hiermee wilden ze bewerkstelligen dat de *counterinsurgency* werd gewonnen en dat de RVN werd omgevormd tot een stabiele en democratische staat naar Amerikaans voorbeeld. Door een aantal factoren bleef de Amerikaanse invloed zeer gering.

Ten eerste hadden de Verenigde Staten het belang van Zuid-Vietnam zo groot gemaakt, dat er geen uitweg was uit het conflict, anders dan het verslaan van de *insurgency* en het neutraliseren van de dreiging uit de DRV. Dit zorgde voor een zwakke Amerikaanse positie ten opzichte van Diem. Daarnaast beseften de Verenigde Staten onvoldoende dat Diem een evenwicht moest bewaren tussen het accepteren van de noodzakelijke Amerikaanse steun en het varen van een onafhankelijke koers om niet gezien te worden als stroman van een nieuwe koloniale heerser. De door de Verenigde Staten geopperde hervormingen waren voor Diem niet of nauwelijks uitvoerbaar zonder zijn eigen positie te ondermijnen.

Op de derde plaats hadden de Verenigde Staten intern een gebrek aan eenhoofdige leiding, eenheid van opvatting en eenheid van inspanning. Er heerste grote verdeeldheid tussen de civiele en militaire vertegenwoordigers in het Amerikaanse kamp. De civiele vertegenwoordigers zagen hervormingen en democratisering als voorwaarde voor politieke stabiliteit op lange termijn, terwijl de

militaire kant een sterk leger als belangrijke voorwaarde zagen en vond dat de strijd tegen de Viet Cong de hoogste prioriteit moest hebben. De Amerikaanse president wees niemand aan als leider van de missie in Zuid-Vietnam en gaf nauwelijks sturing, maar accepteerde dat de twee stromingen naast elkaar bleven bestaan en optreden. Hierdoor gaf hij Diem de mogelijkheid om beide kampen tegen elkaar uit te spelen.

Bovendien wisten de Verenigde Staten de materiële, financiële en personele hulp aan de RVN niet om te zetten in politieke invloed. Alle pogingen van de civiele vertegenwoordigers om de Amerikaanse steun afhankelijk te maken van hervormingen, stuitte op felle weerstand van de militairen, die van mening waren dat het terugschroeven van de hoeveelheid steun onvermijdelijk zou leiden tot het verliezen van de oorlog. Meerdere malen dreigden de Verenigde Staten met vermindering van hulp, maar nooit werd de daad bij het woord gevoegd. Diem had al snel door dat de Verenigde Staten wel een vuist maakten, maar nooit sloegen. Dit gaf Diem de mogelijkheid om met minimale concessies de Amerikaanse steun te behouden.

Tot slot kwamen de veranderingen in aanpak van Diem, als ze al kans maakten, op verkeerde momenten. Nolting kreeg, door de nimmer aflatende stroom aan kleine en grote crises, niet de tijd en de kans om een goede vriendschap met Diem aan te knopen. Een dergelijke aanpak had in de stabilisatiefase van het regime, en met Lansdale, waarschijnlijk meer kans gemaakt. Het latere verzoek van Diem om Lansdale als adviseur te krijgen werd - nota bene - door de Verenigde Staten afgewezen. De poging van Lodge om Diem de eerste stap te laten zetten was, gezien de persoonlijkheid van de laatste, gedoemd te mislukken. De Verenigde Staten wisten Diem dus bijna geen enkel moment op de juiste manier te bespelen.

De invloed van de Verenigde Staten op het ontstaan en de planning van het SHP was nihil. Door het gebrek aan een goede analyse van het conflict, hadden de Amerikaanse adviseurs zich te lang geconcentreerd op het creëren van een conventionele ARVN naar Amerikaans voorbeeld, en zagen ze te laat in dat de sleutel tot succes in de strijd op het platteland lag. Bovendien had de GVN een eigen aanpak van de *insurgency*, waarbij ze probeerden de Verenigde Staten, ondanks gebrek aan succes, buiten de deur te houden. Pas rond 1960, toen de training van de ARVN steeds meer verstoord werd door acties van de Viet Cong en Amerikaanse adviseurs steeds dichterbij de buurt van de strijd kwamen, won de *counterinsurgency* aandacht. Toch duurde het nog tot begin 1961 voor de Verenigde Staten actief op zoek gingen naar een operatieconcept om de strijd op het platteland te winnen. Met

het *Geographically Phased National Level Operation Plan for Counterinsurgency* hadden de Verenigde Staten eindelijk een geschikt programma, dat de RVN met Amerikaanse steun kon uitvoeren. Het plan kwam echter te laat, want op hetzelfde moment waren de ideeën van Nhu in een verder gevorderd stadium en was er concurrentie voor de Amerikanen in de vorm van de BRIAM. Uiteindelijk presenteerden de Verenigde Staten het plan niet aan Diem, maar namen ze genoegen met enkele kleine aanpassingen aan het *Delta Plan* van Thompson. Het SHP werd een mengelmoes van de ideeën van Nhu en het *Delta Plan*. Het laatste plan sloot goed aan bij het Amerikaanse plan, waardoor de Verenigde Staten zich niet realiseerden dat de ideeën van Nhu, met nadruk op zelfredzaamheid en een kleine rol van de overheid, fundamenteel anders waren. Het resultaat hiervan was dat de Verenigde Staten mee gingen werken aan een plan dat door anderen was bedacht, en waarvan ze ten onrechte dachten de achtergrond te begrijpen.

Bij het ontwerpen van de organisatie voor de uitvoering van het SHP wisten de Verenigde Staten met succes een meer invloedrijke rol op te eisen. Ze deden dit door het creëren van coördinerende organen, zoals COPROR, en het inzetten van adviseurs op provincieniveau met een belangrijke stem in de goedkeuring van de provincieplannen. Op deze manier konden ze directe invloed uitoefenen op de uitvoering van het SHP, zonder bemoeienis van de GVN in Saigon. Als gevolg hiervan waren de Verenigde Staten erg positief over hun inbreng en zagen ze de uitvoering met vertrouwen tegemoet.

Bij de uitvoering van het SHP bereikten de Verenigde Staten het hoogtepunt van hun invloed, al was deze invloed nog steeds laag en werd verdere vergroting door de GVN tegengehouden. Het beste voorbeeld van succesvolle Amerikaanse invloed was *Operation Sea Swallow II*. Deze, op Amerikaanse leest geschoeide, operatie liet goede resultaten zien die aantonen dat het SHP zeker potentie had. De Amerikaanse hoop dat hun aanpak door de GVN gekopieerd zou worden, bleek echter ijdel te zijn. De GVN was niet dankbaar voor het juiste voorbeeld, maar vond dat ze gezichtsverlies had geleden en voelde zich gekleineerd. Het gevolg hiervan was dat de GVN er alles aan deed om de Amerikaanse invloed zo beperkt mogelijk te houden.

Het is ironisch dat de meeste invloed van de Verenigde Staten op het SHP niet de planning of de uitvoering betrof, maar het abrupte einde van het programma. Ongetwijfeld gefrustreerd door het gebrek aan invloed, was de reactie van het regime op de boeddhistische crisis de druppel die de emmer deed overlopen. De vraag over het wel of niet voortbestaan van het Diem-regime, ondanks gebrek aan alternatieven, hield de Amerikanen vanaf augustus 1963 bezig. Deze vraag slokte zo

veel aandacht op, dat niemand plannen maakte voor een voortzetting van het SHP, in het geval dat de regering zou vallen. Washington nam - wederom - geen beslissing, maar gaf vrijheid van handelen aan ambassadeur Lodge in Saigon. Net als acht jaar eerder was het voornamelijk één persoon ter plaatse die de doorslag gaf. In 1955 had Lansdale het regime van Diem overeind gehouden en nu besloot ambassadeur Lodge het te laten vallen. Op 1 november 1963 kwam de coup die het bewind van Diem beëindigde, zonder dat de Verenigde Staten beschikten over een vervolgplan. De '*regime change*' leidde tot verlamming van het SHP, terwijl de Viet Cong tot een succesvol offensief overging, waarbij veel *strategic hamlets* vernietigd werden. Tot overmaat van ramp volgde een ondoordachte zuivering van de militaire en bestuurlijke organisatie op het platteland, waardoor vrijwel alle winst die het SHP geboekt had weer verloren ging.

Hoewel de Verenigde Staten meer succes hadden bij het uitoefenen van invloed op de twee volgende regimes, de politiek in Vietnam en de opvolgers van het SHP, was de situatie op het platteland dramatisch verslechterd. Bovendien kwam de politieke stabiliteit, die de Verenigde Staten zagen als randvoorwaarde voor succes, pas in 1965 weer terug.

De Amerikaanse zoektocht naar invloed op de politiek van Zuid-Vietnam en op het SHP in de periode van 1954 tot 1963 laat duidelijk zien hoe moeilijk het voeren van een *expeditionary counterinsurgency* is. De Verenigde Staten hadden zich onvoldoende verdiept in de cultuur, gedachten en beweegredenen van het land en het regime dat ze steunden en hadden verzuimd een goede en duidelijke analyse te maken van het soort strijd waarin ze terechtwamen. Bovendien was er in het Amerikaanse kamp veel onenigheid, die niet werd kortgesloten door beslissingen of duidelijke richtlijnen van de presidenten Eisenhower en Kennedy. Hierdoor was er geen eenhoofdige leiding en geen eenheid van opvatting, laat staan eenheid van inspanning.

Alle Amerikaanse inspanning ten spijt hadden de Verenigde Staten tussen 1954 en 1963 weinig invloed op het regime van Diem, geen directe invloed op de planning van het SHP en maar zeer beperkt invloed op de uitvoering van het SHP. Alleen bij de stabilisatie van het regime in de eerste helft van 1955 en het einde van dat regime en het SHP, achtenhalf jaar later, hadden de Verenigde Staten grote invloed. In de tussenliggende periode werd de hoeveelheid invloed die de Verenigde Staten op de RVN hadden, bepaald door de mate waarin Diem en zijn regime dit toestonden.

7. Naschrift: Vietnam en Afghanistan

De huidige *expeditionary counterinsurgency* in Afghanistan laat enkele interessante parallellen zien met de situatie in Zuid-Vietnam, zoals de Amerikaanse invloed op de stabilisatie van het regime, de pogingen van de Verenigde Staten om de invloed te krijgen op de regering en enkele van de gebruikte tactieken in de *counterinsurgency*.

Na de aanslagen van 11 september 2001 eisten de Verenigde Staten dat het Taliban-regime zouden overgaan tot het uitleveren van Osama bin Laden. De weigering van het regime leidde tot Amerikaans militair ingrijpen, met als doel het verdrijven van Osama bin Laden, Al-Qaida en de Taliban, het voorkomen van hun terugkeer en het creëren van een veilige, stabiele en onafhankelijke staat Afghanistan.³¹³ Tijdens de militaire acties gaven de Verenigde Staten steun aan diverse sterke leiders, waaronder Hamid Karzai, leider van Popolzai-stam van de Pashtoen, de dominante etnische groep in het zuiden en zuid-oosten van Afghanistan, waar ook de Taliban haar machtsbasis had.³¹⁴ Hoewel er meerdere sterke leiders in Afghanistan waren, was Karzai door zijn afkomst, machtsbasis in het zuiden, en gematigde en pro-westerse houding veruit het meest acceptabel voor de Verenigde Staten.³¹⁵ Door toedoen van de Verenigde Naties, en gesteund door de Verenigde Staten, werd hij in december 2001 benoemd tot nieuwe president van Afghanistan. De Verenigde Staten hielpen Karzai vervolgens met het stabiliseren van zijn regering. Op dit moment hebben de Verenigde Staten, net als destijds in Vietnam, geen alternatief voor president Karzai.³¹⁶

Het lukte de Verenigde Staten niet om de Taliban definitief te verslaan en rond september 2002 begon een *insurgency* in het zuiden van het land.³¹⁷ Het verslaan van deze *insurgency* vormt de kern van de huidige strijd in Afghanistan, waarbij de Amerikaanse nationale veiligheid en de geloofwaardigheid van de Verenigde Staten en de NAVO op het spel staan. Daarmee zitten de Verenigde Staten in dezelfde situatie als destijds in Vietnam: een overwinning is de enige optie.³¹⁸

---

³¹³ Katzman, Kenneth, *Afghanistan: current issues and U.S. Policy* (Washington D.C.: Congressional Research Service, 2003), 8; Holt, Victoria K., *Peace And Stability In Afghanistan: U.S. goals challenged by security gap* (Washington D.C.: The Henry L. Stimson Center, 2002), 1

³¹⁴ Katzman, 9; Vogelsang, Willem, *Afghanistan: een geschiedenis* (Amsterdam: Bulaaq, 2008), 45-53

³¹⁵ Metz, Steven, 'Unruly Client: the trouble with allies' in: *World Affairs*, maart/april 2010

³¹⁶ Exum, Andrew, *Leverage: designing a political campaign for Afghanistan* (Washington, D.C.: Center for a New American Security, 2010), 8; Barry, John, 'Obama's Vietnam' in: *Newsweek*, 31 januari 2009, passim.

³¹⁷ Giustozzi, p.2 en 11-12

³¹⁸ Barry

De Amerikaanse invloed op de regering in Afghanistan is gering door een aantal factoren, die vergelijkbaar zijn met de situatie destijds in Vietnam. Ten eerste zorgt het belang van het winnen van de strijd in Afghanistan voor een verzwakking van de Amerikaanse positie. Ten tweede moet ook Karzai balanceren tussen zijn afhankelijkheid van Amerikaanse steun en het behouden van de steun van zijn bevolking. Buitenlandse inmenging wordt door de bevolking van Afghanistan immers niet erg gewaardeerd, zoals de Britten en de Russen in het verleden al hebben ontdekt.³¹⁹ Net als in Vietnam lijken de Verenigde Staten niet te beseffen dat hun belangen niet hetzelfde zijn als die van de regering en bevolking van Afghanistan.³²⁰ Ten derde is er wederom gebrek aan eenhoofdige leiding in het Amerikaanse kamp. De Amerikaanse ambassadeur en de militaire commandant zijn nevensgeschikt.³²¹ Het gebrek aan eenhoofdige leiding wordt nog verergerd door de aanwezigheid van diverse andere landen en organisaties.³²² Eenheid van opvatting over de te volgen strategie en een goed plan zouden dit kunnen ondervangen, maar ook deze ontbraken tot voor kort³²³. Als gevolg daarvan hebben de diverse regionale hoofdkwartieren - en soms de subeenheden - inmiddels hun eigen plannen geschreven, waardoor ook eenheid van inspanning ontbreekt. Al deze factoren maken het moeilijk voor de Verenigde Staten invloed te krijgen op Afghanistan. Zoals reporters Dexter Filkins en Mark Landler het treffend stellen:

*"... the central dilemma that faces the Obama administration in Afghanistan [is]: how to influence the actions of an ally who they increasingly regard as unreliable, without undermining America's ultimate goals here."*³²⁴

Ook op tactisch niveau zijn parallellen met Vietnam te vinden. Dat is niet verwonderlijk, aangezien de theorieën over *counterinsurgency* weinig veranderd zijn sinds de tijd van Vietnam en Maleisië, al is het verplaatsen van gehuchten en dorpen tegenwoordig niet acceptabel meer.³²⁵ Voor de bestaande dorpen en gehuchten geldt dezelfde aanpak als bij de *strategic hamlets*. Na een grondige voorbereiding van de operatie, wordt er allereerst veiligheid gecreëerd door de *insurgents* te verdrijven en

---

³¹⁹ Metz

³²⁰ Exum, 5

³²¹ Exum, 14-15; Allen, Charles D., *Lessons Not Learned: civil-military disconnect in Afghanistan*, in: Armed Forces Journal, september 2010.

³²² Barry

³²³ Pas in 2008 verschenen de *Afghan National Development Strategy* en het *NATO Strategic Political Military Plan* verschenen. United States Government Accountability Office, *Strategic Framework - Afghanistan* (Washington D.C.: Government Accountability Office, 2010), 3

³²⁴ Filkins, Dexter en Landler, Mark, 'Afghan Leader Is Seen to Flout Influence of U.S.' in: New York Times, 29 maart 2010

³²⁵ Exum, 6-7

de lokale bevolking te beschermen. Daarna wordt lokaal bestuur zoveel als mogelijk hersteld, worden politie en leger getraind en ingezet en volgt economische en sociale ontwikkeling. In tegenwoordige termen heet dit *Shape, Clear, Hold, Build*. De overeenkomst met de *strategic hamlets* in Vietnam komt tot uitdrukking in het zogenaamde *Model Village* dat de Canadezen in 2009 creëerden aan een belangrijke toegangsweg tot de stad Kandahar.³²⁶ Een andere overeenkomst met het SHP is de terugkeer van de olievlek als strategie³²⁷, mede veroorzaakt door het Nederlandse optreden in Uruzgan. Maar de gevaren die verbonden zijn aan het ondoordacht kopiëren en toepassen van deze strategie zijn daarmee eveneens terug. In zijn boek *Make For The Hills* stelt Robert Thompson over de populariteit van de olievlekstrategie in Vietnam dat "[t]he trouble was that every advisory team wanted its own oil spot. The oil spots were soon dotted all over the place."³²⁸ Ook dit is herkenbaar in Afghanistan, waar veel landen en eenheden hun eigen olievlek hebben. Zelfs Nederland had drie olievlekken - Tarin Kowt, Deh Rawod en Chora - in Uruzgan, een onbelangrijke provincie van Afghanistan. Hoewel de door de Nederlanders gebruikte strategie en tactieken in Uruzgan, die grote overeenkomsten vertonen met het SHP, op het eerste gezicht tot goede resultaten hebben geleid, betekent dat niet dat deze manier van optreden gekopieerd kan of gaat worden door, bijvoorbeeld, de Verenigde Staten. Een manier van optreden die in een provincie van het land werkt, kan in een andere provincie verkeerd zijn. Een goed begrip van de specifieke lokale situatie is dus vereist. Bovendien bleek in Vietnam dat een potentieel succesvol SHP niet voldoende was om de strijd te winnen. Het zijn factoren als deze, die *counterinsurgency* het "graduate level of war"³²⁹ maken.

De Verenigde Staten, maar ook Nederland, zullen in de toekomst te maken krijgen met *expeditionary counterinsurgency*, waarbij ze zullen proberen invloed uit te oefenen op de lokale regering. De conclusies die getrokken kunnen worden uit de Amerikaanse zoektocht naar invloed in Vietnam kunnen daarbij behulpzaam zijn.

---

³²⁶ Forsberg, Carl, *Afghanistan Report 3: the Taliban's campaign for Kandahar* (Washington D.C.: Institute for the Study of War, 2009), 51-52

³²⁷ Zie bijvoorbeeld het artikel van Karl Slaikeu Slaikeu, Karl A., *Winning The War In Afghanistan: an oil spot plus strategy for coalition forces* (? : Small Wars Foundation, 2009), 3-4

³²⁸ Thompson (1989), p.130

³²⁹ U.S. Army field manual no. 3-24, 1

Literatuurlijst

Boeken

- Ahern, Thomas L., *Vietnam Declassified: the CIA and counterinsurgency* (Lexington: The University Press of Kentucky, 2010)
- Asprey, Robert, *War In The Shadows: the guerrilla in history*, (Garden City: Doubleday & Company Inc., 1975)
- Blaufarb, Douglas, *The Counterinsurgency Era: U.S. doctrine and performance* (New York: The Free Press, 1977)
- Brigham, Robert K., *Is Iraq Another Vietnam?* (New York: Public Affairs, 2006)
- Burchett, Wilfred, *Vietnam: inside story of the guerrilla war* (New York: International Publishers, 1965)
- Busch, Peter, *All The Way With JFK?: Britain, the US, and the Vietnam War* (Oxford, Oxford University Press, 2003)
- Catton, Philip E., *Diem's Final Failure: prelude to America's war in Vietnam* (Lawrence: University Press of Kansas, 2002)
- Ellis, John, *From the Barrel Of A Gun: a history of guerrilla, revolutionary and counter-insurgency warfare, from the Romans to the present* (London: Greenhill Books, 1995)
- Fall, Bernard, *The Two Viet-Nams: a political and military analysis* (London and Dunmow: Pall Mall Press, 1965)
- Galula, David, *Counterinsurgency Warfare: theory and practice* (New York: Frederick A. Praeger, Publishers, 2005)
- Hilsman, Roger, *To Move A Nation: the politics of Foreign Policy in the Administration of John F. Kennedy* (New York: Doubleday & Company Inc., 1967)
- Hamilton, Donald W., *The Art Of Insurgency: American military policy and the failure of strategy in Southeast Asia* (Westport: Praeger, 1998)
- Karnow, Stanley, *Vietnam: a History* (New York: Penguin Books, 1997)
- Kilcullen, David, *Counterinsurgency* (Oxford: Oxford University Press, 2010)
- Kitson, Frank, *Bunch Of Five* (London: Faber & Faber, 1977)
- Kolko, *Anatomy Of A War: Vietnam, the United States and the modern historical experience* (New York: Pantheon, 1986)

- Krepelevich, Andrew F., *The Army and Vietnam* (Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1986)
- Lind, Michael, *Vietnam, The Necessary War: a reinterpretation of America's most disastrous military conflict* (New York: Simon & Schuster, 2002)
- Logevall, Fredrik, *The Origins Of The Vietnam War* (Harlow: Pearson Education Limited, 2001)
- Macdonald, Peter, *Giap: the victor in Vietnam* (New York: W.W. Norton & Company, 1993)
- Mockaitis, Thomas R., *British Counterinsurgency, 1919-1960* (New York: St. Martin's Press, 1990)
- Moyer, Mark, *Triumph Forsaken: the Vietnam War 1954-1965* (Cambridge: Cambridge University Press, 2006)
- Nagl, John A., *Learning To Eat Soup With A Knife: counterinsurgency lessons from Malaya and Vietnam* (Chicago: The University of Chicago Press, 2005)
- Nederlof, K.A., *Lexicon: politiek-militair-strategische termen* (Houten/Zaventem: Bohn Stafleu Van Loghum, 1992)
- Nighwonger, William, *Rural Pacification in Vietnam, 1962-1965* (New York: Frederick A. Praeger, 1966)
- Osborne, Milton, *Strategic Hamlets in South Viet-Nam: a survey and comparison* (New York: Cornell South-East Asia Program, 2002)
- *The Pentagon Papers: the Defense Department History of the United States Decisionmaking on Vietnam*. Senator Gravel ed. (Boston: Beacon Press, 1971)
- Race, Jeffrey, *War Comes To Long An: revolutionary conflict in a Vietnamese province*, (Berkeley: University of California Press, 2010)
- Record, Jeffrey, *Why We Lost In Vietnam* (Annapolis: Naval Institute Press, 1998)
- Rosenau, William, *US Internal Security Assistance To South Vietnam: insurgency, subversion and public order* (London/New York: Routledge, 2005)
- Spector, Ronald H., *Advice And Support: the early years, 1941-1960* (Honolulu: University Press of the Pacific, 2005)
- Smith, Rupert, *The Utility of Force: the art of war in the modern world* (London: Allan Lane, 2005)
- Stubbs, Richard, *Hearts and Minds in Guerilla Warfare: the Malayan Emergency 1948 - 1960* (Singapore, Eastern University Press, 2004)

- Thompson, Leroy, *Ragged War: the story of unconventional and counter-revolutionary warfare* (London: Arms and Armour Press, 1994)
- Thompson, Robert, *Defeating Communist Insurgency: experiences from Malaya and Vietnam* (London: Chatto & Windus, 1966)
- Thompson, Robert, *Make For Hills: memories of Far Eastern wars* (London: Leo Cooper, 1989)
- United States Dept. of the Army/United States Marine Corps, *The U.S. Army/Marine Corps counterinsurgency field manual: U.S. Army field manual no. 3-24 / Marine Corps warfighting publication no. 3-33.5* (Chicago: Chicago University Press, 2007)
- Vogelsang, Willem, *Afghanistan: een geschiedenis* (Amsterdam: Bulaaq, 2008)

Artikels en Online Publicaties

Links voor het laatst gecontroleerd in november 2010.

- Adamson, Michael R., 'Ambassadorial Roles and Foreign Policy: Elbridge Durbrow, Frederick Nolting, and the U.S. Commitment to Diem's Vietnam, 1957-61', in: *Presidential Studies Quarterly*, Vol. 32, No. 2 (juni 2002). Toegankelijk via <http://www.jstor.org/> (abonnement vereist)
- Ahern, Thomas L., *CIA And The House Of Ngo: covert action in South Vietnam, 1954-1963*, (Washington D.C., Center for the Study of Intelligence, released 2009).
http://www.foia.cia.gov/vietnam/2_CIA_AND_THE_HOUSE_OF_NGO.pdf
- Allen, Charles D., 'Lessons Not Learned: civil-military disconnect in Afghanistan', in: *Armed Forces Journal*, september 2010.
<http://www.armedforcesjournal.com/2010/09/4728929>
- Barry, John, 'Obama's Vietnam' in: *Newsweek*, 31 januari 2009.
<http://www.newsweek.com/2009/01/30/obama-s-vietnam.html>
- Collins, J. Lawton, *The Development And Training Of The South Vietnamese Army, 1950-1972*, (Washington, D.C.: Department of the Army, 1991).
Online versie op
<http://www.history.army.mil/books/Vietnam/devtrainrvn/index.htm>
- Cooper, Chester et. al., *The American Experience with Pacification in Vietnam, volume II: elements of pacification* (Arlington: Institute for Defense Analysis, 1972) <http://www.vietnam.ttu.edu/star/images/1201/1201065052.pdf>

- Cooper, Chester et. al., *The American Experience with Pacification in Vietnam, volume III: history of pacification* (Arlington: Institute for Defense Analysis, 1972) <http://www.vietnam.ttu.edu/star/images/1201/1201065053.pdf>
- Department of Defense, *Joint Pub 1-02: Dictionary Of Military And Associated Terms*, (Washington D.C.: 2001, as amended through april 2010) http://www.dtic.mil/doctrine/dod_dictionary/
- Department of Defense, *Foreign Relations of the United States, 1952-1954, Volume XIII, Indochina, part 2* (Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1992). <http://digital.library.wisc.edu/1711.dl/FRUS.FRUS195254v13p2>
- Department of Defense, *Foreign Relations of the United States, 1961-1963, Volume I, Vietnam, 1961* (Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1988). <http://history.state.gov/historicaldocuments/frus1961-63v01>
- Department of Defense, *Foreign Relations of the United States, 1961-1963, Volume II, Vietnam, 1962* (Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1990). <http://history.state.gov/historicaldocuments/frus1961-63v02>
- Department of Defense, *Foreign Relations of the United States, 1961-1963, Volume III, Vietnam, January-August 1963* (Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1991). <http://history.state.gov/historicaldocuments/frus1961-63v03>
- Department of Defense, *Foreign Relations of the United States, 1961-1963, Volume IV, Vietnam, August-December 1963* (Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1991). <http://history.state.gov/historicaldocuments/frus1961-63v04>
- Department of Defense, *Foreign Relations of the United States, 1964-1968, Volume I, Vietnam, 1964* (Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1992). <http://history.state.gov/historicaldocuments/frus1964-68v01>
- Exum, Andrew, *Leverage: designing a political campaign for Afghanistan* (Washington, D.C.: Center for a New American Security, 2010) http://www.cnas.org/files/documents/publications/CNAS_Leverage_Exum_1.pdf
- Farmer, James, *Counter-insurgency: Viet-Nam 1962-1963* (Santa Monica: RAND Corporation, 1963) <http://www.rand.org/pubs/papers/2006/P2778.pdf>
- Filkins, Dexter en Landler, Mark, 'Afghan Leader Is Seen to Flout Influence of U.S.' in: New York Times, 29 maart 2010. <http://www.nytimes.com/2010/03/30/world/asia/30karzai.html? r=1>

- Forsberg, Carl, *Afghanistan Report 3: the Taliban's campaign for Kandahar* (Washington D.C.: Institute for the Study of War, 2009)
http://www.understandingwar.org/files/The_Talibans_Campaign_For_Kandahar.pdf
- Holt, Victoria K., *Peace And Stability In Afghanistan: U.S. goals challenged by security gap* (Washington D.C.: The Henry L. Stimson Center, 2002).
http://www.stimson.org/images/uploads/research-pdfs/AfghanSecurityGapfactsheet_063102.pdf
- Joiner, Charles A. en Jumper, Roy, 'Organizing Bureaucrats: South Viet Nam's National Revolutionary Civil Servants' League', in: *Asian Survey*, Vol. 3, No. 4 (april 1963). Toegankelijk via <http://www.jstor.org/> (abonnement vereist)
- Katzman, Kenneth, *Afghanistan: current issues and U.S. Policy* (Washington D.C.: Congressional Research Service, 2003).
<http://fpc.state.gov/documents/organization/24047.pdf>
- Leahy, Peter, *Why did the Strategic Hamlet Program Fail?* (Fort Leavenworth/Kansas: U.S. Army Command & General Staff College, 1990). Toegankelijk via <http://www.dtic.mil/dtic/>
- Mansfield, Mike et al, *Viet Nam and Southeast Asia: Report of Mike Mansfield, J. Caleb Boggs, Claiborne Pell, and Benjamin A. Smith* (Washington, D.C.: U.S. Government Printing Office, 1968),
<http://www.vietnam.ttu.edu/star/images/212/2120208018.pdf>
- Metz, Steven, 'Unruly Client: the trouble with allies' in: *World Affairs*, maart/april 2010. <http://www.worldaffairsjournal.org/articles/2010-MarApr/full-Metz-MA-2010.html>
- Millen, Raymond, *The Political Context Behind Successful Revolutionary Movements, Three Case Studies: Vietnam (1955-63), Algeria (1945-62) and Nicaragua (1967-79)* (Carlisle: Strategic Studies Institute, 2008)
<http://www.strategicstudiesinstitute.army.mil/pdf/files/pub851.pdf>
- Peoples, Curtis, *The use of the British Resettlement Village in Malaya and Vietnam, 1948-1965* (? : Texas Tech University, 2001).
<http://etd.lib.ttu.edu/theses/available/etd-07312008-31295018232131/unrestricted/31295018232131.pdf>
- Slaikeu, Karl A., *Winning The War In Afghanistan: an oil spot plus strategy for coalition forces* (? : Small Wars Foundation, 2009)
<http://smallwarsjournal.com/blog/journal/docs-temp/227-slaikeu.pdf>

- USOM, *Vietnam Moves Ahead: annual report for fiscal year 1960*, (? : USOM, 1960). Toegankelijk via <http://dec.usaid.gov/>
- United States Government Accountability Office, *Strategic Framework - Afghanistan* (Washington D.C.: Government Accountability Office, 2010). <http://www.gao.gov/new.items/d10655r.pdf>
- Wesseling, H.L. 'Inktvlek of olievlek. Afghanistan en de lessen van het koloniale verleden', in: *Een Vredelievend Volk: opstellen over geschiedenis* (Amsterdam: Uitgeverij Bert Bakker, 2009)
- Woodruff, Lloyd, *Local Administration in Vietnam: the number of local units*, (Michigan: Michigan State University Vietnam Advisory Group, 1963). Toegankelijk via <http://dec.usaid.gov/>
- Zasloff, Joseph J., 'Rural Resettlement in South Viet Nam: The Agrovillage Program', in: *Pacific Affairs*, vol. 35, no. 4 (Winter, 1962-1963). Toegankelijk via <http://www.jstor.org/> (abonnement vereist)
- Zasloff, Joseph J., *Origins Of The Insurgency In South Vietnam, 1954-1960: the role of the southern Viet Minh cadres*, RAND, Santa Monica, 1968. <http://www.vietnam.ttu.edu/star/images/232/2321209009.pdf>

Lijst met gebruikte afkortingen

AID	Agency for International Development
ARVN	Army of the Republic of Vietnam
BRIAM	British Advisory Mission
CIP	(Basic) Counterinsurgency Plan (for Vietnam)
CG	Civil Guard
CIA	Central Intelligence Agency
COPROR	Committee for Province Rehabilitation
DRV	Democratic Republic of Vietnam (d.w.z. Noord-Vietnam)
FOA	Foreign Operations Administration
GVN	Government of (the Republic of) Vietnam
ICA	International Cooperation Administration
IMCSH	Inter-Ministerial Committee for Strategic Hamlets
MAAG	Military Assistance Advisory Group
MACV	Military Assistance Command Vietnam
MSUG	Michigan State University Group
NLF	National Liberation Front
ORA	Office for Rural Affairs
PSD	Public Safety Division
RVN	Republic of Vietnam (d.w.z. Zuid-Vietnam)
RVNAF	Republic of Vietnam Armed Forces
SDC	Self Defense Corps
SHP	Strategic Hamlet Program
SMM	Saigon Military Mission
USIA	United States Information Agency
USIS	United States Information Service
USOM	United States Operations Mission

